

ave maria

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA

GOD. XXX., br. 1 (93) 2014.

S A D R Ž A J

Riječ č. majke	3
Iz Uredništva AM.....	5
Glas Crkve: Papa Franjo o otajstvu križa (rv/bitno.net)	6
U Dubrovnik donešene moći Bl. I.P. II. (IKA)	7
Nadbiskup Fulton J.S. o molitvi krunice	9
Pomoć Anđela Čuvara (F. Carvajala).....	10
Rekli su o bl. Ozani (Kat. tjednik)	11
Iz Tajništva Kongregacije (s. B. Rudić).....	13
IDI – Papa Franjo predvodio misno slavlje u bazilici Santa Sabina (M. Vlk).....	15
Posjet Kölnu – na grobu sv. Alberta Velikog (s. I.P. Novina)	15
Susret dominikanki u Düseldorfu (s. I.P. Novina).....	16
Film o životu jednog redovnika (dominikanci.hr).....	17
Dominikanke svjedočile o svom pozivu (s. I. P. Novina)	18
70 godina zavjeta s. Klaudije F (www.dominikanke.org)	19
Stoljeće služenja Bogu i narodu – s. Dinka (D. Matijaca).....	22
Povelja zahvalnosti s. Slavki (I. Armanda i R. Puškarić).....	24
s. Trpimira vodila kreativnu radionicu (www.dominikanke.org)	26
Susret starješica u Zagrebu	26
Dr. Ćubelić – između sofistike i neuspjeha (www.dominikanci.hr)	29
Ostale vijesti iz OP obitelji (sabrala s. S. Sente)	30
Malo je jedna riječ (B. Oreb).....	34
Velikani OP reda: Giocondo Pio Lorgna (I. Armanda).....	36
Da se bolje upoznamo: s. Barbara Bagudić	40
Što ima nova u kat. knjižarama? (sabrala s. Slavka S.)	45
Što kažu naše najmlađe? Korak po korak mi idemo naprijed (MB.RM.JD).....	48
Duhovna obnova za sestre juniorke (juniorke)	49
Postulantica Jana se predstavlja	50
Kandidatica Valentina se predstavlja.....	50
Križni put (J. Dražić)	51
Stranice povijesti: Povijest sestara dominikanki na Čiovu (I. Armanda)	53
Naši pokojnici: Andja Vareškić (s. M. Vareškić).....	67
Vesna Rapo (s. Miroslava J.).....	68
Meditativni kutak: Oholost nas odvaja od bližnjih (F. Carvajala)	70
Zeleni kutić (s. M. K. Strižak i M. Katinić).....	72
Razbibriga	76

GLASILLO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA
Uređuje: s. Slavka Sente, Zagreb, Kruge 44/a
Tel. (01) 6129-210; e-mail: slavka.sente@gmail.com ili ssente@inet.hr ili

RIJEČ ČASNE MAJKE

„Idite po svem svijetu i propovijedajte

Radosnu vijest svakom stvorenju.“ (Mk 16, 15)

Drage moje sestre,

Isus i nama upućuje istu molbu, istu naredbu. Želi da s drugima dijelimo ono u što smo i sami uvjereni, ono što nas pokreće. Dominika nazivaju slugom propovjedničke karizme. I mi smo pozvani da budemo trajni studenti Božje Riječi. To nam je identitet.

Svaki dan nakon razmatranja zahvaljujemo Gospodinu za dar Riječi i molimo ga da od nje sami živimo i da je s drugima uspješno dijelimo:

Zahvaljujemo ti, Gospodine, za dar razmatrane Riječi. Neka ona u nama donese obilne plodove. Pomozi nam svojom milošću da ono što smo motrili i spoznali, sami živimo i velikodušno drugima darujemo.

Naš obični svakodnevni život nije tako običan kako nam se često čini. To je prostor u kojem susrećemo i nalazimo Boga, tu nalazi On nas i djeluje u nama i po nama. Život svake od nas je dragocjen. To je prvi i najveći dar nama, dar našoj zajednici, dar Crkvi. Tako s njim trebamo i postupati. Najbolji mogući odgovor na tu stvarnost jest: živjeti život po mjeri Evandžela. Svaki dan nam je izazov: birati dobro a ne зло, ljubav ne mržnju, opraštanje ne osudu. Tisuću malih prilika u danu traži od nas da se uvijek iznova opredjeljujemo za život. Sve što donosi mir, radost, blizinu, toplinu, sigurnost, slobodu, osjećaj prihvaćenosti i voljenosti, osnažuje naš život i u drugima ga promiče.

Suživot svake naše manje zajednice, i naše redovničke obitelji u cjelini, ovisi od svake sestre. Naš život je trajno međusobno davanje i primanje, primanje i davanje. Ta čudesna isprepletenost, ta trajna komunikacija, preljeva Božje i ljudske darove kroz pogled sestre, kroz stidljivi ili ohrabrujući smiješak, preko laganog dodira ruke na ramenu ili pomoći pri brojnim obavezama koje nas očekuju tokom naših dana, tjedana i godina. Božji blagoslov i njegov dodir pun ljubavi najčešće dobivamo po drugima.

Bog priča tiho i direktno sa svojim voljenima, ali ne propušta ni pomoći onih koji nas okružuju. Živjeti s drugima i za druge traži od pojedinaca trajnu ucijepljenost u Boga, osluškivanje njegove riječi i svjedočenje doživljenoga. Ljubav i povjerenje primamo i darivamo trajno, ali ih posebno osjetimo u mističnom stanju otvorenosti i očekivanja.

Zajednica je više od skupine pojedinaca. Ona je narod Božji, sazdan od starih i mlađih, bolesnih i zdravih, onih u kolicima i onih koji ne poznaju prepreka, svetih i onih koji to žele biti, mudrih i onih kojima to nije jača strana.

Sastavni dio zajedničkog življenja su slabosti, pogreške, udaljenosti i trenuci neslaganja. To je ono trnje trajno prisutno uz ljepotu zajedništva. Jedno bez drugog ne postoji. Svojim slabostima lako nanosimo ranu, rastužimo i obeshrabrimo druge. Zacijeliti ranu, otrti suzu, vratiti radost i mir, može samo Bog, ali i tu treba pomoći članova zajednice.

Negativna energija po našim zajednicama često uzima danak. Među nama se nađu osobe koje joj se prepuste, koje njeguju njene plodove i dodaju sve što je potrebno da se uspješno proširi u zajednici, da preuzme kormilo slabih duhom i da zavlada njihovim pogledom na svijet, njihovom vjerom i nadom.

Zajednica koja se hrani Božjom Riječju, u hodu prevladava negativno i ono manje lijepo i dobro u zajednici, bori se protiv osrednjosti i mlakosti, šalje snažnu poruku Evandželja. „*Gle kako se ljube*“, govorili su pogani za prve kršćane. Isto se govori za svaku zajednicu koja progovara Evandželjem, koja ga otjelotvoruje u svagdašnjem življenu.

Svaka od nas piše svoje Evandželje, piše ga svojim djelima i svojom ljubavlju. Davno je kazano da je Evandželje način življenja. Dao Bog da naše vlastito Evandželje uvijek bude radosna vijest, radosno štivo našim sestrama i svima koji nas okružuju.

U ovom duhu, vama drage sestre, draga braćo, dragi prijatelji i znanci, želim radostan i blagoslovлен blagdan Kristova uskrsnuća.

S. Katarina Maglica, OP

S. Katarina Maglica, OP
Vrhovna poglavica

U Korčuli, Uskrs 2014.

IZ UREDNIŠTVA AVE MARIA

Najčešći izraz koji čujemo oko sebe, a i sami ga izgovaramo, jest: „kako vrijeme brzo leti!“ Taj je ‘let’, kao što znamo, u pojedinim razdobljima života zapaženiji nego obično. No činjenica je da se svuda oko nas zaista događaju brze promjene; nova tehnologija, novi načini razmišljanja i ponašanja nužno nas prisiljavaju da se stavimo u kolonu trkača, vozača, izumitelja. Svaki zastoj u tom ‘letu’ izaziva u nama nervozu, razočaranje, a ponekad i malodušnost.

Što zapravo dobivamo tom pohlepnom utrkom s vremenom? Najčešće novi nagon za još novijim otkrićima. I tako vrijeme prolazi, juri, a mi se uzalud trudimo da ga stignemo. U dubini duše čeznemo za oazom mira, kad ćemo se početi samo diviti i uživati.

U tom nas razmišljanju iznenada trgne prodorni zvuk zvona koje navješćuje radost Kristova uskrsnuća. Je li to napokon ono smrtenje koje očekujemo? Upravo tako! Uskrsnuće

je Kristovo uvijek novost koja prizemljuje naš let. Posvjećuje nam da smo zemnici i pomaže nam otvoriti oči za prave vrednote; oslobađa nas robovanja stvarima koje prolaze. A to se oslobođenje događa kroz kušnju, borbu, trpljenje i smrt.

Svim sestrama želim upravo takvo, plodnosno umiranje, da bi i naše uskrsnuće zablistalo u srcima svih koji dodiruju naše živote.

Novost Uskrsa otkrit ćemo i u tekstovima ovoga broja AM. Lijepo je zanimati se kako živi Crkva i cijela dominikanska obitelj diljem svijeta, kako žive mlađe i starije sestre u našoj Kongregaciji danas? Kako su živjele i što su radile u prošlosti? Na stranicama povijesti Ivan Armanda nam otkriva povijest naših sestara na Čiovu. Draga novost bit će nam predstavljanje dviju novih kandidatica, odnosno postulantica.

Neka vas pri čitanju ovih stranica prati sveta znatiželja i želja za vlastitom preobrazbom u Uskrsom Krstu.

Sretan vam i blagoslovjen Uskrs!

Urednica

Papa Franjo:

Otajstvo Križa se može dokučiti jedino u molitvi i suzama

– istaknuo je Sveti Otac u svojoj propovijedi na jutarnjoj Svetoj Misi

U otajstvu je Križa ljudska i Božja povijest koju su crkveni Oci saželi u usporedbi o dva drveta: drvo spoznaje dobra i zla u Raju i drvo Križa. S prvoga je uslijedilo zlo, a s drugoga spasenje – praštanje zla. To je tijek povijesti: put da se nađe Isus Krist, Otkupitelj, koji žrtvuje svoj život iz ljubavi. Bog zaista nije poslao u svijet svoga Sina da osudi svijet, nego da se svijet po njemu spasi. Ovo nas drvo Križa sve spašava od posljedica onoga drveta, u kojem bijaše počelo samodostatnosti, ponosa, oholosti, težnje da sve spoznamo, prema vlastitom mentalitetu i mjerilima te prema našoj umišljenosti kako bismo bili jedini suci svijeta. Ovo je ljudska povijest: od jednoga do drugog drveta – ustvrdio je Sveti

Otac dodajući:

Ali na Križu je i Božja povijest, jer doista možemo reći da i Bog ima povijest. On je želio prisvojiti našu povijest i kroz nju hoditi zajedno s nama: postavši čovjekom ponizio se, da bismo se mi mogli uzdići; postao je slugom poslušan sve do smrti na Križu, da nas uzdigne.

Bog je to učinio iz ljubavi! Drugog objašnjenja za to nema – jedino ljubav. Danas gledamo Križ, ljudsku i Božju povijest. Gledamo Križ na kojem se može kušati med aloe vere, „slatk“ gorčinu Isusove žrtve. Ali preveliko je to otajstvo i sami ga nismo sposobni ispravno shvatiti; osjetiti njegovu spasenjsku dimenziju. Otajstvo Križa može se donekle nazrijeti jedino na koljenima, u molitvi i u suzama; te nas suze približavaju ovom otajstvu – istaknuo je papa Franjo dodajući: Nikada se bez plača u srcu neće moći shvatiti to otajstvo. A to je pokajnički plač, plač brata i sestre koji gledaju goleme ljudske bijede, a gledaju ih u Isusu, plačući na koljenima i nikada sami, nikada.

Da bismo ušli u to otajstvo, koje nije labirint, ali mu je nalik, potrebna nam je Majka, odnosna Mama, da po njoj osjetimo veličinu i poniznost ovoga otajstva; koliko je slatko kao med; i koliko je gorko, kao aloj. Neka nas Ona prati na ovom putu, na kojem nas nitko ne može zamijeniti. Svatko mora ići tim putom! S Mamom, plačući i na koljenima – zaključio je Sveti Otac. (rv/bitno.net)

U DUBROVNIK IZ KRAKOVA DONESENE MOĆI BL. IVANA PAVLA II.

Za moći tkanine natopljene krvlju sveca Katoličke Crkve i počasnog građanina Dubrovnika bit će napravljen i relikvijar te će se moći najmanje jednom godišnje pronijeti Gradom u procesiji sv. Vlaha

Moći blaženog pape Ivana Pavla II. donio je u Dubrovnik kancelar Dubrovačke biskupije don Ivica Pervan, nakon što mu ih je u ponedjeljak, 24. ožujka u nadbiskupskoj rezidenciji u Krakovu u Poljskoj predao krakovski nadbiskup kardinal Stanisław Dziwisz, dugogodišnji tajnik pape Wojtyle.

„Sasvim je razumljivo da bi ovaj grad trebao imati relikvije svoga sugrađanina Ivana Pavla II., budući da je riznica u našoj katedrali bogata moćima mučenika, priznavalaca vjere, djevice, a u novije vrijeme obogaćena je i relikvijama bl. Marije Propetog Petković i bl. Alojzija Stepinca”, rekao je o ovom radosnom događaju kancelar Pervan te dodao: “Naš biskup Mate Uzinić uputio je zamolbu kardinalu Dziwischu da nam daruje moći, na što je on pozitivno odgovorio poručivši da po relikvije možemo doći kad hoćemo. S obzirom da će se u Dubrovniku uskoro održati Susret hrvatske katoličke mladeži željeli smo moći počasnog sugrađanina do tada donijeti u

Grad i evo, Bogu hvala, u tome smo uspjeli”. (...)

„Svi mi koji smo upoznali Ivana Pavla II. i živjeli za vrijeme njegova pontifikata svjesni smo veličine i snage tog čovjeka i njegove uloge ne samo u povijesti hrvatskog čovjeka nego i cijelog svijeta. Volio bih da naraštaji koji dolaze upoznaju lik tog sveca, velikog čovjeka Katoličke Crkve i sveukupnog čovječanstva. Osobno sam sretan, a vjerujem da će stanovnici Grada i biskupije biti sretni, jer sada imamo u svom gradu relikvije Ivana Pavla II.”, izjavio je kancelar Pervan. (IKA)

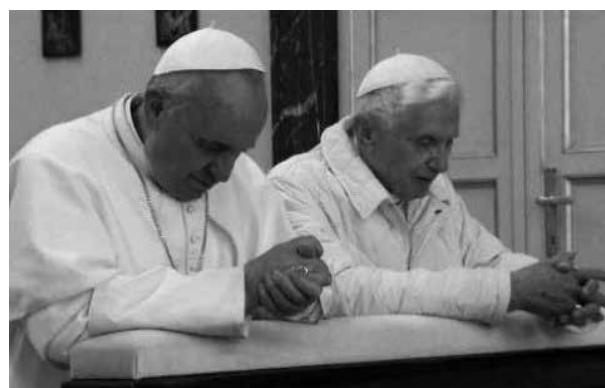
FRANJO I BENEDIKT XVI. OSOBE GODINE U IZBORU VEČERNJEG LISTA

Prema odluci Ocjenjivačkog suda, dvojica papa najviše su obilježila proteklu 2013. godinu. Papa Franjo i papa Benedikt XVI. proglašeni su osobama godine za 2013. na manifestaciji Večernjaka pečata koja je u četvrtak održana u Mostaru.

Kako su objasnili iz Ocjenjivačkoga suda Večernjeg lista BiH, dvojica papa su ostavila najviše traga u svijetu, a svojim porukama na poseban način i u Bosni i Hercegovini, zbog čega ova manifestacija nosi naziv “Pečat za mir”.

Ovo je prvi put da je na Večernjakovu pečatu Osobom godine proglašena osoba iz svijeta, prvenstveno u znak zahvalnosti Svetoj Stolici za

sve ono što je za BiH učinila. “Ovaj povijesni trenutak ostavit će Pečat u BiH i kroz ovu nagradu”, navodi se u odluci Ocjenjivačkog suda. (www.Bitno.net)

'Ljubite svoje stare roditelje'

Ja Vas lijepo molim, ljubite svoje stare roditelje!
Drhtave ruke i sijede kose očeva i pognutih dobrih majki.
Bore na licima, vene na rukama, izblijedjele umorne oči.

Ja Vas lijepo molim, ljubite svoje stare roditelje!
Pomilujte sijede glave, poljubite ostarjele i izranjene ruke.
Zagrlite svoje stare roditelje. Mučili su se i oni s vama.
Od srca im ljubav pružite, a u starosti im oslonac budite.

Ja Vas lijepo molim, ljubite svoje stare roditelje!
Ne odvajajte ih u male sobice, niti ih šaljite u staračke domove.
Poslušajte im vapaje, olakšajte im živote.
Imajte za njih lijepe riječi i osmijeh na licima u susretu s njima.

Zato Vas lijepo molim, ljubite svoje stare roditelje!

Radili su oni puno da vaš život bude bolji. Oni su vas s radošću prihvatili kad vas je Bog njima poslao. Zato vas molim, poštujte svoje stare roditelje! Kad ih Bog jednom pozove na vječni počinak, ostat će iza njih prazno mjesto. A to prazno mjesto ti ćeš popuniti jer ćeš dotle i ti ostarjeti. A sve što ste vi činili svojim roditeljima, to će vam vaša djeca uzvratiti. Zato vas opominjem i unaprijed molim:

Volite i poštujte svoje stare roditelje!

bl. Ivan Pavao II.
(www.bitno.net)

ANEGDOTE IZ ŽIVOTA BL. IVANA XXIII.

Mali Tomica

Ivan XXIII. naredio je odmah poslije izbora za Papu da prostrani vatikanski vrtovi budu otvoreni, da svatko može doći u njih.

Jednog dana Papa je tamo sreo dvojicu mališana. Manji je držao za ruku starijeg. Papa prijateljski upita malog:

- Kako se zoveš?
- Ja sam Tomica.
- A znaš li ti tko sam ja?
- Ne znam. Ovaj Josip ovdje veli da si ti Papa.
- Ja to i jesam, stvarno. Zar ti to ne vjeruješ?
- Onda mi pokaži svoje ključeve neba.

Konji i magarci

U svojoj velikoj skromnosti, mons. Roncalli nije mogao vjerovati da je on dostojan položaja tolike važnosti, a koji je tražio vrlo vještu diplomatsku mudrost, kao što je to apostolska nuncijatura u Francuskoj tek što je oslobođena. Stoga, pišući bergamskom biskupu, sjetio se primjenjujući ga samom sebi, stiha Merlina Cocaija: "Gdje nema konja, kaskaju magarci."

NADBISKUP FULTON J. SHEEN O MOLITVI KRUNICE

Razmišljanje nadbiskupa Fulton J. Sheena o pobožnosti svete krunice

“Ljepota je krunice u tome što ona nije samo usmena molitva. Ona je također duševna molitva. Često možemo slušati kakvu dramu u kojoj se, dok ljudski glas govori, u pozadini čuje veličanstvena glazba, koja daje riječima dostojanstvo i snagu. Krunica je slična takvoj izvedbi. Dok se izgovaraju riječi molitve, srce ne sluša glazbu, nego neprekidno razmišlja o životu našega Gospodina, s obzirom na vlastiti život i potrebe. Kao što žica krunice povezuje njezina zrnca, tako razmišljanje povezuje molitve.

Mi često razgovaramo s nekim dok naša pamet razmišlja o nečem drugom. No u krunici mi ne samo da izgovaramo molitve, nego također mislimo o njima. Betlehem, Galileja, Nazaret, Jeruzalem, Golgota, Kalvarija, Maslinska gora, nebo – sve se to reda pred očima naše duše dok naša usta mole. Krunica poziva naše prste, naše usnice i naše srce na beskrajnu simfoniju molitve i stoga je ona najdivnija molitva koju je čovjek ikada sastavio.

Krunica ima posebnu vrijednost za razne skupine ljudi: za tjeskobne, za učene i neuke, za bolesne.

1. Tjeskobni

Tjeskoba je ona zabrinutost i nemir koji čovjeka obuzimaju zbog nesklada između tijela i duše. Tjeskobni ljudi bez prestanka zapošljavaju svoje duše previše, a svoje ruke premalo. Bog hoće da se istine koje kao spoznane nosimo u svojoj duši, pokažu na djelu i izvan duše. ‘I Riječ je Ti-jelom postala’ – to je tajna sretnoga života. Kad bi se tjeskobne i nemirne duše dale poučiti o ljubavi Dobroga pastira, koji se brine za svojeglavu i zalatalu ovcu, te kad bi se same htjele uputiti na novo polje ljubavi, nestali bi sav njihov strah

i tjeskoba. Ali tako dugo dok je duša nemirna, koncentracija je nemoguća. Misli lete navrat-nanos i ruše se jedna preko druge. Tisuću i jedna slika iskrsva u duši. Krunica je najbolja terapija za te rastrojene, nesretne, bojažljive i neplodne duše jer uključuje primjenu trostrukе energije: tjelesne, glasovne i duhovne, i to upravo tim redom. Dok prsti prebiru zrnca, podsjećaju da su ta sitna brojila određena za molitvu. Zatim se jednodušno s prstima miču usnice. Crkva, koja je uvijek mudar psiholog, uporno traži da se za vrijeme moljenja krunice usnice miču jer ona dobro zna da vanjski ritam tijela može utjecati na ritam duše. Ako prsti i usnice ustraju pri tome, duhovna će volja ubrzano slijediti za njima i na kraju će molitva završiti u srcu.

Zrnca pomažu duši da se koncentriра. Sam ritam i ugodna jednoličnost stvaraju tjelesni mir i misli čuvstveno usredotočuju na Boga. Tjelesne i duševne sile djeluju zajedno ako im damo priliku za to. Jače duše mogu djelovati iznutra, iz duše prema van. No tjeskobne i nervozne duše moraju, naprotiv, u svome djelovanju ići izvana prema unutra. Moleći krunicu, tjeskobni i nervozni, malo po malo dolaze do spoznaje da njihov nemir potječe od njihova egoizma. Nijednu dušu nije još shrvala tjeskoba ili strah ako je ona bila vjerna krunici. Pokušajte! Iznenadit ćete se kako će vas, zrnce po zrnce, izvući iz vaših nemira i uspeti vas do samoga prijestolja onoga Srca koje je absolutna ljubav.

2. Učeni i neuki

Događa se da neuki često mole bolje nego učeni, ne zato što bi intelekt bio štetan za molitvu, nego što ju on radajući oholost razara. Naša ljubav i naše znanje moraju uvijek ići u korak jedno s drugim, jer su mudrost i ljubav Presvetoga Trojstva jednake među sobom.

Krunica je veliki ispit vjere. Ono što je Euharistija u redu sakramenata, to je krunica u redu sakramentalija. Krunica je otajstvo i ispit vjere, kamen kušač poniznosti duše. Biljeg kršćanina jest njegova spremnost da vjeruje u Boga koji je postao tijelom, da vjeruje u Krista koji nastavlja svoj život pod prilikama kruha i vina na oltaru.

Što niže silazimo u poniznost, to dublja postaje naša vjera. Blažena je Majka zahvaljivala svojemu božanskom Sinu što je pogledao na njezinu poniznost. Krunica je zborište nenaobraženih i naobraženih. Ona je mjesto

gdje jednostavna ljubav dobiva na znanju, a pametna duša na ljubavi.

3. Bolesni

Treća je velika vrijednost krunice u njezinoj koristi za bolesne. Kad groznica raste, a tijelo se grči od boli, duša ne može govoriti. Ona zapravo ne želi ni slušati ono što joj se govoriti, ali u njezinu je srcu zato tako puno toga

što bi htjela kazati. Kako je broj molitava koje znamo napamet jako malen i njihovo ponavljanje u bolesti postaje zamorno, za bolesnika je dobro da ima jedan obrazac molitve pri kojem se riječi usredotočuju i usmjeruju na meditaciju. Kao što povećalo skuplja i sjedinjuje raspršene zrake sunca, tako krunica skuplja i sjedinjuje misli koje su inače 'razbacane' po bolesničkoj sobi, te se one usredotočuju u žarištu bijelog i žarkog plamena božanske ljubavi."

iz djela "Prva ljubav svijeta"
Izvor: nadbiskupfultonsheen.blogspot.com

POMOĆ ANĐELA ČUVARA

Anđeli, osim što nose Bogu naše zazive, donose Božju pomoć našim dušama i hrane ih kao dobri pastiri, blagim nadahnućima i božanskim porukama

Opći je nauk da svaki čovjek, kršten ili ne, ima svojega anđela čuvara. Poslanje anđela čuvara započinje u trenutku začeća svakoga čovjeka i nastavlja se do trenutka njegove smrti. Sveti Ivan Zlatousti tvrdi da će svi anđeli čuvati sudjelovati na sveopćemu судu kako bi »izravno svjedočili o službi koju su vršili po Božjoj zapovijedi za spasenje svakoga čovjeka«.

Prema anđelu čuvaru moramo se ponašati kao prema dragom prijatelju. On uvijek bdije, neprestano je spreman na dje-lovanje ako ga zamolimo. Velika je šteta kada zbog zaborava, mlakosti ili neznanja ne osjećamo pratnju tako vjerna priatelja, ili ga ne zamolimo za pomoć u svim okolnostima kada nam je pomoć potrebna. Nikada nismo sami u napastima ili u poteškoćama, naš anđeo nam pomaže; bit će uz nas sve do trenutka u kojem ćemo napustiti ovaj svijet.

Pobožnost prema anđelu čuvaru bit će od velike pomoći u našem odnosu s Bogom, u poslu, u odnosu prema bližnjima, u

malim i u velikim protivštinama koje se mogu javiti tijekom dana.

Blaženu Djevicu Mariju, Regina Angelorum – Kraljicu anđela, zamolimo da nas nauči ophođenju s anđelima, posebno tijekom ove Korizme.

REKLI SU O BLAŽENOJ OZANI

Katolički tjednik

(www.katolicki-tjednik.com)

Blažena Ozana Kotorska

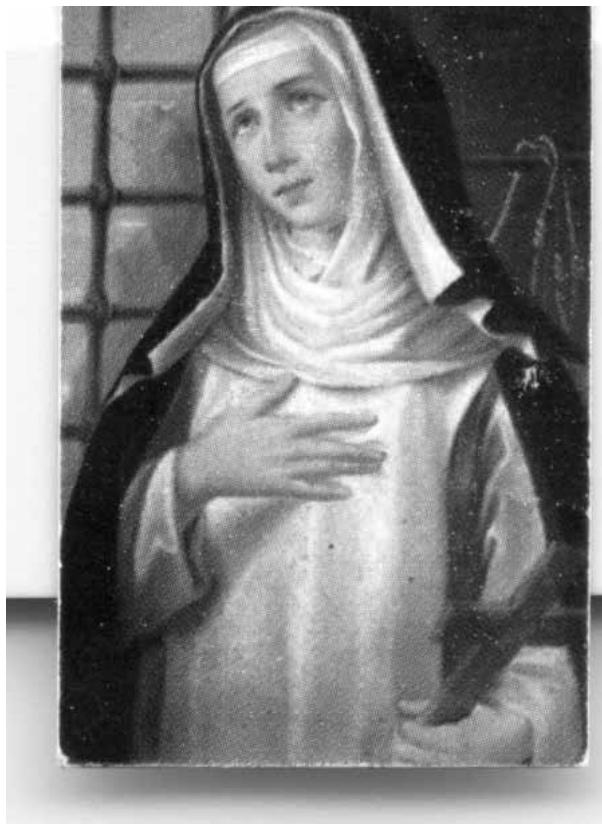
Rođena je 1493. kao Katarina Kosić u selu Relezi kod Podgorice, u siromašnoj obitelji stočara. Kao djevojčica, tijekom obavljanja pastirskoga posla, imala je viđenje Isusa, najprije kao dijete, a zatim kao patnika na križu.

Viđenje je u njoj ostavilo snažan dojam i želju da podje u Kotor vidjeti Isusove slike o kojima joj je majka pripovijedala. Roditelji su se usprotivili njenoj želji strahujući da će ondje i ostati, ali se ipak 1507. preselila u Kotor i bila primljena u kuću plemenitog građanina Aleksandra Buća u kojoj ju je njegova žena poučila katoličkoj vjeri i privela sakramentima isповijedi i pričesti.

Jednoga je petka Katarina slušala potresnu propovijed kako su Isusa uhvatili i mučili. Te su je se riječi snažno dojmile, pa je odlučila da će za ljubav Kristu provoditi život takozvanih zazidanih djevica. Stoga uzima odjeću dominikanskih trećoredica (mantelata) i svom imenu dodaje redovničko Ozana na čast dominikanke bl. Ozane iz Mantove koja je 1505. premnula na glasu svetosti. Mantelate su bile osobe koje su svojim pokorničkim životom bile javni prosvjed protiv humanističkog i renesansnog rastakanja moralnih vrjednota kršćanstva u svojim sredinama. Živjele su po obiteljima ili u pokorničkim ćelijama budno prateći život i sva zbivanja svoje okoline.

Ozana je provela sedam godina u ćeliji uz kapelu Sv. Bartola, a zatim se preselila u isposnicu uz crkvu sv. Pavla. Tu je kasnije nastao mali samostan u kojem su neke kotorske djevojke,

Ova meditacija kratki je izvadak iz dnevnih meditacija koje se cijelovite nalaze u knjizi Fran- cisca Carvajala: Razgovorati s Bogom. Svezak II. (Korizma i Veliki tjedan)

pod Ozaninim vodstvom htjele provoditi pobožan i pokornički život. General dominikanaca Francesco Romeo dopustio im je godine 1547. da smiju nositi bijeli škapular, koji je inače bio pridržan sestrama drugoga dominikanskoga reda. To je bio znak da je o njihovu krjeposnom životu glas dopro čak i u Rim.

Karizmatički nadarena, Ozana je utjecala na smirivanje svađa među građanima i političkim skupinama. Umrla je na glasu svetosti 27. travnja 1565. Njezino tijelo čuva se u zbornoj crkvi sv. Marije u Kotoru, gdje je štuju ne samo katolici nego i pravoslavci. Papa Pio XI. proglašio ju je blaženom 21. prosinca 1927.

Bl. Ozana je prva je hrvatska beatificirana blaženica, a njen spomendan slavi se 27. travnja.

Mt 4, 1 *U ono vrijeme: Duh odvede Isusa u pustinju...*

Radost pustinje

Poveo si me do granica svijeta,
da upoznam pustinju svoga života,
tamo ču Te naći,
Istinu što čuva odgovor na pitanje: tko si?

Slušao sam šaputanje samoće,
u tami sam tražio svjetlo,
čeznuo sam za Tvojom blizinom,
u tišini četrdeset noći.

Vrijeme se lomilo na hridi moga života,
četrdeset zora dolazilo je sunce,
sušilo je tragove mojih suza,
dok sam postajao pjesak na Tvojim obalama.

Nestala je težina mojih koraka,
ostala je samo toplina pjeska
i okus Tvoje blizine,
nestale su granice moje pustinje.

Popustile su spone zemlje,
kad je Istina razotkrila svoje dubine,
bio sam slobodan,
Tvoja je Riječ ispunila moje praznine.

Svjetlost se prosula po mom licu,
gledao sam u daljine,
čuo sam mnoštvo kako radosno kliče,
provirali su izvori Tvojih voda iz puste nutritine.

Blagi je lahor nosio miris svježine,
dok su Andeli silazili iz visine,
dušu je opilo vino radosti,
jer Gospodar pustinje je pripravljao stol.

s. Ivana Pavla Novina, OP

KRONOLOŠKE ZABILJEŠKE IZ TAJNIŠTVA KONGREGACIJE

Drage sestre, evo pregleda nekih zbivanja u našoj Kongregaciji od prošloga broja AM, odnosno od siječnja 2014. Sigurno se dogodilo još puno toga što bi bilo vrijedno zabilježiti, ali meni nije poznato. Pa zato molim vašu suradnju u slanju obavijesti. Radujemo se dolasku novih kandidatica, čestitamo svima na proslavama i na uspjesima!

2. – 7. siječnja • Održane su duhovne vježbe u Korčuli. Voditelj je bio fr. Petar Galić, a sudjelovalo je 28 sestara.

3. – 5. siječnja • S. Ivana Pavla Novina sudjelovala na susretu mlađih sestara dominikanki u Düsseldorfu. Tema susreta bila je: Sreća u dominikanskom životu i propovijedanju.

8. – 10. siječnja • Časna majka je posjetila sestre u Virju i obavila kanonsku vizitaciju.

16. siječnja • U našu Kongregaciju pristupila je kandidatica Jana Dražić iz Rijeke.

6. - 8. veljače • Časna majka obavila je vizitaciju u našim zajednicama u Dubrovniku.

16. veljače • Zajednica u Šibeniku proslavila je imendan i 70. obljetnicu zavjeta s. Klaudije Slavodić.

19. veljače • Održano je županijsko natjecanje iz vjeronauka u Dubrovniku. Sudjelovale su dvije ekipe koje su pripremale naše sestre. Ekipa iz Korčule, koju je pripremala s. Anita, osvojila je 3. mjesto, a Vela Luka 4. mjesto pod vodstvom s. Tješimire.

21. veljače • S. Barbara Bagudić položila je stručni ispit iz vjeronauka u Splitu.

26. veljače – 1. ožujka • Časna majka je sudjelovala na seminaru za vrhovne glavarice u Buškom Blatu.

27. veljače • Došla nam je nova kandidatica Valentina Kolaric iz Molva.

28. veljače • Biskup Mate Uzinić u sklopu svoje kanonske vizitacije župi sv. Marka pohodio je sestre u Korčuli. Ujutro je imao misu u našoj kapeli, a kasnije je posjetio naš dječji vrtić.

7. ožujka • Vrhovno vijeće je održalo svoju redovitu sjednicu u samostanu bl. Hozane u Zagrebu.

7. i 8. ožujka • Održan je susret starješica naših zajednica u Zagrebu. Susretu su nazočile sve starješice i vrhovno vijeće. O. Jakov Mamić imao je razmišljanje o osmom poglavljju naših Konstitucija. Starješice su imale priliku izložiti svoja izvješća o duhovnom i materijalnom stanju u našim zajednicama.

11. ožujka • Na proslavi dana Katoličkog bogoslovnog fakulteta uručena je povelja zahvalnosti s. Slavki Sente koja je dugi niz godina predavala na Institutu za crkvenu glazbu.

22. i 23. ožujka • Sestre juniorke imale su svoj formacijski susret u samostanu bl. Ozane Zagrebu. Duhovnu obnovu vodio je župnik vlč. Domagoj Vuletić, a sestre su imale priliku za osobnu i zajedničku molitvu, klanjanje i križni put.

23. ožujka • Kandidatice Mirna Bosnić, Romana Puškarić i Jana Dražić započele su postulaturu, bližu pripremu za ulazak u novicijat.

NAŠI POKOJNICI

21. prosinca 2013. – Preminula g. Andja Vareškić, majka s. Mirke
17. siječnja 2014. – Preminula Janja Primorac, teta s. Marcele.
21. siječnja. 2014. – Preminula Vesna Rapo, nećakinja s. Miroslave.

OBAVIJEŠTI

Duhovne vježbe

U Zagrebu:

Prvi turnus: od 27. travnja do 3. svibnja.
Voditelj p. Damjan Kružičević, benediktinac

Drugi turnus: od 29. lipnja do 5. srpnja.
Voditelj fr. Petar Galić OP

U Korčuli:

od 31. kolovoza do 5. rujna. Voditelj p. Niko Bilić, DI.

Svaka Korizma nas vodi prema novosti života – Uskrsu. Nemojmo se umoriti od Korizme, nego se pripremimo za pedesetodnevnu proslavu vazmenog vremena. Neka je svima blagoslovjen Uskrs!

s. Blaženka Rudić

Iv 20, 1 *Prvog dana u tjednu rano ujutro, još za mraka,
dođe Marija Magdalena na grob i opazi da je kamen s groba dignut...*

Aleluja, uskrsnuću Tvome

Priroda, u cvatu se probudila,
nevina, zora ju okupala,
i nebo što je usnulo,
s radošću se budilo.

Aleluja, Aleluja,
Isuse, o Božji Sine,
Aleluja, uskrsnuću Tvome,
što obasja naše tmine.

Smrt, varka se razotkrila,
tama, zauvijek je nestala,
i Anđeli su pjevali,
dok kamenje su micali.

Aleluja, Aleluja,
Isuse, o Božji Sine,
Aleluja, uskrsnuću Tvome,
što obasja naše tmine.

Kamen, postao je prašina,
oko groba, svijetlost je zaplesala,
i nebo je klical,
Ti si nam se vraćao.

Aleluja, Aleluja,
Isuse, o Božji Sine,
Aleluja, uskrsnuću Tvome,
što obasja naše tmine.

Povoji, skupljeni su ležali,
Anđeli, vodom krsnom su se umili,
veselila se priroda,
koracima svog Gospodina.

Aleluja, Aleluja,
Isuse, o Božji Sine,
Aleluja, uskrsnuću Tvome,
što obasja naše tmine.

Život, po žrtvi Tvojoj nanovo se rodio,
podzemlje, i zemlju si rasvjetlio,
svi radosno su klicali,
Tebi se veselili.

Aleluja, Aleluja,
Isuse, o Božji Sine,
Aleluja, uskrsnuću Tvome,
što obasja naše tmine.

s. Ivana Pavla Novina, OP

Sabrala, prevela i priredila s. Slavka Sente

SANTA SABINA:

**Papa Franjo predvodio misno slavlje
u bazilici Santa Sabina**

Od početka pontifikata, papa Franjo je privlačio mase. Stoga je postojao opravdani strah da će broj vjernika na misnom slavlju na Čistu srijedu, koje se tradicionalno slavi u bazilici *Santa Sabina* i koje predslavi Papa, premašiti njezin kapacitet.

Razmišljalo se i tomu da se misno slavlje premjesti u veću i prostraniju baziliku sv. Petra. No, Papa je ostao vjeran tradiciji i euharistijsko slavlje predvodio u *Santa Sabini*, uz koju se nalazi i generalna kurija dominikanskoga reda. Bazilika je i ovaj put bila ispunjena vjernicima do posljednjega mjesta kao i trg ispred. Sve je započelo procesijom iz benediktinske bazilike *Sant'Anselmo*.

Iza uvodne molitve, procesija se s braćom dominikancima na jednoj i benediktincima na drugoj strani, te sa Svetim Ocem na začelju, uputila prema bazilici. Tijekom procesije pjevale su se Litanije Svih svetih. Svetopisamski redak: 'Razderite srca, a ne halje svoje!' (Jl 2,13), bio je temelj za njegovu propovijed.

On je sve pozvao na putovanje ka obraćenju, svrativši pozornost na tri stavke putovanja: molitvu, post i milosrđe. Na kraju je progovorio o hitnoj potrebi povratka Gospodinu, koji je uvijek vjeran i milosrdan te spremjan pomoći kako bismo mogli početi iznova.

Nakon homilije je blagoslovio pepeo, a potom je titularni kardinal bazilike Santa Sabina, Jozef Tomko posuo Papu pepelom. Zatim je on posuo pepelom prisutne kardinale, pojedinu braću dominikance i benediktince te nekoliko vjernika.

Poslije misnoga slavlja, posjetio je dominikansku zajednicu i susreo se redovnicima u klastru samostana. Osobno je pozdravio svakog brata čvrstim stiskom ruke. Bio je to kratak, ali nezaboravan susret za sve članove dominikanske zajednice.

Priredio: Mirko I. Vlk, OP

POSJET KÖLNU:

Na grobu sv. Alberta Velikog

Prohладно prijepodne 03. siječnja 2014., Angermund blizu Düssledorfa i par slobodnih sati prije početka susreta na koji sam doputovala. Samo četrdesetak kilometara udaljenosti i dovoljno vremena (ako pogodite vlak) zapravo su bili idealna prilika koja se ne propušta. U 10:12h vlak se zaustavio na jednom od perona Köln Hbf i nakon svega par koraka nalazila sam se u jednoj od najvećih Europskih metropola s pogledom uprtim u jednu od najvećih svjetskih crkava: Kölnsku Katedralu sv. Petra i bl. Djevice Marije.

Impresivna veličina i ljepota Katedrale ostavljaju bez daha, a brojna blaga i ljepote nje ne unutrašnjosti govor su prošlosti i umjetnosti, ovjeni mirisima svetosti sviju onih što su se poklonili novorođenome Kralju. U duhu triju mudraca čije su relikvije ovijene zidovima Katedrale, njeni prostori odišu mirom, ljepotom, poštovanjem i poklonom Kralju Kraljeva.

Nakon kratkog posjeta Katedrali požurila sam niz ulicu gdje se na samo dvije minute udaljenosti nalazi dominikanska crkva sv. Andrije, nezaobilazno mjesto posjeta svake dominikanske duše. Naime, jednostavno, ali skladno uređena crkva u podzemnoj kripti skriva mjesto molitve i tišine u kojem svaka duša ima priliku svoje prošnje predati u ruke i zagovor sv. Alberta Velikog. Velika je milost imati priliku svoje molitve šapnuti na uho tako velikog svetca, poći dalje u život s blagoslovom svetca i brata.

Cijeli put u Njemačku, samo putovanje, posjet Kölну, molitva na grobu bijeloga Svetca ne bi bile ni moguće ni jedno lijepo iskustvo bez Božje dobrote koju su iskazali brojni poznati i nepoznati ljudi: od sestara i braće, dragih prijatelja do svih onih ljudi koji su sasvim "slučajno" bili pravi Anđeli ovog mog putovanja. Svima znanima i nepoznatima od srca veliko hvala i neka i Vama Gospodin uvijek pošalje Anđele na Vaše pute.

s. Ivana Pavla Novina OP

SUSRET DOMINIKANKI U DÜSSELDORFU

Od 03. do 05. siječnja 2014. održan je peti susret mlađih apostolskih sestara dominikanki za Europu u samostanu sestara dominikanki sv. Katarine u Angermundu kraj Düsseldorfa, zvan Düsseldorski proces. Tema ovogodišnjeg susreta bila je Sreća u dominikanskom propovijedaju i životu koju je izložio fr. Vivian Sisack OP.

Na ovogodišnjem susretu je, uz s. Else-Britt Nilsen OP kontinentalnu koordinatoricu za Europu i Marie Therese Clement OP, DSI internacionalnu koordiantoricu, te nezaobilaznu prevoditeljicu Charle, sudjelovalo sedamnaest sestara pet govornih skupina iz jedanaest različitih zemalja. Ujedno, na ovogodišnjem susretu je kao promatrač prisustvovala i jedna sestra iz Vijetnama, a u susretu je sudjelovala i njegova idejna začetnica s. Sara Böhmer OP.

Program susreta se sastojao od tri komplementarna elementa: od niza predavanja: sv. Dominik i sreća, sv. Toma Akvinski i sreća te sv. Katarina Sijenska i sreća. Netom navedene teme podrobno su izložene, no na poseban način su se istakli pojedini detalji. Sv. Dominika i njegov život su resile kvalitete koje možemo nazvati karakteristikama dominikanskog zvanja i života, a i nama bi trebale biti nadahnuće i poticaj: radost, milost, sloboda, prijateljstvo i avantura. Sv. Toma je pak proširujući Aristotelova promišljanja o sreći jasno pokazao da je istinska sreća moguća jedino u odnosu na Boga. Da bi se doživjela sreća potrebno je znati da se istinska sreća može naći jedino u Bogu, a sve drugo treba razumjeti kao prolazne užitke koji se često krivo poistovjećuju sa srećom. Konačno, ona koja je istinski živjela dominikanski poziv i znala da se njezina sreća nalazi u Bogu bila je sv. Katarina.

Pet je točaka koje karakteriziraju njezin život i poslanje, a nama mogu biti velika pomoć pri ostvarenju vlastita poziva. To su: spoznaja da svi trebaju Boga, da su svi od Njega poslani, dozvoliti Duhu Božjem da se rasprši našim životom, staviti sebe u službu drugima te znati da se od Boga zaprima potrebna snaga za naviještanje Njegove ljubavi. Dodatno, u kontekstu nedavno

završene generalne skupštine braće u Trogiru tema i rad ovoga susreta odvili su se u duhu priprema za nadolazeću proslavu Jubileja bijelog Reda te je fr. Vivian dodatno izložio temu Jubilej u Svetom Pismu. Uspoređujući jubilej za koji se priprema dominikanska obitelj s jubilejom koji je u Isusovo vrijeme predstavljao duhovnu obnovu, brisanje svih dugova, godinu milosti, povratak na korijene, fr. Vivijan je naglasio da se cijeli Red treba duhovno obnoviti i pripremiti upravo za jednu takvu godinu. Godinu jubileja u kojoj ćemo se vratiti na korijene, te u duhu Dominikove zamisli, biti nanovo poslani.

Zajedničkim radom u skupinama sestre su, u kontekstu teme susreta, pokušale ponuditi odgovore na dva pitanja: Koje su prepreke sreći za ljude s kojima radimo? I što to znači propovijedati sreću – dominikansko zvanje? Prigodom iznošenja rezultata rada u skupinama uočeno je da su, očigledno i utjecajem globalizacije, pojedinci s kojima se sestre susreću i rade, na osobit način mladi, suočeni sa sličnim zaprekama na putu prema istinskoj sreći. Najčešće zapreke na tom putu kreću upravo od socijalne i ekonomske strukture društva, od moralnog deficit-a, razorenja obitelji do propagande materijalnih vrijednosti kao vrhovnih dobara, postavljanja nemogućih ciljeva i lažnih idea - odmicanje čovjeka od njegova duhovna središta. Upravo navedene prepreke su okruženje u kojem živi i odrasta danasnji čovjek, okruženje u koje je smješten i naš poziv na propovijedanje. U tom smislu, zadaća je dominikanskog propovijedanja upravo navije-

štanje Radosti. Zadatak je biti i donijeti radost preko propovijedanja riječju i djelima. Pronijeti poruku o pravim vrijednostima, o istinskom putu do radosti, razotkriti obmane i lažna obećanja te one s kojima se susrećemo dovesti do spoznaje istinske sreće; odnosa s Bogom.

Konačno, izneseni su izvještaji sestra o dosadašnjem tijeku Düsseldorskog procesa te je planirana budućnosti toga procesa. Svi prisutni su se složili da se Düsseldorskim procesom već sada gradi budućnost. Potreban je ponajprije zbog međusobnog unutarnjeg poznavanja, a zatim, ne manje bitno, zbog razmjene iskustava i znanja te predlaganja i kreiranja mogućih zajedničkih projekata. Upravo preko ovakvih projekata kao što je Düsseldorski proces u budućnosti će se lakše komunicirati, surađivati i stvarati zajedničke projekte na razini dominikanske obitelji, ali i rješavati pojedine probleme s kojima se susrećemo u raznim oblicima našega apostolata.

s. Ivana Pavla Novina OP

ZAGREB:

Film o životu jednog redovnika u dominikanskom samostanu

Uz proslavu Dana posvećenog života, Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica (HKVRPP), organizira redovito događanja kojima želi javnosti predstaviti nove i nepoznate dimenzije redovničkog života.

Tako je ove godine početkom tjedna na konferenciji za tisak prikazana skrb redovništva

za djecu bez adekvatne roditeljske skrbi. Na završetku tjedna, u petak 31. siječnja u dvorani Filozofskoga fakulteta Družbe Isusove u Zagrebu premijerno je prikazan film „The Seven Days of Creation“ (Sedam dana stvaranja) o stvaralaštvu o. Marka Bobaša iz samostana sv. Dominika u Dubrovniku. Film je krajem prošle godine prikazan na Festivalu “Popoli e Religioni” u Italiji.

U ime Konferencije pozdravnu riječ uputio je član Vijeća HKVRPP-a i predsjednik Povjerenstva za trajnu formaciju redovnica i redovnika provincijal Hrvatske dominikanske provincije o. Anto Gavrić. Podsjetio je na pravo bogatstvo redovničkog mozaika ističući da je redovništvo veliko bogatstvo u životu Crkve i velika snaga za život i živost Crkve. Nezamislivo je lice Crkve u Hrvata bez znakovitog obola koji daju redovnici i redovnice, rekao je o. Gavrić.

Autor filma, priznati hrvatski fotograf i snimatelj Marko Vrdoljak, kojemu je ovo prvi dugometražni film u kratkom obraćanju se prisjetio kako je prije nekoliko godina upoznao o. Marka Bobaša prilikom snimanja fotografija za monografiju te podijelio nekoliko zgoda sa snimanja koje je trajalo sedam dana. Film je odlučio snimiti iz zahvalnosti Bogu na talentu koji mu je dan jer, kako je rekao, “talent fotografije mu je doslovno darovan.” Nakon projekcije filma o. Marko Bobaš zahvalio je autoru filma, ističući kako ga je druženjem s njim obogatilo, uvidjevši njegovu “veliku ljubav i zahvalnost Bogu za dar”. To ga je potaknulo na promišljanje njegova redovničkog i svećeničkog poziva, jer mu je autor filma otkrio novu perspektivu u vidu ljubavi i zahvalnosti.

Marko Vrdoljak ne pristupa svojemu talentu kao “siroče”, nego kao ljubljena osoba što unosi znatnu razliku. Naime, pristupa li se vlastitom talentu kao “siroče”, znači ne primjećivati dar u sebi niti dar u drugima. Na kraju je o. Bobaš je pozvao nazočne da i sami otkrivaju tko su i što su, i što im je Bog dao. Tako svatko u svome životu može otkriti svojih „sedam dana“.

Film omogućuje gledateljima da se zajedno s o. Bobašom u šutnji, bez ijedne izgovorene riječi, prošeću monumentalnim zdanjem do

minikanskog samostana, zavire u samostansku crkvu, bogatu knjižnicu i samostanski muzej. Film je obogaćen prekrasnim kadrovima, nizom zvučnih efekata, glazbom instrumentalnom i pjevanjem zbora dominikanskih studenata.

A sve to prožima slijed stvaranja, od pronalaska odbačenoga materijala na samostanskoome tavanu, skice, oblikovanja, rezbarenjem u drvetu – sve nadahnuto molitvom – te se “sedmoga dana” pretače u zahvalnost.

Marko Bobaš svojim se stvaralaštvom suprotstavlja danas sveprisutnoj logici “Upotrijebi, pa baci” i poručuje da ništa nije besmisleno, te od onog što drugi smatraju besmislenim i odbačenim stvara umjetnička djela. To pokazuje i film, a i nedavno objavljena monografija u izdanju Dominikanske naklade Istina u Zagrebu “Veličina skromnoga. Umjetničko stvaralaštvo Marka Bobaša OP”, koja je na kraju ponuđena posjetiteljima premijere filma.

Zbor sestara milosrdnica iz Zagreba (Frankopanska) dao je na početku svečanu notu premjeri filma s pjesmom “Velik je Gospodin” s. Lujze Kozinović (1897.-1975.), milosrdnice, vrsne glazbene pedagoginje, zborovođe i skladateljice. Program je vodila Tanja Baran.

(www.dominikanci.hr)

ZAGREB:

Dominikanke svjedočile o svom pozivu

Prikazanje Gospodinovo, Dan posvećena života, ove godine je, osim već ustaljenim zajedničkim slavlјem u zagrebačkoj prvostolnici koje je predvodio biskup Valentin Pozaić, na poseban način obilježen i u župi Krista Kralja.

Naime, župa Krista Kralja nalazi se u zagrebačkom Trnju, a bogata je širokom lepezom aktivnosti u kojima sudjeluju: njeni revni pastiri: župnik Domagoj Vuletić i kapelan Ivan Binguš, sestre dominikanke, čiji se samostan i dječji vrtić "Bl. Hozana" nalaze odmah uz župnu crkvu, neokatekumenske zajednice, mlađi, dječji zbor, zbor mlađih "Angelosi", zbor odraslih te brojni župljani što svojom prisutnošću bogate

život Crkve i župne zajednice. Uz to ova se župa ponosi brojnim svećeničkim zvanjima.

Da bi i nadalje ova župna zajednica ostala otvorena i spremna za odaziv na Božji poziv, ove se godine župnik Domagoj Vuletić, u duhu sv. Augustina koji kaže da je svjedočenje potrebno jer primjeri privlače, dosjetio minute namijenjene za propovijed popuniti živim primjerima, svjedočenjima redovničkoga poziva, poslanja i puta nekoliko sestara dominikanki. Tako su o svom pozivu ili poslanju svjedočile: na dječjoj sv. misi u 9,30h s. Ivana Pavla Novina, na župnoj misi u 11h s. Imelda Cindrić te na večernjoj sv. misi mlađih s. Slavka Sente i s. Ivana Pavla Novina.

Na kraju jedino preostaje Gospodinu zahvaliti na svakom daru poziva, na svim dobrima kojima nas dariva, na prilici što nam je pruža da budemo Njegovi naslijedovatelji, Njegovi svjedoci i poslanici te Ga moliti da posijane riječi zalije svojim blagoslovom.

s. Ivana Pavla Novina, OP

ŠIBENIK: Sedamdeset godina zavjeta s. Klaudije

Sedamdeset godina nije mala stvar, a kada ih živiš za drugoga još su veće i vrjednije! Danas, 16. Veljače, u Šibeniku smo, u radosnom zajedništvu proslavili dvije fešte naše č. Klaudije; imeden i 70 godina redovničkog života! Slavlje su uzveličali i gosti iz Podstrane; nećakinja č. Zdravka, nećak Ivo i njegova gospođa Dragica. Poslijepodne slavlje je produženo kada su se i sestre franjevke pridružile.

Tko može prepričati život koji teče devedeset i dvije godine! Rodila se u svojoj časnoj i najljepšoj Podstrani. Nije bila sama, svi su je čekali, željeli. Njeni roditelji brat, sestre. Rodila se na sv. Bartula i skoro ju prozvaše tako, ali sveta majka imala je drugi naum. Već ju je prije predala sv. Pavlu i nazvaše ju Paulinom. Od početka pa do sada teško bi bilo sve prepričati. Tolike radosti, tolike poteškoće, tolike tuge i nesreće. Čovjek može puno, puno! A puno toga je naša č. Klaudija prošla!

Često mi je u ušima rečenica č. Klaudije kada se sjeća koliko joj je bilo teško nakon što je

saznala za tešku smrt roditelja... „Mislila sam da će umrijeti i ja, nisam imala više zašto živjeti kada njih više nema“. Ali veliki Bog vodio ju je svakim danom i svakim novim susretom u kojima je uvijek bila sestra, majka i sve što je kome trebalo.

Svi su rado dolazili u »Majke« Klaudije, gladni, kada bi trebalo oprati robu, kada je trebalo ubrati pomidore, kupus, krumpire, celer, peršin... Rasporediti vrijeme kako najbolje može da sve stigne kada treba....

Najveća tuga bijaše joj spoznaja da nema što dati gladnim, a najveća radost kad sve pripremi u sv. Lovre za svog Gospodara, za njegove sluge i one koji su nailazili, prolazili...

Radost koja svakodnevno zrači s lica naše moliteljice može se samo poželjeti i učiti!

U nevoljama i bolestima kojima ju Gospodin pohodi, č. Klaudija vidi Božje specijalitete, poslastice koje on daje posebnima. Tako i sada u bolesti Gospodin ju stalno pohađa i iskazuje

svoju pažnju na najrazličitije načine, i zbog svega mu hvalu kliče strpljivo i predano.

Hvala č. Klaudija za svijetao primjer kako se podnosi nevolja i nemoć. Hvala za svaki trag svjetla Kristova s lica patnje koja Vas miluje iz dana u dan. Neka nam Gospodin svima bude Učitelj i Spasitelj, kao Vama, gledajući u Njega i Vas koji mu postajete suočeni radujemo se s Vama i želimo svaki blagoslov s neba.

Vaše sestre iz Šibenika i drugih zajednica!

Propovijed prigodom sedamdeset godišnjice redovničkih zavjeta časne sestre Klaudje Sladović

Dok je jednom zgodom Isus propovijedao, približi se neki mladić i postavi mu pitanje: „Rabi, što mi je činiti da baštinim život vječni?“ Evanđelje kaže: Da je bio veoma bogat i da se dobro situirao, s materijalne strane pa se trebao dobro osigurati i sa duhovne strane. Isus mu na to reče: „Vrši zapovjedi i živjet ćeš!“ A mladić ponosno odgovara: „Sve sam to činio od svoje mladosti; što mi još nedostaje?“ Isus ga zavoli i reći: „Ako hoćeš biti savršen idi prodaj sve što imaš i podaj siromasima, a onda dođi i slijedi me.“ Na te riječi mladiću se smrkne pred očima i tužan i razočaran ostavi Isusa te pode. A da li se je još koji put sreo sa Isusom? Nije nam poznato. Isus ražalošćen zaokruži pogledom učenike te im reče: „Kako li će teško bogataši ući u Kraljevstvo nebesko! Lakše je devi ući kroz iglene uši, nego bogatašu ući u Kraljevstvo nebesko.“ Ja to će Petar: „Gospodine, a tko se onda može spasiti?“ Isus mu odgovori: „Ljudima je nemoguće, ali ne Bogu, ta Bogu je sve moguće.“ Na to Petar nastavi: „Gospodine, ta mi smo sve ostavili i pošli za tobom. Što ćemo mi za to dobiti?“ Isus mu odgovori: „Vi, koji ste sve ostavili i pošli za mnom, stostruku ćete primiti i baštiniti ćete život vječni.“

Časne sestre! U Evanđelju nema nigdje „moraš!“, „ne smiješ!“, nego samo „ako želiš“, i vi ste od svoje mladosti željeli biti savršene i radi Isusa ostavili ste sve i oca i majku i brata i sestre i kuću i imanje i nasljedstvo i pošli za Isusom. Kao što kaže lijepo psalmist: „Ostavi dom svoj i kuću oca svojega i podi za mnom, od tebe ću stvoriti veliki narod. Taj glas čula je i naša se-

stra Klaudija i kao djevojka od dvadeset godina ostavlja i odriče se svega i i ide u nepoznato, a da nije ni slutila što je sve čeka u životu. Potpuno se predala Kristu neka je on vodi, jer je bila uvjerenja da će je voditi po sigurnom putu uz križeve, patnje, trpljenja i poteškoće. I vjerujem da se do danas nije pokajala, nego je vjerno slijedila Krista kroz punih sedamdeset godina.

Časne sestre! Isus Krist je osnovao jednu Crkvu, koju je povjerio apostolskom prvaku Petru i njegovim zakonitim nasljednicima. Išao je obalom pokraj Genezaretskog mora i spazi dvije lađe, ali se ukrcao u Šimunovu lađu i zamoli Šimuna da malo otisne od kraja, te je iz Šimunove lađe, to jest, Petrove, poučavao narod. Tu Šimunovu lađu kad su više puta zapljuškivali valovi želeći je potopiti, Isus je dao svoju garanciju i sigurnost: „Ni vrata paklena neće je nadvladati.“ Ta Šimunova lađa simbolizira Crkvu koja je na dana Duhova otisnula se od dvorane Zadnje večere i zaplovila morem povijesti do danas i do svršetka svijeta. Kroz povijest su je zapljuškivali valovi, najprije progonstva kroz tri prva stoljeća, a zatim nevjere i mržnja, želeći je potpuno uništiti. Ali nad tom Petrovom lađom stoji garancija i bit će do konca svijeta: Ni vrata paklena neće je nadvladati (Mt 16,13-20).

Kad god bi se kroz povijest Crkve pojavilo kakvo krivovjerje, Bog b podigao izvjesne muževe i žene koji poput Mojsija znali su izvesti Crkvu na sigurno tlo. Tako kad su propašću zapadnog rimskog carstva provalili razni bar-

barski narodi na čelu sa Atilom, Bog je podigao kreposnog muža sv. Benedikta, koji je pod geslom „Ora et labora“ ukrotio te narode, te ih je učio raditi i pošteno zarađivati, a ne pljačkati, paliti i ubijati. Tako je sv. Benedikt pod tim geslom „Moli i radi“ močvare i neprohodne šume pretvarao u plodne oranice.

U novije vrijeme znali su pojedinci predbacivati Crkvi, da je Srednji vijek bio mračni vijek i doista dvanaesto stoljeće bilo je dosta mračno. Doista, gusti su se oblaci nevjere i bezboštva nadvili nad obzorje Europe, a to su bili Patareni koji su u našoj povijesti bili poznati pod nazivom Bogumili i to u Bosni za vrijeme Kulina bana. To krivovjerje je naučavalo da postoje dva boga: Bog dobra i bog zla. Sve što je dobro na svijetu stvorio je Bog dobra, a sve što je loše na svijetu stvorio je Bog zla. Čovjek je jedno veliko zlo u svijetu i zato se treba veseliti kad čovjek umre. Maje zla na svijetu, a treba se žalostiti kad čovjek se rodi, više zla na svijetu i zato treba izbjegavati rađanje djece. Pitamo se ovo krivovjerje da je ostalo duže, do čega bi bilo dovelo Europu? Do propasti. U ovoj mračnoj noći ispod oblaka pojavile su se dvije zvijezde koje su raspršiše tmurne i crne oblake, a to su bili sv. Dominik i sv. Franjo. I dok su europski kraljevi sa mačem u ruci susbijali ovo krivojerje, dotle sv. Dominik ostavlja parišku crkvu Notre Dame i kardinalski rimski grimiz, osniva red Propovjednika, a sv. Franjo ostavlja očinski dom i osniva Red Male braće. Tako sv. Dominik putem propovijedanja, a sv. Franjo putem evandeoskog siromaštva uspjeli su susbiti ovo

krivovjerje. Na to vi dominikanke morate biti ponosne, da osnivač vašega reda odigrao je veliku ulogu u povijesti Crkve.

To je bilo pred sedamstom godinama, pa se pita: Da li su nam redovnici i redovnice još potrebni u Crkvi? Kroz proteklih sedamstom godinama dosta se toga izmjenilo. Na ovo pitanje odmah ću odgovoriti: Potrebni su nam i te kako su nam potrebni, jer kaže starozavjetni Propovjednik: „Ništa nova pod suncem, jer sve što se danas događa, bilo je i prije i sve što je bilo prije to je i danas i ništa nova pod suncem (Prop 1,9).

I danas se javlja moderno Patarenstvo, gdje se sve manje i manje rađa djece. Škole se zatvaraju, jer nema djece, sve više ih ma neoženjenih, neudatih, a što da kažem za one koji se drogiraju, ili truju alkoholom i pušenjem, a najjača slika modernog patarenstva jest istospolni brakovi, trgovanje ljudima i ubijanje još nerođene djece. Iz svega ovoga zaključujem da su nam naši redovnici i redovnice još mnogo potrebni.

Slavno vladajući papa Franjo naglašava da su redovnici u Crkvi cvijeće koje ugodno miriše. Cvijećem se kite prostorije, tako s redovnicima se kiti Crkva Božja, jer oni su prava sol koja čuva hranu od trulosti, ako se drže svojih triju redovničkih zavjeta: siromaštva, poslušnosti i čistoće.

I da ne duljim, časna sestra Klaudijo, od srca vam čestitam vaš jubilej i neka dragi Bog na vas izlijije obilje blagoslova. Neka vas pozivi do svoje volje, jer ste vi još i danas potrebni Crkvi svojim molitvama, vaša plodna prošlost dobrim djelima nije pred Bogom zaboravljena. A sada i vaše molitve sjedinjene sa patnja, bolima, trpljenjem i križevima sa Kristovim patnjama na križu, neće i ne može biti odbijena pred prijestoljem Božjim. Zato se sada molite za sav dominikanski red, za vašu kongregaciju, za nas svećenike, redovnike i redovnice, za današnju mladež i za cijelu našu domovinu Hrvatsku, da ostane vjerna Bogu do konca svoje povijesti. Amen – amen!

Don Vergilije Bilić

Dano u Šibeniku 16. veljače 2014., prigodom proslave sedamdeset godišnjice vječnih zavjeta časne sestre Klaudije Slavodić.

KORČULA:

Biskup pohodio dominikanke u Korčuli

U petak, 28. veljače, dubrovački biskup mons. Mate Uzinić započeo je svoj kanonski pohod župi sv. Marka u Korčuli. Prvoga dana ujutro pohodio je sestre dominikanke i predslavio euharistiju u njihovoј kapeli uz suslavitelje župnika don Frana i dominikanca fr. Kristijana.

U kratkoj homiliji biskup se osvrnuo na poruku biblijskih čitanja. U odlomku iz evanđelja po Mateju, koji govori o Isusovom vraćanju na prvotnu Božju zamisao o braku, čini se da nema ništa što bi se odnosilo na nas koji nismo u braku, rekao je biskup. Međutim, mi svojim primjerom doživotnog predanja Bogu svjedočimo da i brak, kao doživotno obećanje

supružnika, može i mora ostati nerastavljiv, po Božjoj zamisli. Biskup je također istaknuo da redovnice kao žene i majke imaju veliku ulogu u Crkvi i društvu, te trebaju ostvariti svoju duhovnu plodnost.

U prijepodnevnim satima biskup je pohodio djecu u vrtiću sestara „Anđeli čuvari“ gdje su ga radosno dočekala i toplo pozdravila dječa sa svojim tetama. Susret je bio vrlo spontan i opušten. Biskup je pojedinačno pozdravljao djecu i podijelio im bombone i sličice. Djeca su otpjevala nekoliko pjesama i darovala svoje rade dove biskupu.

Biskup je istoga dana pohodio osnovnu i srednju školu u Korčuli, te gradski dječji vrtić.

Sestra Dinka - stoljeće služenja Bogu i narodu

O dominikanki s. Dinki Franičević i proslavi stote obljetnice rođenja

*TV emisija u produkciji Splitsko-makarske nadbiskupije: Tragovi vjere
Urednica i voditeljica: Danira Matijaca*

Neumorno služenje (s. Dinka Franičević)

Spikerica: Život posvećen Bogu, ujedno je i život posvećen drugima. To je život o kojem nam svjedoči redovnica iz Splita koja je u studenome prošle godine zakoračila u druge stoljeće svog života.

Rijetkost je doživjeti sto godina života i od toga gotovo 80 godina kao redovnica, u služenjima siromašnima i bolesnima.

Dominikanka s. Dinka Franičević za svog je dugovječnog života kuhala u pućkim kuhinjama u Skopju, Splitu, Šibeniku, na otoku Braču, a u slobodno vrijeme obilazila stare, usamljene i bolesne. Više to ne može činiti, ali zato su njenе ruke gotovo stalno sklopljene, s krunicom u ruci. Što ne može tijelo zbog godina, može srce koje je uvijek otvoreno u molitvi za bližnje.

p. Luka Prcela: Ja znam da je ona svaki dan odlazila iz ovoga samostana pohoditi bolesnike. Nosila im je jabuku, krušku, smokvu, ne u vrećicama nego u ruci, jer nije imala za sebe, pa je tako dijelila. Ja znam da je i ona čovjek, da je ona čeljade, možda su se i njoj gadila ljudske

rane, ali i sestri Majci Tereziji se sve to gadilo, ali ona je u njima gledala Isusa Krista. Eto, Dinka, čestitam ti što si s Isusom Kristom doživjela sto godina, služeći njemu, u odbačenima, potlačenima, bolesnima, nemoćnima, sakatima i s. Dinka danas je slijepa. Prošle godine, u župi Gospe Fatimske u Splitu na Škrupama stoljeće

je svoga života proslavila sa svojim sestrama dominikankama i dominikancima, rodbinom i prijateljima. Don Duško Vuković zahvalio je Bogu na daru života s. Dinke, koja je u budnosti i poniznosti živjela svoju slobodu, birajući i čineći dobro, odgajajući sebe prema Božjoj riječi.

Don Duško: Znate, sestra je poznavaла put Isusa Krista. To je put svakog vjernika, kršćanina. Tko ne pozna Isusa Krista ne pozna ništa. Tko ne pozna Isusa Krista ne pozna

ni svijet, ne pozna ni Boga, ne pozna ni samoga sebe. Naš život i naši dani prolaze, prolaze i računavaju se. Svaki dan je jedna neispisana knjiga, mi je sami ispisujemo. Svaki dan je jedan momenat, kaže jedan mislilac – gromada kame na – kojeg vi trebate isklesati da bude spomenik tvoje dobrote, tvojega čovještva, tvojega ljudstva, tvoje etičnosti.

Spikerica: Sestra Dinka, krsnim imenom Magdalena, iz župe je Vrboska na otoku Hvaru, a ujedno i živa, posljednja redovnica iz tog mjesta.

Don Emil: Pa, evo, s. Dinka, dok vam čestitam, molite Gospodina, jer sigurno, vaše molitve su bliže Gospodinu nego naše, da Gospodin opet pozove nekoga iz vaše rodne župe u redovnički poziv, nije važno bilo redovnik ili redovnica, eto, da se ne bi prekinuo taj sveti niz.

Spikerica: Sveti niz onih koji svojim životom svjedoče Božju ljubav, dobrotu i vjernost nastavlja se kroz cijelu ljudsku povijest, bez obzira na nedače, progone, popularnost ili nepopularnost redovničkog poziva. Nije li to najjači dokaz Kristove nazočnosti u svijetu, i ujedno najveće čudo. Od onih koji dožive sto godina najčešće se traže recepti za dugovječnost, a sestre dominikanke slavljenici su postavile nešto drugačije pitanje:

s. Katarina Maglica: Sestra Dinka, biste li ponovili svoj život? Biste li ponovili ovih sto godina? Ona je bez razmišljanja kazala: „Bih, ponovila bih!“ To je meni dokaz da je sestra bila zadovoljna sa svojim životom. Mogu sa sigurnošću reći da je njen život dar Crkvi, dar narodu, dar Redu. Možda ćemo se pitati: pa kako to jedna obična,

skromna redovnica? Kako je ona to dar Crkvi, Bogu, narodu, Redu? Samo zamislite koliko molitava, koliko vapaja, koliko suza u potreba ma Crkve, naroda, u potrebama nje ne obitelji, u potrebama naše dominikanske obitelji, u potrebama ljudi koje je susretala. Sestra Dinka je sve to stavljala, uranjala i prikazivala Bogu. To je jedino oruđe kojim se mi redovnice možemo na najefikasniji način boriti za našu domovinu, za našu Crkvu i za naš Red. I zato,

čestitam, s. Dinka, što ste izdržali. Nadam se da sva dobrota, sva ljubav, da sve ono što ste s radošću Bogu darovali, ne može biti zapisano našim ljudskim perom, ali bit će negdje zapisano. Zapisao je to Bog u svoj dlan. I samo ga možemo zamoliti. I samo ga možemo zamoliti da sve one vaše suze, sve patnje, sve brige, sve napetosti da sve bude dobro i u redu, da bude dobro u državi, da bude dobro u Crkvi, da bude dobro u Redu, u obitelji. Neka Gospodin umnoži, neka od toga može živjeti ova župska zajednica i naša redovnička zajednica.

Spikerica: Dobro ostaje upisano u Božji dlan, ali i na papiru ostavlja svoje tragove. Nedugo nakon proslave svoga stotog rođendana, s. Dinka dobila je pismo akademika Tomislava Raukara, koji joj zahvaljuje na svemu što je učinila njemu i njegovoj obitelji za vrijeme Drugog svjetskog rata u splitskoj kućnoj kuhinji.

„Vi ste zauvijek ostali u mojoj duši pojам dobrote i ljudskosti. Često bih se u uspomenama na splitsko djetinjstvo sjetio Vas i mojega lonca ispunjena purom, jer pojам dobra i dobročinstva Božji je i neuništivi dar.“

Spikerica: Okruženi smo znakovima i podsjetnicima na Božju ljubav i dobrotu, pisanim ili nepisanim, vidljivim ili nevidljivim. Možda ih ignoriramo ili ne želimo pročitati, ali oni su tu. A tu je i sestra Dinka koju poznaju mnoge generacije vjernika na splitskim Škrapama. Tu su njene molitve uvijek s istom nakanom:

s. Dinka: Za pučku kuhinju, za siromahe, za invalide, za bolesnike, za bolesnike

ZAGREB: Povelja zahvalnosti s. Slavki Sente

U utorak 11. ožujka svečano je proslavljen dan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U dvorani Međubiskupijskoga sjemeništa na Šalati, uz velikog kancelara zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića, među brojnim uzvanicima bili su rektor Sveučilišta u Zagrebu Alekса Bjeliš, rektor Hrvatskoga katoličkog sveučilišta Željko Tanjić, predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić te petnaestak dekana i dekanica zagrebačkih fakulteta.

Tom prigodom uručene su diplome magistrima i licencima teoloških znanosti te diplomantima svih studijskih smjerova, ali i priznanja umirovljenim djelatnicima, među kojima je i s. Slavka Sente. Povelju zahvalnosti za dugogodišnji rad na Institutu za crkvenu glazbu pri zagrebačkom KBF-u uručio joj je dekan KBF-a prof. dr. Tonči Matulić. S. Slavka diplomirala je na Institutu za crkvenu glazbu 1971., a potom i orgulje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Po završetku studija predavala je glasovir, orgulje i solfeggio na Institutu za crkvenu glazbu do 1981. kada odlazi na studij u Rim. Po povratku u domovinu od 1990. do umirovljenja 2013. ponovno je predavala na Institutu za crkvenu glazbu razne glazbene i pedagoške predmete (orgulje, teorija glazbe, solfeggio, didaktika, metodika, sviranje partitura, povijest glazbe). Generacije studenata glazbe, ne samo na KBF-u nego i šire, zadužila je priredivši drugo izdanje iznimno važnoga djela *Osnove glazbene teorije* autora dr. Đure Tomašića (Zagreb 2003.).

Osim toga, autorica je više skladbi različitoga sadržaja, dio kojih je 2004. objavila u pjesmarici *Dok me bude Bogu svom ču pjevati*, koje su potom snimljene i objavljene na istoimenom dvostrukom CD-u. Ime i glas s. Slavke širem sloju vjernika poznati su i preko Radio Marije, gdje redovito vodi emisiju *Živimo zajedno*, ali i pre-

ko nekoliko kruničarskih grupa koje vodi.

Spomenimo i da je s. Slavka u djelu Svećenik – čovjek za druge (Zagreb 2003.) objavila biografiju svoga brata, vlč. Ladislava, a od 1996. prva je urednica obnovljenoga glasila Kongregacije Ave Maria.

Iskreno čestitamo s. Slavki na primljenoj povelji zahvalnosti, zahvaljujemo joj što je svoju profesorsku službu obavljala Bogu na slavu, Kongregaciji na čast i studentima na korist, te izražavamo nadu da će i nadalje djeliti iz obilja svoga duha.

Ivan Armanda

PS. Istoga dana, 11. ožujka 2014. na KBF-u Sveučilišta u Zagrebu, primio je diplomu diplomirani teolog Ivan Armanda,

koji je, prošle godine, 8. studenoga, obranio je svoj licencijski rad pod naslovom *Povijest samostana sestara dominikanki Gospe od Ružarija u Šibeniku* (opširnije vidi: AM 3/13), čime je mladi magistar znanosti uvelike, svojim neumornim istraživanjem, zadužio Kongregaciju sestara dominikanki Svetih Andjela Čuvara. U pripravi je i niz drugih njegovih projekata koji otkrivaju naše korijene i posjećuju sadašnjim i budućim naraštajima ljepotu dominikanskog poslanja, a isto tako i bogatstvo duha naše Kongregacije, odnosno naših sestara koje su to poslanje živjele na ovim našim prostorima. Stoga, dok čestitamo Armandi na postignutoj licencijskoj diplomi, zahvaljujemo mu na uloženu trudu i molimo Boga da njegov rad bude blagoslovjen i od Boga nagrađen.(ur.)

Tonovi zahvalnosti s. Slavki Sente

Već zlatni niz godina 11. ožujak je poseban datum za Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Tada se proslavlja Dan Fakulteta te se tom prigodom svečano okupe poštovana gospoda dekani, prodekani, profesori, studenti i mnogobrojni počasni gosti. Tako je 11. ožujak 2014. bio poseban dan i za našu sestru Slavku Sente! Nakon uspješnog dugogodišnjeg profesorskog rada na Institutu za crkvenu glazbu "Albe Vidaković", s. Slavka je primila od dekana prof. dr. sc. Tončija Matulića, Povelju zahvalnosti prigodom odlaska u mirovinu. Za mene osobno, bio je to nadahnjujući i ispunjajući trenutak radosti i svijesti koliko Bog može dobra učiniti s nama, ako mu se zajedno sa svojim talentima, koje nam je darovao, u potpunosti

predamo. To je i naša s. Slavka dokazala svojim upornim radom, stoga bismo mogli reći kako je ta Povelja ne samo izraz zahvalnosti, već slika i pregled svega onoga čime je s. Slavka godinama pridonosila Institutu svojim vještim rukama i glasom, koji je melodijom znanja, srdačnosti i podrške mnoge studente vodio prema diplomi. To nam je najviše posvjedočilo što su je brojni studenti toga svečanog dana, zaustavljeni da joj čestitaju i zahvale na svemu što ih je naučila kao profesorica, ali kao i redovnica. Tako iza s. Slavke i njezine profesorske i glazbene karijere ostaju brojne generacije studenata, mentorstva i diplomskih radova te ton zahvalnosti koji odjekuje unutar višestoljetne povijesti Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu.

S. Slavka je također i u zajedništvu sa svojim sestrama u Trnju obilježila ovaj poseban dan koji se igrom koincidencije "susreo" i s njezinim rođendanom. Tako se uz jedan veliki poklon, pronašao i jedan simbolički – dirigentski štapić i glazbena vilica, koji će ju ugodno podsjećati na prijašnji doprinos i rad, ali vjerujem, i nadahnuti za neke nove životne skladbe! Poklone su popratile i riječi koje su se sakrile u maloj žutoj koverti, koje je s. Ana Begić napisala u ime cijele zajednice sestara s Trnja:

Draga č. priora, s. Slavka,

„Tko zna otvoriti uho bližnjemu, taj dobro zna što znači ova igra riječi: prati i shvati, shvati i oprosti, oprosti i pomozi, pomozi i utješi, utješi i podrži, podrži i ojačaj, ojačaj i oživi, oživi i služi, služi i oprosti, oprosti i ljubi, ljubi i daj, daj i zaboravi.“

Naš život satkan je od igre riječi što se očitovalo i u vašemu, od onoga dana kada ste zaplakali i ugledali danje svjetlo. U vašem dugogodišnjem profesorskom radu pratili ste, shvaćali, oprاشtali, pomagali, tješili i podržavali mnoge mlade ljudi te im otkrivali ljepotu i melodiju života. Stoga među poklonima naići ćete na ono što će vas jednom u životu podsjetiti koliko ste puta dirigirajući zamahnuli rukom i srcem davali intonaciju. Kako se ne bi ove lijepе riječi razvodnile i nestao njihov odjek u našem uhu i srcu, želimo da vas

dobri Bog poživi još dugi niz godina, te da i dalje božanski oprštate, ljubite i zaboravljate! Vaše sestre s Trnja...

Romana Puškarić, postulantica

ŠIBENIK: S. Trpimira vodila kreativnu radionicu u Katoličkoj školi u Šibeniku

Povodom proslave Dana škole, sv. Josipa, u Katoličkoj osnovnoj školi u Šibeniku, održane su kreativne radionice u kojima je, kao voditeljica radionice, sudjelovala i naša s. Trpimira Barišić. Baš na svoj rođendan, pozvana je pokazati kako se od medicinskih sistema izrađuju male ribice.

Interes za izradu ribica je pokazalo 20-ak učenika i roditelja koji su oduševljeno prionuli izradi ribica. Spretne djeće ruke, lakše su svladavale smjerove i kretnje sistema od svojih roditelja, te su na kraju ponosno pokazivali svojih ruku djela...

Za s. Trpimiru bilo je to novo i neobično iskustvo, a na kraju same radionice sudionici su joj u zahvalu otpjevali „Happy birthday to you“.

Osim izrade ribica ponuđene su i dru-

ge radionice; izrada šibenske kape, narukvića s imenima, slika pomoću prešanog, suhog cvijeća, maslinove grančice za Cvjetnicu... Sve se završilo svečanom priredbom „Bepo i Kantica“ u kojoj su učenice i učenici na kreativan, veselo i poučan način poslali poruku o važnosti očuvanja prirode, mora i brizi za okoliš. (www.dominikanke.org)

ZAGREB: Susret starješica u Zagrebu

U petak i u subotu, 7. i 8. ožujka 2014., u samostanu dominikanki u zagrebačkom Trnju, održan je godišnji susret starješica svih zajednica u Kongregaciji. Na susretu su sudjelovale i članice vrhovnog vijeća. Sestre odgovorne za naše zajednice prikazale su život i rad svojih zajednica u protekloj godini, izmjenile svoja iskustva i zajednički tražile rješenja.

Susret je značajno obogatilo tumačenje naših Konstitucija koje je priredio karmeličanin o. Jakov Mamić te ga izložio sestrama u subotu prije podne. O. Jakov je protumačio osmo poglavje Konstitucija koje govori o molitvenom životu, pokorničkim djelima i životu u zajednici, oživljajući svaku riječ, budeći duh i pravi smisao koji se krije uza naizgled suhoparnih odrednica.

Sestre su osnažile svoje zajedništvo euharistijskim slavlјima, zajedničkom molitvom i radosnim druženjem za obiteljskim stolom. (www.dominikanke.org)

Donosimo samo mali isječak iz bremenitoga predavanja oca Jakova Mamića. Cjelovit tekst donijet ćemo u sljedećem broju AM.

MJESTA NASTAJANJA DOMINIKANKE

... nastajanje smatram pozitivnim procesom izrastanja u cjelini, dakle i u svetosti. I ovdje vaše Konstitucije daju tri mjesta nastajanja sestre Dominikanke:

1. mjesto: ŽIVOT U ZAJEDNICI. (Konstitucije glava VIII, broj 85-86, str.112-134.). Što je zajednica? Isti smisao, isto poslanje, ista sredstva a različitost osoba. Naše Zajednice reflektiraju bogatstvo Boga, više nego našu različitost.

Sada dolaze ona četiri UČI:

1. **Dominikanka UČI biti za druge.** Ovo su elementi i početne i trajne formacije. To je prvi element redovničke formacije. To znači učiti osobu da oblikuje **kristovsku egzistenciju** - Čovjek za druge.
2. **Dominikanka UČI dijeliti s drugima.** Učiti osobu na **evanđeoski** stil života "Blaženje je davati".
3. **Dominikanka UČI učiti od drugih.** To znači prihvaćanje malenosti i priznavanja drugih. U vašem Pravilu, glava II. izriče to riječju **poniznost, prihvaćanje malenosti i priznanje drugih.**
4. **Dominikanka UČI kakav je Bog,** kroz odnose sa sestrama i drugim ljudima. Drugim riječima, **uči da je čovjek put (do Boga).** Nemojte se sestre zatvarati u svoj intimizam. Molitvena dimenzija egzistencije je nešto sasvim drugo. Ona je dijalog. Ona je svjetlo koje te obasjava, svjetlo koje vidiš. Nije svjetlo koje se skriva.

2. mjesto nastajanja Dominikanke: BORAVITI S RIJEČJU BOŽJOM U CRKVI.

Kada sam razmišljao o ovome onda sam išao kroz Biblijsko iskustvo Riječi o onima za koje je Riječ bila Riječ i došao sam do toga da ne mogu ništa drugo reći nego ono što su oni egzistencijama svojim rekli.

U tom boravku s Riječju u Crkvi za dominikanku znači OTKRIVATI „lice Božje“ kroz Riječ: kojom sve stvara.

Sestre, Riječ nije mrtva, ako je stvorila Nebo i Zemlju može i tvoju nutrinu. Zato je Riječ sakrament, zato je Riječ tabernakul.

Zato Riječ treba adorirati (doći ćemo k Njemu i kod Njega se nastaniti). Otkrivati lice Božje kroz Riječ. Nije Bog danas prestao biti Bog, Stvoritelj.

Trebamo prihvatićti otkrića i izume ali i učiti čovjeka da primi dar kao govor bogatstva Božjega.

DUBROVNIK: OŠ Lapad pobijedila na natjecanju iz vjeronauka

Učenici Osnovne škole Lapad, Danijela Rosić, Bruna Bilić, Lucija Zakarija i Lorena Franušić s mentoricom Simonom Gavrić pobjednici su biskupijskog natjecanja iz vjeronauka koje je održano u srijedu, 19. veljače u Medicinskoj školi u Dubrovniku. Drugo mjesto osvojili učenici OŠ Cavtat (Antonija Zorić, Leona Sentić, Nikoleta Rodić i Lucija Hartman) s mentoricom Katarinom Radonić, dok je treće mjesto pripalo ekipi OŠ Petra Kanavelića iz Korčule (Ena Depolo, Božica Gjivoje, Andđelo Grgo Fabris i Petar Šegedin) koje je pripremala mentorica s. Anita Sučić.

U poznavanju prilično teške teme „Katolička crkva i znanost – doprinos i odnosi“, natjecale su se i četveročlane epipe koje su pobijedile na školskim natjecanjima u OŠ Vela Luka (mentorica s. Tješimira Bešlić), OŠ Župa Dubrovačka (mentorica s. Bosiljka Grubeša), OŠ Mokošica (mentorica Ana Matić), OŠ Orebić (mentorica Anita Vidović Vranješ), OŠ Slano (mentor Josip Kačunić), OŠ Antuna Masle Orašac (mentor Krunoslav Batinic) i OŠ Gruda (mentor Danijel Holeš).

Natjecanje se odvijalo u tri kruga. U prvom dijelu svi su učenici samostalno pisali test te zbrajanjem osvojenih bodova zauzimali mjesto na ljestvici poretka. Drugi krug se sastojao od igre tombole u kojoj su svi članovi epipe zajedno prepoznавali točne odgovore na svojoj kartici, a u posljednji krug, u igru „Milijunak“ ušlo je pet najboljih ekipa. Njihovo znanje i vještine ocjenjivalo je povjerenstvo u sastavu: predsjednica s. Vianeja Kustura i članovi Romana Đuka Alemani i Željana Lučić.

Natjecanje organiziraju Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Agencija za odgoj i obrazovanje, Nacionalni katehetski ured HBK i Glas Koncila. Pobjednička ekipa predstavljat će Dubrovačku biskupiju na državnom natjecanju.

Prije samog natjecanja svi natjecatelji s profesorima okupili su se u holu škole gdje ih je pozdravio predstojnik Katehetskog ureda Dubrovačke biskupije mr. don Josip Mazarekić, a

dubrovački biskup mons. Mate Uzinić također im se obratio s ohrabrujućim i poticajnim riječima. Članica državnog povjerenstva vjeroučiteljica Ružica Matković predmolila je psalam, te su okrijepljeni zajedničkom molitvom učenici pristupili natjecanju.

Angelina Tadić

ZAGREB – Pešćenica: Izlaganjem novinara Tihomira Dujmovića započele su korizmene tribine

U srijedu, 5. ožujka na Pepelnici u dominikanskom samostanu bl. Augustina Kažotića u Zagrebu, započele su korizmene tribine srijedom s temom “Dominikanski laici i propovijedanje”. Prvo korizmeno predavanje na temu “Riječ na granici”, održao je gosp. Tihomir Dujmović, ugledni novinar, kolumnist, televizijski voditelj... U uvodnom dijelu je rekao kako Evanđelje po Ivanu počinje povijesnom i mitskom rečenicom “u početku bijaše riječ”, te je ona kao takva najbolji uvod u temu izlaganja jer precizno objašnjava snagu riječi i prije dvije tisuće godina.

Riječi za ljude nisu samo početak, riječi su zapravo sve. Bez riječi za ljudski rod nema ničega. Ona je kako je sjajno definira Tomislav Ladan “njapouzdanija od svih spoznavaša”. Naime, mi i kad ne govorimo, čak i kad šutimo da tako kažem, natopljeni smo riječima i pojmovima! Čak i kad spavamo riječi kao pojmovi koje razumijemo jer smo im dali značenje; šetaju i

našim snovima. Riječi su dakle uvijek uz nas, naš kompas dalju i noću.

Nemaju svrhu ako im ne odredimo značenje i uporabu, barem na razini onoga što zovemo spoznajni minimum. Jer, bez riječi kojima smo odredili značenje i uporabu nitko zapravo ne bi mogao nikome ništa ni priopćiti, bez riječi se ne može ništa dozнати ni o čemu, rekao je predavač. U nastavku je kazao kako u ovom vremenu moralnog relativiziranja pojmovi više nemaju jednoznačno značenje. U ovom vremenu kojem se tepta pojmom liberalizma sve je relativno i sve je jednako vrijedno i sve je jednako legitimno.

Novija povijest ne pamti razdoblje ovako temeljitog relativiziranja svega i svačega! Kako dolaskom liberalizma i globalizacije nije izmišljen novi jezik niti su izmišljene nove riječi gotovo da je nužno da nas je stigla prava epidemija ne razumijevanja. Riječi naime kao nikada do sada više nemaju isto značenje; više nemaju onu šifru prepoznatljivosti. One su izgubile ne samo puninu značenja i sadržaj.

Mi smo zapravo mijenjajući značaj riječima iskompromitirali njihov prvotni značaj. To nam se dogodilo čak i za niz najvažnijih pojmova koji su nosive grede svjetonazora, pa smo povlačeći se pred najezdom upravo rušilačkog liberalizma sami sebe stjerali u kut, naglasio je novinar Dujmović. Riječima smo falsificirali značenje i pucali im u glavu. Zaključno je rekao kako je Crkva oduvijek bila čuvanica vrednota i vjerodostojnosti i pozvao je da pomogne preobrazbi društva u svim njezinim segmentima, osobito duhovnom i moralnom.

ZAGREB: Dr. Ćubelić održao predavanje u sklopu korizmenih tribina

“Između sofistike i ‘neuspjeha’ modernih propovjednika” naziv je predavanja koje je u srijedu 26. ožujka u samostanu bl. Augustina Kažotića održao dr. sc. Alojz Ćubelić, izvanredni profesor na Katedri za filozofiju KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Uvodno je kazao da njegovo promišljanje nipošto ne teži sustavnom i iscrpnom pregledu svih pitanja koja su doprinijela svo-

jevrsnom nesnalaženju propovjednika u naše vrijeme, niti žele pojačati kolebanje između sofistike i stvarnog sadržaja onoga što uključuje propovijedanje.

Intencija je puno skromnija i nada se, bliža realnosti. U prvom dijelu izlaganja istaknuo je neke značajke sofističke filozofije, podsjetivši kako se u V. stoljeću prije Krista u Ateni pojavljuje novi tip intelektualaca koji predlaže naučavanje političkog umijeća i učinkovite rasprave. To su profesori retorike koji se predstavljaju kao jezični stručnjaci. Govore da posjeduju univerzalno znanje, te poučavaju o pravilima i tehnikama govora koja omogućuju čvrsto uvjerenje o svim pitanjima. U tom smislu filozofija koja bi bila samo teoretska i apstraktna disciplina nije prihvatljiva jer je korisnost jedini vrijednosni kriterij. U demokraciji riječ je kraljica i omogućava put javnih časti onima koji steknu vještinsku. Ali da bi se uvjerilo mnoštvo, treba znati zavesti, zbunuti protivnike, to jest tvoriti privid. Prof. je rekao da se termin “sofist” izvodi iz “sophos”, riječi koja označuje “mudraca”. Tako je sofist zapravo mudrac, ali također okretan, razborit i lukav čovjek.

U nastavku dominikanac Ćubelić je rekao da nikada na zemlji nije bilo toliko ljudi a da individualne vrijednosti nisu bile toliko napadnute. Na toj razini treba postaviti pitanja koja muče današnje propovjednike. Koji je smisao univerzuma? Koji je smisao čovječnosti? Koji je smisao osobne egzistencije? Nažalost čini se da većina odbija suočiti se s takvim pitanjima, jer im je tobože lakše prepustiti se dragovoljnom zaglupljivanju i površnim zabavama. Moguće je da nas je obuzela ravnodušnost koja je identična sa sviješću da je ionako sve absurdno, pa se u skladu s time i ne vrijedi hrvati sa suvišnim pitanjima. Premda je i takav stav moguć on pokušava tobože spasiti kolektivitet i globalnost koji po sebi zapravo nisu ništa. U toj perspektivi nijedan od tih milijardu identičnih mravi nema individualnu budućnost. Žalost jednoga, anomalija drugoga ili rak trećega su samo statističke naznake. Što se drugo može očekivati od absurdnog univerzuma?, istaknuo je predavač.

Nadalje je rekao da postoje vijesti koje odjeknu kao grom iz vedroga neba.

U mnoštu vijesti one se izdvajaju time što su nenadane, ubojite, prodone do te mjere da nas stavlju u pitanje, jer život od tada ne može biti promatran kroz redovitu i monotonu optiku. Život naprosto više nije isti jer biva grubo napadnut silinom tuge ili patnje koja potkopava same temelje bića, tako da više ništa ne držimo sigurnim ni postojanim. Te nesretne vijesti kao u najružnjim snovima zaprepašćuju, užasavaju, odsijecaju od osnove i lome ono što se činilo neprobojnim, zaštićenim, trajno osiguranim i postojanim. Tih tužnih vijesti se bojimo ukoliko se tiču nas i nama bliskih osoba, a nekako se na njih naviknemo ukoliko su ‘ravnodušne’, općenite, daleko od očiju i srca. Nasuprot tome u dubini bića žeđamo za radosnom vijesti, odnosno gladujemo za riječima koje pripremaju duh i srce, zapravo čitavo biće prema tom navještaju i obećanju nepoznate sreće. Ta radosna vijest nam gotovo samoniklo pomaže da slavimo život kao takav. Radosna vijest zapravo u toj dijalektici i napetosti sa iskustvima tuge i žalosti se pokazuje kao svjetlo i izvor, to jest kao ono što označujemo riječju radost.

U drugom dijelu predavanja, dr. Ćubelić je govorio o Evandđelu kao radosnoj vijesti. Rekao je da ono što kršćanstvo barem kod većine teologa promiče jest kraljevstvo Božje koje je istovjetno kraljevstvu ljubavi. Kraljevstvo Božje je zapravo ispunio svojim dolaskom Isus Krist. On je ta radosna vijest! To kraljevstvo koje je Krist uveo nije osuda svijeta, već osuda zla u svijetu.

Na kraju izlaganje dominikanac je naglasio da kad razmišljamo o Bogu Isusa Krista onda vidimo da se predstavlja kao čovjek koji je nama jednak ‘u svemu osim u grijehu’. Međutim oni čitavim svojim biće pokazuju ljudsko božje lice, on je utjelovljeni Bog, Emanuel, to jest Bog s nama. Ako je tome tako onda čovjek može konačno kroz njega susresti potpuno tog Boga koji ga ljubi. Ne samo da je Otac koji je ispunjen nježnošću i brigom nego je i ljubav. U njemu imamo objavu Boga koji više voli ponizanje negoli moć, Boga koji se neprestance nudi a ništa ne nalaže, Boga koji pere noge svojim apostolima i koji umire na križu. Pitanje je, jesmo li takvoga Boga spremni prihvati ili ćemo ga odbaciti jer potkapa sigurnost naših sustava i tobožnje mudrosti, zaključio je dr. Ćubelić. (www.dominikanci.hr)

KORČULA: Laičko bratstvo sv. Dominika iz Dubrovnika posjetilo Korčulu

U subotu, 15. ožujka, grupa od četrdesetak članova laičkog bratstva sv. Dominika i molitvenih zajednica povezanih s dominikanskom obitelji u Dubrovniku pohodila je Korčulu. Grupu je predvodio fr. Nikola Noso, a pridružili su se prior fr. Nikola Mioč i braća novaci.

Dominikanski laici najprije su pohodili nasestre u samostanu sv. Andjela čuvara, gdje ih je u kapeli pozdravila časna majka s. Katarina Maglica, izrazivši radost zbog njihova pohoda. Potom smo se zadržali u radosnom druženju uz okrepnu otvorenom, uživajući u prekrasnom danu i srdačnom razgovoru. Nakon zajedničkog fotografiranja naši gosti pogledali su vrtić i bacili pogled na samostanske vrtove. Druženje je moglo potrajati još nakon spontane komunikacije, ali trebali su poći dalje: posjetiti braću u samostanu sv.

Nikole, gdje su imali misu. Potom su razgledali grad i katedralu, a zatim nastavili put za Blato. Ovaj susret nas je međusobno obogatio i duhovno povezao. (www.dominikanke.org)

IRAK: Irački dominikanac, Mirkis, novi nadbiskup Kirkuka

Sveti otac, papa Franjo, dao je svoj pristanak kanonskom izboru Biskupske sinode Kaldejske crkve da fra Yousif Thomas Mirkis OP bude pomazan za pomoćnog biskupa Babilonskog patrijarhata i Kaldejaca te postane nadbiskupom Kirkuka. Yousif Thomas Mirkis rođen je u Mossoulu, u Iraku, 1949. godine.

Pohađao je Sjemenište sv. Ivana u Mosulu, a kasnije je nastavio studij u Francuskoj, gdje se i pridružio Redu braće propovjednika 1975., a zaređen je 1980. godine. Doktorirao je teologiju i povijest religija na Sveučilištu u Strassbourgu, a također je postigao i prvostupansku diplomu iz etnologije na Sveučilištu u Nanterri.

Suosnivač je katedre filozofije i teologije na Babel College (1989.) na kojem predaje i bavi se znanstvenim radom od 1989. do 2001. godine. Potom je godine 2006. osnovao Akademiju humanističkih znanosti u Bagdadu. Član je Društva iračkih novinara, Udrženja novinara iz zemalja trećeg svijeta sa sjedištem u Berlinu i Međunarodne udruge katoličkog tiska (UCIP).

Prvi put je obnašao dužnost starještine u dominikanskoj zajednici u Bagdadu od 1994. do 2000. godine, a u istom periodu je i pisao knjige o kršćanskem odgoju i obrazovanju za iračko Ministarstvo obrazovanja. Od 1995. godine urednik

je časopisa 'Al-Al-Fiker Masihi' (Kršćanska misao) i direktor nakladničke kuće 'Al-Nasira'. Sada po drugi put obnaša dužnost starještine dominikanske zajednice u Bagdadu. Govori arapski, armenski, francuski i engleski jezik.

Mons Yousif Mirkis o situaciji s Kaldjeskom crkvom u Iraku

Tijekom svojega nedavnog posjeta Rimu, isčekujući svoje biskupsko ređenje 24. siječnja 2014. godine, fra Yousif je iskoristio priliku porazgovarati s braćom u samostanu Svetе Sabine u Generalnoj kuriji Reda u Rimu o svome imenovanju za nadbiskupa grada Kirkuka Kaldejske crkve. Kirkuk je grad udaljen otprilike 200 km sjeverno do Bagdada i ima populaciju od oko 10 000 kaldejskih kršćana razdijeljenih u šest župa o kojima pastoralnu skrb vodi šest svećenika.

Nakon 40 godina dominikanskoga redovničkog života, fra Yousif je iznenaden ovim imenovanjem za nadbiskupa. No, kako se zavjetovao na poslušnost u službi Crkve, prihvatio je odgovornost svoga novog položaja bez pretenzija na neku posebnu čast i moć. U Iraku živi oko 500 000 kršćana, dok ih se još mnogo nalazi u dijaspori po cijelom svijetu, uglavnom SAD, Australija i u nekim zemljama Europe. Migracija je oduvijek bila bolno iskustvo za iračke kršćane.

Često jedini način da se izbjegne nasilje i progon, te stoga i "putovanje u jednom smjeru", bez nade u povratak. Iračkim kršćanima je gotovo nemoguće vratiti se u domovinu jednom kad je napuste. Irak kao demokratska zemlja polako sazrijeva, no birokracija i korupcija onemogućavaju povratak unatoč pozitivnim poticajima iračke vlade. Danas je Irak većinom mirna zemlja, iako se još ponegdje manifestira vjerski fanatizam u obliku bombardiranja ili otmica.

Kršćani su često žrtve u tim slučajevima. Takva situacija uvelike otežava misijsko, a i općenito vjersko djelovanje kršćanskih organizacija u Iraku. Tako tek nekolicina kongregacija ima aktivne zajednice u toj zemlji i to većinom ženske redovničke zajednice. Kaldejska crkva ima sjemenište s 25 sjemeništaraca što je nedovoljno s obzirom na broj vjernika.

Najveća želja iračkih kršćana je jednostavno prakticirati i živjeti svoju vjeru u miru. Dominikanci u Iraku imaju relativno jaku prisutnost. Braća imaju dvije zajednice, jednu u Bagdadu, a drugu u Mosulu – sve zajedno osmero braće dominikanaca. Molit ćemo za kršćane u Iraku, posebno za fra Yousifa Thomasa Mirkisa.

S engleskoga preveo Mirko Irenej Vlk, OP

Izvor: www.op.org

LIVERPOOL: Novi nadbiskup Liperpoola je dominikanac Malcolm McMahon

Papa Franjo imenovao je dominikanca, o. Malcolma Patricka McMahon nadbiskupom Liverpola. On već obnaša službu biskupa u jednoj engleskoj provinciji, Nottingham.

Rođen je 1949. Prije ulaska u Red radio je kao mehanički inženjer. Za svećenika je zaređen 1982. U Redu je vršio razne službe, kao kapelan, pa župnik u raznim mjestima. Godine 1992. izabran je za provincijala engleske provincije, i bio na toj službi dva mandata. Potom je zaređen za biskupa Nottingham-a. U okviru biskupske konferencije zadužen je za odgoj i formaciju i bio predsjednik međunarodnog pokreta za mir

BOLVIA: fr Jorge Ángel Saldías Pedraza, OP novi pomoćni biskup nadbiskupije La Paz, Bolivia. – (www.op.org - prevela s. Slavka S.)
Papa Franjo imenovao je fr. Jorgea Angela Saldiasa Pedraza novim pomoćnim biskupom nadbiskupije La Paz u Boliviji. Fr. Jorge je rođen u Buena Visa, u Boliviji 1968. U dominikanski je red ušao 1993. Za svećenika je zaređen 2001. U Redu je obavljao različite službe: župnik i rektor Gospinog svetišta u Cotocu; član je nadbiskupijskoj prezbiterijalnog vijeća, obavlja i niz drugih službi. (www.op.org - prevela s. Slavka S.)

MALTA: Fr Bruno Cadore posjetio otok Maltu
Učitelj Reda fr. Bruno Cadore, zajedno sa svojim sociosem za Srednju i Istočnu Europu, fr. Wojciechom Delikom, bio je, u siječnju i veljači ove godine, u kanonskom pohodu, provinciji sv. Pia V. na Malti. Obišao je svih pet samostana u toj provinciji. U Valletti, glavnom gradu Mal-

te, razgledao je zavod sv. Alberta Velikog kojeg drže dominikanci. Zbog trenutnih teškoća u standardnim školama koje rade po sistemu slobodnog odgoja, Zavod sv. Alberta Velikog ostao je vodeća odgojna ustanova na Malti. Kroz svoje pastoralne i školske aktivnosti dominikanci su na raspolaganju djeci i njihovim roditeljima u svim njihovim problemima i očekivanjima. Osim toga, braća vode i malu radio postaju, a u Sliemu je u izgradnji novi pastoralni, socijalni i kulturni centar.

Osim s braćom, Učitelj Cadore se na Malti susreo i sa sestrama dominikankama koje također djeluju na Malti, kao i s dominikanskim laicima. (www.op.org - prevela s. Slavka S.)

FILIPINI: Seminar u Novoj evangelizaciji

Od 24. veljače do 7. ožujka u filipinskoj dominikanskoj provinciji održan je skup za voditelje dominikanskih zajednica, braće, monahinja, aktivnih sestara i laika. Na skupu su bili predstavnici iz 10 zemalja: iz Vijetnama, Šri Lanke, Indije, Pakistana, Japana, Kine, Koreje, Jordana, Karibija i iz Filipina. Ovaj dvotjedni studij organizirala je nova koordinatorica udruge međunarodnih sestara dominikanki (DSI) sr. Marie Therese Clement, kao i koordinatorica za Aziju – Pacifik, sr. Mary Constance Tran. Predavači su bili poznati stručnjaci iz različitih područja, kao što su iz Svetog pisma, iz Pastorala duhovnog vodstva, Kanonskog prava, a težište je bilo na novoj evangelizaciji. (www.op.org - prevela s. Slavka S.)

www.op.org/en/content/leadership-new-evangelization

BOLONJA: Studenti iz različitih talijanskih provincija molili za zajednice u teškoćama

www.op.org/en/content/students-italian-provinces

are-praying-communities-particular-difficulties Patrijarhalni samostan sv. Dominika u Bolonji posebno je u srcu svakog člana dominikanske obitelji, budući da su tu posmrtni ostaci našeg zajedničkog oca, sv. Dominika. Danas je to kuća studija triju talijanskih provincija. Studenti i cijela zajednica ima jedinstvenu priliku svakodnevno moliti na grobu sv. Dominika. Ovu posebnu povlasticu istaknuo je i Učitelj reda fr.

Bruno Cadore prilikom kanonske vizitacije u tom samostanu. Povjerio je cijeloj zajednici da posebno mole na grobu sv. Dominika za braću i sestre diljem svijeta koji žive i djeluju u teškim uvjetima. Studenti su to dragovoljno prihvatali i odmah krenuli u akciju. Prvog dana molitve, nakon Povečernje, studenti su u procesiji obilazili grob sv. Dominika pjevajući Divne l' nade. Potom su tu zapalili uljanicu koja će biti znak bliskog zajedništva s braćom koja trpe.

Trenutna molitvena nakana je za dominikansku zajednicu u Kijevu. Pozivaju svu braću i sestre da im se pridruže u molitvi na te nakane. (www.op.org - prevela s. Slavka S.)

SANTA SABINA: Međunarodni natječaj za jubilejski himan

Početkom 2014. međunarodna liturgijska komisija Reda Propovjednika raspisala je natječaj za himan našeg jubileja koji će biti 2016. godine.

Pozivaju se međunarodni stručni skladatelji iz svih kontinenata, kako oni u samom Redu, tako i oni, izvana, koji dobro poznaju Red (laici). Posebna međunarodna komisija objavit će pobjednika ovog natječaja u lipnju.

Himan treba biti pjevan na tri službena jezika: engleski, francuski i španjolski.

Fr. Thomas Moller, OP
Međunarodna liturgijska komisija OP

ZAGREB–Pešćenica: Duhovni život DOME

Meditacija, molitva, klanjanje... Sve su to duhovne aktivnosti koje je, iz dana u dan sve brojnija skupina mladih DOMA, uvela u svoj mješevi raspored. Svakog zadnjeg četvrtka u mjesecu mladi se okupljaju u župnoj kapelici te uz glazbenu pratnju zbora «Osvit» imaju klanjanje pred Presvetim i uz prigodnu molitvu jačaju vlastitu duhovnost, ali i duh zajedništva.

Posljednji četvrtak u ožujku također je obilježila jedna takva molitva. U intimnom ozračju kapelice, više od dvadeset mladih okupilo se i u tišini razmatralo Riječ Božju, uz pjesmu slavilo Njegovu veličinu i u molitvi jačalo vlastitu vjeru. Mladim župljanima koji se i dalje nećaju bi li došli na redovita okupljanja DOME četvrtkom u 20:00 sati možemo jedino natuknuti da će mjesec travanj biti prepun aktivnosti, korizmenih akcija, uskrsnog slavlja, a na koncu će DOMA i mjesec travanj zaokružiti jednom snažnom molitvom kao krunom zajedničkih druženja. (www.dominikanci.hr)

Jeste li znali? • Zanimljivosti o redovnicama.

Početak belgijskog čudesnog čipkarenja u samostanima

Trgovina čipkom, po kojoj je Belgija poznata, uzela je zamaha u doba rane renesanse. Car Karlo V. izdao je dekret prema kojem čipkarenje postaje obvezna vještina kojom moraju ovladati sve djevojke koje su boravile u samostanima i *begine*, posvećene laikinje, po cijeloj Flandriji. Ovratnici i manšete od čipke postali su vrlo moderni i u muškoj i u ženskoj modi toga vremena. Trgovina čipkom dosegnula je vrhunac u 18. stoljeću, a i danas je jedan od zaštitnih znakova belgijske kulture.

Mlade Belgijanke izrađuju čipku pod budnim okom časne sestre.

Malo je jedna riječ

U životu svakome nekad se posreći
kada mu je teško neko ga tad tješi.

Drugi dio prosinca godine trinaeste,
zbog ženina zdravlja u Zagreb se kreće.

Ženi u bolnici teško je ostati,
Treba biti uz nju dnevno je posjetiti.

Mene su tad primile dobre časne sestre,
Nastavljaju djela moje drage tete.

Primile su mene od svega srca svoga
Svoju vjeru potvrdile, u dobrogog Boga.

Malo je riječ- hvala - koju ćemo reći
Jer s tim se ništa ne može riješit.

Lijepo je to čuti i po sto puta reći,
Drage naše sestre, nek vam Bog naplati.

Nek im udjeli sada dobro zdravlje
Za sva dobra djela što ih ljudima prave.

Nema riječi s kim se može platit
Svako dobro djelo treba dobrim vratit.

Samo dobri ljudi potrebnom pomognu
Ne pitajuć za jezik, vjeru i boju .

Malo je jedna riječ, makar to bilo hvala
Kad čovjek drugom pomaže u njegovim patnjama.

Veliki su ljudi što pomažu druge,
moralni bi po tom mi cijenit ljude.

Branko Oreb Gobica
Bog

Zagreb, 28. 12. 2013.

Sestre samostana Blažene Ozane

Na zagrebačkom Trnu nedaleko od Save
Sagrađen je samostan Blažene Ozane.
Kotorska je Blaženica samostana zaštitnica
U njemu žive časne sestre sljedbenice Dominika.

Časne sestre šire Božju vjeru
Sve će učiniti za pomoć svom narodu.
Čuvati će stare, u vrtiću djecu odgajati
Svaka sestra tu će posla sad imati.

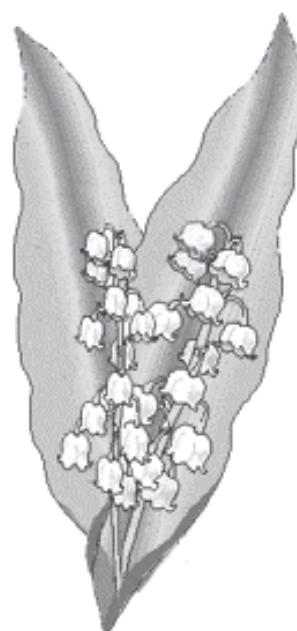
Cijelog Božjeg dana sestre nešto rade
Od rane molitve, do navečer kad idu na spavanje.
U samostan doći prava je milina
Osjeća se Božji mir i sestrinska toplina.

Svakom kome treba, lijepu riječ će reći,
Čovjeku će svakom sestre htjet pomoći.
Lijepo li je znati da takvih ljudi ima
Sestre Bogu služe i pomažu potrebnima.

Nek ih Bog nagradi za sva dobra djela
Sestre su lijep primjer što je prava vjera.
Za sve dobro učinjeno velika im hvala
Čovjeku su one utjeha i nada.

Branko Oreb Gobica
Bog

Zagreb, 8. 10. 2013.

MOLITVA SVETOGLA TOME

O Bože svemogući, sveznajući,
koji si bez početka i kraja,
koji si darivatelj i uzdržavatelj kreposti:
udostoj se učvrstiti me na čvrstom temelju vjere,
i štititi neprobojnim štitom nade,
i uresiti me svadbenom odjećom ljubavi.

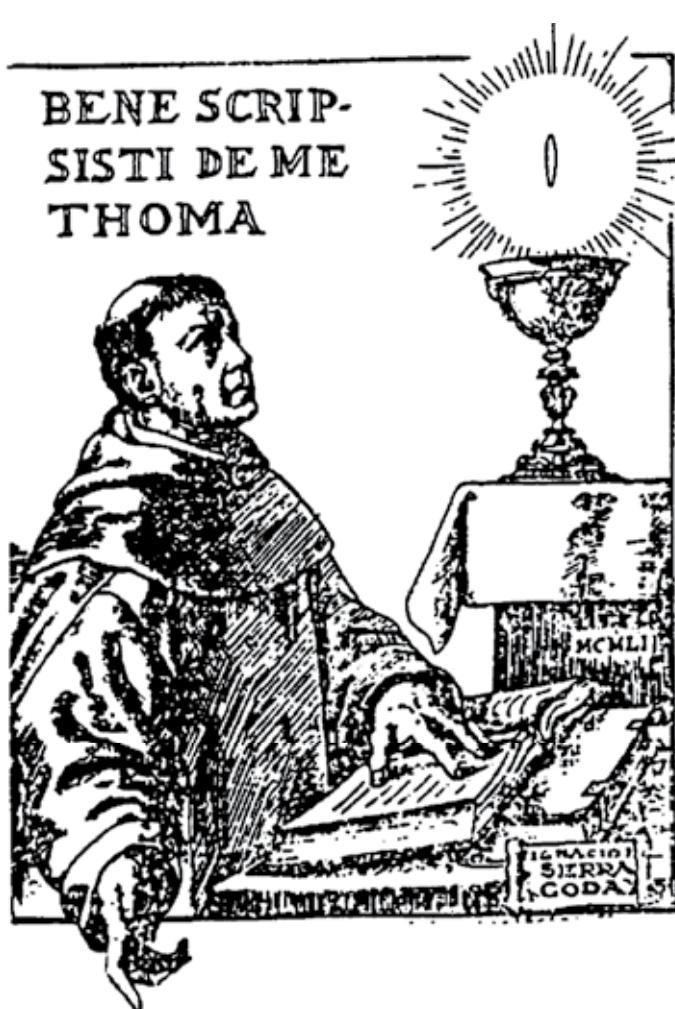
Daj mi da pravednošću tebi budem podložan,
da se razboritošću čuvam đavolskih zasjeda,
da se umjerenosću držim sredine,
da jakošću strpljivo podnosim protivštine.

Daj da dobro kojega nemam
ponizno tražim od onih koji ga imaju;
da se istinito optužujem
za зло koje sam napravio;
da smireno podnosim kaznu
koju izdržavam;
da ne zavidim dobru bližnjega,
nego da uvijek zahvaljujem
na tvojim dobrima...

Usadi u meni kreposti, Gospodine,
da božanskoj službi budem odan,
da u ljudskim službama budem brižljiv,
a u tjelesnim potrebama nikome na teret.
Daj mi, Gospodine, gorljivu skrušenost,
iskrenu isповјед,
savršenu zadovoljštinu.

Udostoj se dobrom životom
iznutra me usmjeriti
da činim što doliči,
i što mi koristi za zaslugu,
a ostalim bližnjima za primjer.

Daj mi da nikada ne žudim za onim
što je besmisleno
i da odbijam ono što je neugodno,
kako se ne bi dogodilo da prije vremena
žudim za onim što tek treba početi,
a da prije dovršetka napustim započeto.
Amen.

Sluga Božji Giocondo Pio Lorgna (1870. – 1928.)

Posvećen Gospo

Selo Popetto u talijanskoj pokrajini Toskana rodno je mjesto služe Božjega Gioconda Pia Lorgne. Bio je treće od petero djece u obitelji krojača Ivana i kućanice Marije Fiaselle. Stariji od njega bili su sestra Marija Katarina, koju nije upoznao jer je preminula u djetinjoj dobi, i brat Bentivoglio, koji je postao svećenik. Osim njih, imao je i dva mlada brata, Luigija, koji se oženio i zasnovao obitelj, te Davida koji je postao dominikanac s redovničkim

imenom fr. Petar. Treći po redu, Giocondo je rođen 27. rujna 1870. Premda skromna, obitelj nije bila siromašna. Otac je imao krojačku radnju, a majka je vodila kućanstvo. Osim toga, obrađivali su zemlji i imali nešto domaćih životinja, pri čemu su im pomagali njihovi sinovi, uključujući i Gioconda. Kad je malo porastao, s braćom je odlazio u sjeću drva za ogrjev i u košnju trave, ali je također nosio prodavati proizvode skromnoga obiteljskog gospodarstva. Pobožni roditelji svakodnevno su molili sa svojom djecom, a osobito se gajila pobožnost prema Majci Božjoj, pa ne čudi da je Giocondova majka svoga sina posvetila Gospo i molila joj se na nakanu da njezin sin bude svet.

Kako u njegovom rodnom mjestu nije bilo škole, započeo je školovanje u obližnjem Tresanu. No kada je njegov trinaestogodišnji brat Bentivoglio 1880. otišao u sjemenište u Parmi, Gioconda je počela privlačiti ideja da i on krene njegovim stopama. Govorio je kako želi biti poput svoga brata, ali i poput strica Luigija, koji je također bio svećenik. Stoga su ga roditelji u

jesen 1881. kao jedanaestogodišnjaka poslali k stricu koji je u to doba bio župnik u mjestu Torrile. Giocondo je kasnije prijavljao kako je majka plakala zbog njegova odlaska, a on ju je tješio riječima: "Zamisli, mama, kako ćeš biti zadovoljna kada budem pjeval misu u sv. Apolinara!" (Sv. Apolinar bio je naslovnik crkve u njegovu rodnom Popetu.)

Dominikanac

Došavši kod strica u Torrile, Giocondo je nastavio pohađati školu do jeseni 1883. kada ga je stric odveo u sjemenište u Parmi. Tamo je u korizmi 1886. slušao propovijedi dominikanca Pier Bartolomea Doria, s kojim se potom osobno upoznao. Iduće je godine umjesto bolesnoga župnika vodio hodočašće iz Torrila u Gospino svetište u Fontanellatu, te se i tamo susreo s dominikancima koji su upravljali svetištem. Od tada ga je sve više privlačio Dominikanski red i njegova propovjednička misija. Kada je u jesen 1888. započeo s filozofsko-teološkim studijem

u Parmi, susreo se i sa sv. Tomom Akvinskim, te se oduševio njegovim djelima. Kao da je sve vodilo samo k jednome cilju – ulasku u Red braće propovjednika. Godinu dana kasnije, 29. listopada 1889. Giocondo je konačno primljen kao kandidat u bolonjski samostan, a 8. studenoga je na grobu sv. Dominika obukao redovničko odijelo. Provincijal mu tom prigodom nije promjenio krsno ime, nego samo nadodao još jedno, pa je tako postao fr. Giocondo Pio. Istoga je dana s kolegama novacima oputovao u samostan u mjestu Ortonovo, gdje je proveo godinu kušnje i 9. studenoga 1890. položio prve zavjete. Potom se vratio u Bolognu radi studija. Doživotne zavjete položio je 27. studenoga 1893., a potom je 23. prosinca zaređen za svećenika. Nastavivši nakon toga sa studijem, postigao je 1897. lektorat iz filozofije i teologije te započeo predavati filozofske i teološke kolegije i crkvenu povijest dominikanskim studentima.

Osim profesorske službe, Lorgna je u samostanu sv. Dominika Bologni vršio službe bibliotekara i odgojitelja časne braće, a 1900. imenovan je sakristanom bazilike sv. Dominika u kojoj počivaju zemni ostaci utemeljitelja Reda propovjednika. Preko ljetnih praznika odlazio je u Gospino svetište u Fontanellatu i tamo pomagao subraći u propovijedanju i ispopovijedanju. Upravo tamo provincijal ga je poslao početkom listopada 1901. kao privremenoga ispopovjednika klauzurnih sestara dominikanki u obližnjem samostanu. No, ono što je isprva trebalo biti privremeno, potrajalo je do početka 1905. U tišini Gospina svetišta predao se molitvi, meditaciji i studiju, pripremajući se tako za služenje dušama, prvenstveno sestrama dominikankama i hodočasnicima koji su dolazili u svetište. Dominikanke su ga nazivale svojim dobrim ocem te isticale kako im on nije samo ispopovjednik, nego i učitelj duhovnosti, koji najviše propovijeda vlastitim životnim primjerom.

Odlučivši 1902. zatražiti od Svetе Stolice da crkvu Gospina svetišta u Fontanellatu uzdigne na status bazilike, dominikanci su sve poslove u tom pogledu povjerili Lorgni. On je požrtvovo i predano, te s velikom osobnom pobož-

nošću sve vodio i uspješno dokazao crkvenim vlastima da svetište udovoljava svim potrebnim uvjetima za uzdizanje njegove crkve na status bazilike. Njegovi su naporci okrunjeni 26. rujna 1903. kada je papa Pio X. breveom uzdigao spomenutu crkvu na rang bazilike.

Župnik u Veneciji

Kada je Lorgna početkom 1905. primio naredbu svoga provincijala da preuzme službu župnika župe sv. Ivana i Pavla u Veneciji, to mu nikako nije bilo drago. Ta on je napustio dijecezansko sjemenište i opredijelio se za redovnički stalež jer je želio provesti život u skrovitoj moličtvu i kontemplaciji, a sada ga njegov redovnički poglavavar šalje na župu kao da je dijecezanski svećenik. Teško se pomirio s time, ali je ipak bio svjestan zavjeta posluha, kao i činjenice da dominikanski život osim razmatranja i studija (*contemplare*), podrazumijeva i služenje drugima (*aliis tradere*) na razne načine. Stoga je početkom veljače preuzeo brigu za povjerenu mu župu kazavši pri tom vjernicima da svoje služenje njima stavlja pod zagovor i zaštitu Blažene Djevice Marije.

Došavši u Veneciju bez župničkoga iskustva, Lorgna je vjernicima mogao ponuditi samo osobnu ljubav za spasenje njihovih duša.

Kroz nekoliko prvih mjeseci posjećivao je svoje župljane u njihovim domovima, pa je tako pastir upoznao stado i stado pastira. Duboko ga je dirnulo siromaštvo i bijeda brojnih obitelji u njegovoj župi, ali i moralne mane koje je kod nekih uočio. Zajedno s braćom dominikancima posvetio se poučavanju vjernika, ali ne samo djece i mladih, nego i odraslih, posebno majki jer je njihovu ulogu smatrao nezamjenjivom i ključnom u obitelji, a time i u društvu. Vidjevši da su brojna djeca prepuštena ulici dok im roditelji rade, unajmio je jednu kuću i otvorio obdanište u kojem ih je okupljaо. Pri tom je imao finansijsku pomoć imućnijih župljana, a mlade djevojke preuzele su brigu za djecu.

Kao župnik Lorgna je posebnu pažnju poklanjao pripremanju djece za prvu pričest, pa je u srpnju 1905. utemeljio *Bratovštinu bl. Imelde Lambertini* kojoj je zadao dva cilja: pomagati djeci u pripremi za prvu pričest i nakon toga promicati među njima euharistijsku pobožnost primjerenu njihovoј dobi. Kako djecu nije ni preko školskih praznika želio prepustiti ulici, odlučio je organizirati za njih oratorij u kojem bi ih okupljaо. Također je, zajedno s još nekim svećenicima, intenzivnu djelovaо među mlađeži, posebno kroz jedno pobožno društvo koje je organiziralo predavanja za mlade i promicalo

razne pobožnosti među njima. Posebno je skrboio za siromahe u svojoj župi. Pomagao im je uz pomoć imućnijih župljana, a u godinama Prvoga svjetskog rata osnovao je i vodio *Caritas*. Kada je 1918. slavio 25. obljetnicu svećeništva, od dobivenih je priloga priredio ručak za brojne siromahe.

Sestre Imeldine

Na ideju da utemelji novu zajednicu dominikanskih samostanskih trećoredica, Lorgna je prvi put došao početkom 20. stoljeća, dok je bio na službi u Gospinu svetištu u Fontanellatu. Tamo je duhovno vodio jednu grupu pobožnih djevojaka, koje su gotovo sve bile dominikanske trećoredice. Smatrao je kako bi bilo dobro okupiti ih u posebnu kongregaciju s ciljem odgoja i izobrazbe djece i mladih. No život ga je odveo nekim drugim stazama te u tom pogledu nije mogao ništa učiniti sve dok nije došao za župnika u Veneciju, gdje je duhovno vodio nekoliko pobožnih djevojaka te ih 1909. okupio u *Pobožnom društvu klanjalaca i klanjateljica*. Iduće godine tim je djevojkama povjerio dječe obdanište koje je utemeljio i već tada ponovno počeo razmišljati o utemeljenju ženske redovničke zajednice kojoj bi glavni apostolat bio odgoj i izobrazba djece i mladih u vjerskom duhu.

Naišavši na pozitivne reakcije djevojaka koje je duhovno vodio, zajedno s njima odlučio je krenuti u realizaciju svoje ideje. Mariji Bassi odlučio je povjeriti ulogu prve poglavareice nove zajednice, koju će mu upravo ona pomoći utemeljiti i formirati. Prvih pet djevojaka izrekle su privatnu posvetu Bogu krajem 1915. te nastavile živjeti u svojim obiteljima kao dominikanske trećoredice. Lorgna im je krajem iduće godine uspio kupiti kuću u koju su uselile 14. siječnja 1917. No još uvijek nisu bile redovnice, nego svjetovne trećoredice. To se promijenilo 30. listopada 1922. kada je prvih deset sestara u bazilici sv. Ivana i Pavla u Veneciji primilo crnobijeli dominikanski habit. Nakon toga pročitan je dekret o kanonskom utemeljenju *Kongregacije sestara dominikanki bl. Imelde Lambertini*, koje su vjernici prozvali *Imeldinama*. Lorgna,

pod čijim vodstvom je začeta nova redovnička zajednica unutar velike dominikanske obitelji, imenovan je isповједnikom i duhovnikom nove kongregacije. Uz njegovu pomoć sestre su do početka 1928. otvorile još sedam kuća.

No od svibnja 1927. Lorgna je počeo ozbiljnije poboljevati, te je već početkom 1928. bio svjestan kako ubrzo odlazi u dom Očev. Otvoren je o tome govorio i pripremao se za smrt, pri čemu je često razmatrao o muci Kristovoj. Čim je 8. srpnja 1928. preminuo, Venecijom se pronio glas da je umro svetac. Bio je pokopan na groblju sv. Mihovila, odakle su njegovi posmrtni ostaci 1939. prenijeti u jednu pokrajnju kapelu u crkvi sv. Ivana i Pavla. Informativni biskupijski postupak za njegovu beatifikaciju započeo je 1950., a zaključio ga je 1955. venecijanski nadbiskup Angelo Giuseppe Roncalli, kasniji papa Ivan XXIII., koji će uskoro biti

proglašen svetim. U nadi da će i Giocondo Pio Lorgna uskoro biti uzdignut na čast oltara, završavamo ovaj jednom od njegovih brojnih duhovnih poruka: "U kušnjama, u borbama, u potekoćama kršćanskoga svjedočenja, ne bojmo se! Idimo k Isusu i on će nam iz svoga tabernakula sa svom istinitošću kazati: 'Ja sam, ne bojte se!' A Isus je, ne zaboravimo to, dobar upravitelj naše krhke lađe i cijelog svijeta."

LITERATURA: P. Lorgna: *Un' anima domenicana*. Firenze 1937. – D. Marcalini: *Il Servo di Dio P. Giocondo Lorgna, Domenicano Parroco*. Venezia 1965. – P. Rizzo: *Un apostolo del nostro secolo. P. Giocondo Lorgna Fondatore delle Suore Domenicane della Beata Imelda*. Bologna 1993. – M. Negrelli: *Il culto eucaristico nell'insegnamento del Padre G. Lorgna*. Bologna 1997.

Ivan Armanda

Mt 6, 24-34 *Ne budite zabrinuti za sutra!*

Ti se brineš

Ptice su raširile krila
i pustile se u Tvoje ruke,
ne brinu za zemlju,
kažu: dosta im je Tvoje nebo.

Poljima su se prosule boje,
na njivama žito je zrelo,
a ljiljani svojom ljepotom
pričaju o Tvojoj veličini.

Tvoja kiša će pasti,
oprati prašinu svih briga
Sutra će uroditи rodом,
na Tvoju riječ prelomiti kruh života.

Sva će se odjeća iskidati,
ali Ti ćes̄ donijeti novo odijelo,
pit ćemo Tvoje vino,
na gozbi u Tvome Kraljevstvu.

s. Ivana Pavla Novina, OP

DA SE BOLJE UPOZNAMO

*– Dio razgovora, što ga je, za Radio Đakovo, vodio novinar Mile Ljubičić,
a potom dio toga razgovora uređio i stavio na web stranicu. –*

s. BARBARA BAGUDIĆ

Šum zrelog žita zamijenila šumom valova

Mile Ljubičić na 6. Kolovoz 2013

Dok mnogi ovih dana odmor i osvježenje traže na moru, s mora, odnosno s Korčule u vruću Slavoniju na odmor je stigla Gorjanka, odnosno Đakovčanka Vesna Bagudić, novog dominikanskog imena, sestra Barbara. Ona je, naime, kao svršeni inženjer zračnog prometa, s 24 godine, odlučila život posvetiti Bogu.

“Može se reći slučajno, iako kod Boga nema slučajnosti. Studirala sam u Zagrebu na Prometnom fakultetu zračni promet i tamo sam živjela u župi gdje su djelovali dominikanci i nekoliko sestara dominikanki. Tamo sam išla u crkvu, tamo sam se prvi put susrela uopće sa svetim Dominikom i nešto me je privuklo, ni sama to ne znam objasniti zašto ili kako, ali u jednom trenutku sam, iako sam već duže vremena razmišljala o tome...”, prisjeća se sestra Barbara.

Susret s dominikankama, odnosno život u samostanu od 1999. na Korčuli, donio je joj je mir u duši, sreću, zadovoljstvo i ispunjenost i to, kako kaže, traje i danas.

“Cijeli život je zapravo put prema tom miru, jedan uspon, ili put prema nečemu, prema onom našem vječnom cilju, ali mir i zadovoljstvo je uvijek tu. Iako mogu naići i oluje i bure i problemi i poteškoće, ali s vjerom u Boga sve to se nadavlada i sve se to može pobijediti, a mir čovjek uvijek traži i ako ga ne nađe s Bogom i u sebi, neće ga naći nigdje drugdje”, poručuje.

Sestra Barbara je dio školovanja provela i u Sjedinjenim Američkim Državama, a sada radi kao vjeroučiteljica s mladima kojima nastoji prenijeti trajne vrijednosti. “Danas je teško s njima, ali i lijepo, jer mladi su puni ideja, puni entuzijazma, ono puno toga želeta, zaigrani su, veseli su, sretni su, imaju jednu zaraznu radost i tko s njima radi, iako je teško, zna biti i lijepo”, sublimira svoje iskustvo u radu s mladima sestra Barbara.

S mladima treba znati raditi, prepoznati i ono što nisu spremni otvoreno reći, dodaje sestra Barbara koja ističe da ni “život s Bogom

nije uvijek lak niti jednostavan, ali puno radošti donosi". I danas, nakon godina provedenih u samostanu na Korčuli, prisjeća se početaka i nostalgije za domom i "zvukom zrelog žita" koji nosi još iz djetinjstva, a koji je zamijenila šumom valova. "S vremenom prihvatiš tu ljetoputu mora, prihvatiš sve, lijepo je i tamo, lijepo je i ovdje, ali sigurno da uvijek postoji ono gdje si odrastao, i uvijek ti ostane u srcu ta Slavonija..., to čovjek poneće sa sobom gdje god ide...", još uvijek pomalo nostalgično zaključuje sestra Barbara dok se ovih dana, pomažući roditeljima i sestri, odmara u Gorjanima i Đakovu čekajući povratak šumu valova.

Pročitavši ovaj članak, zamolila sam s. Barbaru da nam kaže nešto više o svom djetinjstvu, kao i o svom novom životu kao sestra dominikanka – s. Barbara.

Djetinjstvo

AM: Mnogi će se pitati što je bilo presudno za tvoju odluku? Jesu li to bili roditelji, baka, djeda? Je li se u tvojoj obitelji prakticirao vjerski život? Kako i gdje si provela svoje djetinjstvo?

s. Barbara (dalje s. B): Djetinjstvo sam provela u malom mjestu Gorjani, koje je smješteno sjeverno od Đakova, tamo sam završila i osnovnu školu. Slavoniju sam voljela najviše zbog njenih polja. Voljela sam šetati prašnjavim poljima ljeti ili u proljeće. Očaravali su me zvuci ptičjeg pjeva, žubor malog potoka, a posebno šum zrelog žita. Bio je to moj jedini susret s Bogom, jer u crkvu nismo išli mada smo stanovali smo preko puta crkve. Roditelji su mi bili prosvjetni radnici, otac ravnatelj škole i radi toga nisu išli u crkvu. U kući se nije govorilo o vjeri.

Nisam mogla razumjeti zašto sve moje prijateljice iz razreda idu na vjeronauk u crkvu i na prvu pričest, a ja ne. Posebno mi je jedna nedjelja ostala u sjećanju. Sjećam se da sam sjedila pored prozora naše dnevne sobe. Slušala sam crkvena zvona svake nedjelje, ali te su me se nedjelje posebno dojmila. Činilo mi se da zvone jače i svečanije nego inače. Gledala sam kroz

prozor ljude koji su išli u crkvu. Činili su mi se nekako sretni. Željela sam i ja tu sreću koju sam primjećivala u njihovim svečanim odijelima i radosnim koracima. No tu sreću ču morati još dugo godina čekati.

Moj prvi dodir s vjerom se zbio u jednom drugom selu, u rodnom mjestu moje majke. Tamo sam provodila gotovo svake ljetne praznike. Posebno se sjećam pobožnosti moje prabake. Ona me naučila prve molitve i znala me ponekad odvesti u crkvu. Kako je njihovo selo bilo samo filijala župe tako nisu imali svetu misu svake nedjelje, pa bih ja možda preko tih ljetnih praznika samo nekoliko puta imala priliku poći u crkvu. Moja baka je puno moliла krunicu i uvijek je govorila da ju moli za sve svoje unuke. Kao malu upravo me baka odnjela na krštenje u jedan samostan.

Sakramente sam primila tek u trećem razredu srednje škole. Bilo je to 1992. godine. Majka me je poslala na vjeronauk i rekla mi: „eto sad možeš ići u crkvu.“ Tada to nisam baš oduševljeno primila. Kao da sam se već bila navikla na život bez Boga. Uvijek sam osjećala neku veliku prazninu, kao da mi nešto nedostaje u životu, a nisam znala što je to. Vjeronauk priprave za sakramente prve pričesti, isповijedi i krizme je trajalo samo dva mjeseca i sastali smo se osam puta. Bilo je to ratno stanje i mnogi su tražili sakramente. Priprema je bila nedostatna i svi smo bili toga svjesni, od nas koji smo se pripremali do svećenika koji nas je pripremao tako da

nisam sigurna zašto su nas uopće tako brzo krizmali.

Nakon svega sam bila i malo razočarana. Stekla sam dojam da je to to, da tu više ništa nema. Željela sam više, ali opet nisam znala gdje to više tražiti. Počela sam čitati Novi zavjet kod kuće i željela sam s nekim o tome popričati. Nisam znala s kim. Pokušala sam s jednim prijateljem iz razreda za kojeg sam znala da ide u crkvu. On mi je odgovorio da je i on tako prije čitao Bibliju, ali da ga je to prošlo. Je li time htio reći da će i mene to proći? Ne znam, ali znam da me je to obeshrabrilno. Nisam znala gdje poći. U obitelji mi nitko nije išao u crkvu, a nisam nije išla nakon krizme. Nisam shvatila da se treba ići. Nažalost. I ne mogu sebi objasniti zašto je tome tako.

Studij u Zagrebu

Ubrzo sam došla na studij u Zagreb. Studirala sam na Fakultetu prometnih znanosti, smjer zračni promet. Kad sam se nalazila uoči početka druge godine fakulteta, čula sam da papa Ivan Pavao II dolazi u Zagreb. Nisam planirala poći na taj susret, ali me nagovorio čovjek u čijem sam stanu stanovavala. Papine riječi i njegov dolazak u Hrvatsku me se duboko dojmio. Vjerojatno je to pripremilo teren za sve što će se događati nakon toga.

Brzo nakon toga sam se sprijateljila s jednom kolegicom koja je bila praktična vjernica. Išla je redovito u crkvu i na studentski vjeronauk. Zvala je i mene puno puta u crkvu. No ja bih joj svaki puta odgovorila da „ja ne idem u crkvu.“ Njoj je to bilo žao tako da nije odustajala. Sjećam se da sam s njoj po prvi puta u životu popričala o vjeri. Zanimalo me vjeruje li ona doista u Boga. Kod kuće sam čula kako Boga nema i kako je Bog zapravo čovjekova izmišljotina. Bila sam uvjerenja kako vjeruju samo prijesti ljudi bez obrazovanja koji nisu dovoljno škola završili da bi shvatili kako je to samo ‘utopia za mase.’ Tako su barem mene uvjerili što u

školi, što kod kuće. No ova moja prijateljica je bila dovoljno pametna, po mom sudu, da bi već odavno trebala zaključiti kako je ta vjera samo priča za malu djecu, a s druge strane činilo se da čvrsto vjeruje. Zato sam ju jednom gotovo podrugljivo pitala vjeruje li ona doista da Bog postoji. Odgovorila mi je da vjeruje i dala mi je dovoljno suvisao argument da sam počela razmišljati o tim njenim riječima.

Kad me je slijedeći put pozvala na studentski vjeronauk, prihvatile sam. Samo jedan sat studentskog vjeronauka će potpuno promjeniti moj život. Bilo je to u Palmotićevoj ulici, kod Isusovaca. Sjećam se da sam nakon tog susreta poželjela poći na isповijed. Prijateljica me odvela i pomogla mi oko mojih prvih koraka u crkvi. Bili su to doista moji prvi koraci, jer ja do tada nisam uopće išla u crkvu. Mir koji sam pronašla nakon isповijedi, po prvi puta u životu, bio je za mene dragocjeno blago koje sam pronašla. Tada sam odmah počela redovito ići u crkvu, i to ne samo nedjeljom nego i preko tjedna kad bih god stigla.

Od tada sam o svemu počela drugačije razmišljati. Nisam više bila sigurna želim li završiti započeti fakultet. Bila sam na praksi u Croatia Airlines-u i vidjela sam kako bi mi život mogao izgledati ako završim fakultet i počnem raditi. Ako posao dobijem. Na praksi su me dobro prihvatali i počeli su me zvati da dodem raditi na zamjene, prvi puta na mjesec dana, pa su me nakon toga opet jednom pozvali da dodem raditi na duže vrijeme, jer je netko od radnika bio na bolovanju. To je bio prijelomni trenutak u mom životu. Znala sam da sad odlučujem. Ako ovu ponudu prihvatom, na dobrom sam putu da si nađem posao jednog dana kad diplomiram. Ako odbijem, možda me više nikad neće zvati da dodem raditi kod njih. Imala sam dobru priliku koja se zapravo ne propušta, jer je posao u struci jako teško naći.

Zvala sam kući i pitala tatu što da radim. Odgovorio mi je da ne idem raditi već da gle-

dam prvo završiti fakultet. Znala sam što će to značiti. Znala sam da taj posao neću nikad raditi, ako ga sad odbijem. Takve se ponude ne odbijaju, oni nađu nekog drugog koji želi raditi. Nazvala sam ih i rekla da neću doći raditi. Nekako mi to i nije toliko teško palo jer mi se tamo nije svidalo. Imala sam neki osjećaj da to nije za mene. Bila sam u pravu, nisu me više nikad zvali.

Od tog trenutka sam počela razmišljati ozbiljnije što će kad završim studij. Razmišljala sam i o tome da pođem u samostan. Na tu odluku je najviše utjecala jedna knjiga. Pročitala sam *Povijest jedne duše* i ta me knjiga potakla da i ja pođem tim putem. No bila sam nova u svemu tome i pitala se kako i gdje... I opet mi se činilo da sam nekako sama u tom svom lutanju. Nisam znala koga bih pitala za savjet. Jednog sam svećenika zamolila za razgovor i on me gotovo izvikao kad sam rekla da želim u samostan. Rekao mi je da se udam i da rodim djecu i da će tako Bogu služiti. Bila sam obeshrabrena i to me je opet jedno vrijeme usporilo u odluci.

Odluku sam donijela nekako blizu dana kad sam odslušala posljednje predavanje na fakultetu. Sjećam se da me tada uhvatila neka tjeskoba. Molila sam se Bogu da mi pokaže gdje me želi. Sutradan ujutro sam po prvi puta pošla u meni najbližu crkvu. Bila je to crkva Kraljice svete krunice u Kontakovoj ulici. Nikad prije nisam išla u tu crkvu iako sam živjela u tom naselju. Tamo sam po prvi puta susrela sestre dominikanke i odlučila se javiti im. „Ostalo je povijest,“ rekli bi Amerikanci. Ali moja povijest nije išla pravocrtno niti nakon te odluke.

Početak u samostanu

AM: Jednom si, kako veliš, shvatila da te Bog zove na drugačiji život. Odlučila si i krenula. Kako je bilo u prvim danima tvoga samostanskog života? Jesi li odmah shvatila da je to ono što si tražila ili si očekivala ipak nešto drugačije?

s. B.: Početak u samostanu mi je bio dosta težak jer sam već imala neke svo-

je navike koje sam trebala mijenjati i prilagoditi se životu u samostanu. Bog dade uvijek snage i svoju milost, točno onoliko koliko ti treba za jedan dan. A drugi dan će se pobrinuti sam za sebe.

Naravno dođeš s nekim očekivanjima u samostan, a realnost je malo drugačija od onog što se nadaš vidjeti. Mislim da svatko na koncu sam donosi odluku o tome što će učiniti. Isus to nama prepušta i nikoga ne sili ni na što.

Imala sam velikih kušnji i razmišljanja o tome je li ovaj život za mene. Kroz sve to sam se puno molila i tražila od Boga da mi pokaže put. Moram reći da mi je puno pomoglo to što sam našu zajednicu doživljavala kao dio univerzalne crkve, jedne velike Crkve bogate poviješću, svećima i grešnicima, Crkve koja je na nebu i na zemlji, Crkve koja je ista od vremena kad ju je Krist utemeljio pa do danas. Postala sam ponosna što sam dio te velike baštine i što mogu biti dionik svega onoga što su generacije prije mene ostavile nama u materijalnu i duhovnu baštinu. Netko je za mene, i ne samo za mene, izgradio samostan u kojem živim. Netko je prije mene prošao razne kušnje, poteškoće, ali i radosti života u samostanu i to je sa mnom podijelio baš kad je trebalo. Imamo naše dominikanske svece, ali i svece cijele Crkve koji mole za nas s neba. Oni su mi puno puta bili ohrabrenje na putu, jer sam se doista osvjedočila u njihov zagovor i pomoć. Primjer starijih sestara mi je puno značio, pogotovo u trenucima kad sam se

pitala može li se u ovom zvanju ustrajati cijeli život. Tada bih pogledala na zadovoljna lica naših starijih sestara ili bih s njima popričala i sve bi opet došlo na svoje mjesto. Posebno mogu reći da mi je pomogla pokojna sestra Viktorija koja je točno znala primijetiti i svojim riječima ohrabriti kad je trebalo. Pomogle su mi i mnoge druge sestre bez kojih bi sve bilo puno teže. Onaj koji nas je pozvao neće nas ostaviti same na putu, već uvijek pošalje ponekog anđela ili nekog Šimuna Cirenca.

Voljela sam papu Ivana Pavla II i čitala sam njegova pisana djela i to me je učvrstilo u pozivu. On je doista za mene prvi odgovorio na moja pitanja o tome što to znači biti Bogu posvećen i kako živjeti svoj poziv danas u ovome svijetu. Zato sam njemu i njegovoj pisanoj riječi posvetila svoja dva diplomska rada, onaj koji sam pisala u Chicagu i ovaj ovdje u Splitu.

AM: Smatraš li da mlade članice u našoj Kongregaciji mogu ostvariti sebe, svoje težnje?

s. B.: Pitanje je što smatramo pod tim „svoje težnje.“ I čije mi to težnje trebamo ostvariti? Čovjekovi planovi se s vremenom mijenjaju, i drugačije se razmišlja s 20, a drugačije s 40 godina. Mislim da je Mala Terezije rekla kako nama Bog u srce usađuje težnju i da je zapravo svaka naša dobra želja od njega. U tom slučaju, ostvariti svoje težnje značilo bi ostvariti i ono što Bog od nas želi. Svoje težnje čovjek ostvaruje cijeli život, to nije stvar trenutka, ili da čovjek može reći: evo sad sam mlad pa će sad ostvariti svoje težnje. Ne, to se cijeli život ostvaruje. Dobre i plemenite težnje se ostvaruju

uz čovjekov napor i zalaganje, a Bog sve to prati svojom milošću. Naravno da naša Kongregacija pruža mogućnost svakome ostvariti svoje težnje, samo neće to sve doći odjednom. Neke se stvari čekaju godinama, a neke ‘dođu’ brzo, ako mogu tako reći. Treba biti strpljiv i ne željeti sve odjednom. To možda i je odlika mладenaštva što želiš sve i želiš to odmah, a u životu to ne ide tako. Božja pedagogija je pedagogija postupnosti, i naučiti se strpljivosti je jako važno za svakoga, ne samo za mladog čovjeka. Ako se netko trudi, ako vrijedno i pošteno radi svoj zadatak koji mu je zadan, to se vidi. Iz iskustva znam koliko su me neke stvari koštale, a poslije mi se to uvijek vratilo stostrukom.

AM: Voliš li svoju zajednicu? Kad bi mogla, da li bi opet izabrala dominikanke?

s. B.: Naravno da volim svoju zajednicu i volim Crkvu općenito. Lijepo je biti u ovom redu pod okriljem Blažene Djevice Marije, imati svoj dom u krilu Crkve. Ne mogu reći da sam ja izabrala dominikanke. Nekako mi se čini da je to Bog za mene izabrao. Ja sam lutala od crkve do crkve, dok me Gospodin nije doveo u dominikansku župu i tu mi pokazao sestre dominikanke. I sretna sam da sam baš tu, jer znam da je Gospodin sve za mene odmjerio.

AM: Što bi poručila mladima u našoj zajednici?

s. B.: Rekla bih im da sve poteškoće jako brzo prolaze, a ono što vrijedi ostaje za cijelu vječnost. Svako naše dobro djelo, svaki osmjeh nekom podaren pretvara se u jednu zvjezdicu na nebu. Dobro nam nikad neće biti oduzeto, i uvijek se dobrim vraća, a svaka patnja je samo kap u moru vječnosti. I mislim da je za poziv ključna molitva. Bez molitve, bez jednog živog susreta s Bogom u molitvi i sakramentima ništa nema smisla. Onda nema smisla ni ovaj život ovdje u samostanu. S Bogom u molitvi se rješavaju svi problemi ili kako to kaže psalmist: s Bogom svojim preskačem zidine.

s. Barbara Bagudić

ŠTO IMA NOVA U KATOLIČKIM KNJIŽARAMA?

Tonći Trstenjak: BOŽIĆNA POMORANČA

Priče jednoga svećenika

Dovoljno je zagledati se u sebe i oko sebe. Život svakog čovjeka zanimljiva je priča. Pisac je samo posrednik.

Autor ove zbirke kratkih priča, pater Tonći Trstenjak, poznat javnosti kao televizijski novinar i urednik, u četrdeset priča iznosi pred čitatelje bogato životno iskustvo i sjećanja satkana ponajprije od doživljenog i proživljenog. U njima opisuje ljude koje je sretao i događaje u kojima je sudjelovao ili bio tek usputni svjedok, od ranog proljeća do plodne jeseni svoga života.

Činjenica je da živimo ubrzano, u vremenu kad nemamo vremena, zapljenuti olujnim vjetrovima dnevnih zbivanja, ovisni o senzacijama i često zaokupljeni izmudrenim pričama neplodnjima za dublje spoznaje. Ove kratke priče nisu izmudrene, nego oslikavaju stvarne ljude i događaje. Laganim i slikovitim stilom priповijedanja uklapaju se u ubrzani ritam našeg življenja, a čitatelju donose dašak mira, zraku istine, miris ljubavi, tračak nade i zrnce vjere.

Ovu knjigu pisao je svećenik isusovac u sedmom desetljeću zanimljiva života i četvrtom desetljeću plodnog svećeništva. Bez sumnje će vas iznenaditi, obradovati, odmoriti, obogatiti, učvrstiti i ohrabriti. „Po naravi sam znatiželjna osoba pa se kroz sedam desetljeća života u meni nakupilo toliko doživljaja i sjećanja da se bojam kako veliki dio nikada neću stići napisati. Dovoljno je zagledati se u sebe i oko sebe. Život svakog čovjeka zanimljiva je priča. Pisac je samo posrednik“, kaže autor u predgovore ove knjige.

Anton Tamarut: OBITELJSKO LICE CRKVE

Tamarut je kao teolog svjestan da se biću Crkve može prići i promatrati ga s različitim motrišta, a za pristup s onog obiteljskoga navodi kako je u „današnjem svijetu koji trpi od hladnoće i neiskrenosti u međusobnim odnosima, od raznih ucjena i proračunatosti, od ravnodušnosti i raznovrsnih otuđenja“, potrebna Crkva „s obiteljskim licem“.

Prema njegovim riječima Crkva treba biti „zajednica prijatelja u kojoj se izlazi iz anonimnosti i bezličnosti života, u kojoj do izražaja dolazi osobnost, važnost i značenje svake osobe, dragocjenost svakog dara, gdje se nitko ne mora pretvarati ili umišljati, gdje se može živjeti iskreno, gdje smijemo biti i slabi, gdje možemo tražiti oproštenje i računati na pomoć u nemoćima duha i tijela te podršku u radosti i nadi“.

Ivica Raguž kaže da ova knjiga „predstavlja golem doprinos ekleziologiji na hrvatskom govornom području“ te je uvjetno naziva „duhovnom ekleziologijom“ u kojoj se Crkva poima kao božansko-ljudska zbilja koja nas iznutra mijenja, preobrazuje naš duh i cijelo naše biće, pretvara nas u „eklezijalne osobe“, kako tvrdi Origen, a našu duhovnost u eklezijalnu duhovnost.

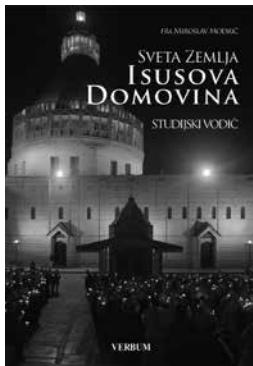
Prema Ivanu Bodrožiću ovo djelo odiše „teološkom mirnoćom“ s jedne strane, a s druge strane pokazuje i mirnu odlučnost stava i uvjerenja prema stvarnosti Crkve u suvremenom svijetu.

Knjiga je izšla kao suizdanje Kršćanske sadašnjosti i Kršćanskoga kulturnog centra iz Zagreba.

Miroslav Modrić; SVETA ZEMLJA – ISUSOVA DOMOVINA

Studijski vodič

Knjiga fra Miroslava Modrića, monumentalno je djelo na gotovo tisuću stranica, izrasla na bogatu hodočasnicičkom, teološkom i duhovnom iskustvu čovjeka koji je Svetom Zemljom koračao dugi niz godina, postav-

ši istinski i duboki poznavatelj mjesta koja odišu Božjom prisutnošću i 2000 godina nakon Kristova dolaska na Zemlju.

Ova knjiga potaknuta je i željom da na hrvatskom jeziku bude dostupno sveobuhvatno djelo koje će biti od koristi hodočasnicima koji su bili u Svetoj Zemlji ili se za to hodočašće spremaju. Knjiga će biti dragocjeno sredstvo i svima onima koji žele steći dublj uvid u Bibliju te bolje razumjeti, vizualizirati i upoznati povijesne, zemljopisne i kulturološke prilike u kojima se odvijala povijest spasenja kao i prijelomni događaj Kristova utjelovljenja.

Studiozno pripremljena, privlačno i jednostavno napisana, opremljena mnoštvom podataka, grafika, informacija i fotografija ovo je knjiga koja čitatelja vodi na neponovljivo putovanje Svetom Zemljom koje će oduševiti svakoga tko knjigu uzme u ruke.

...I stoga se Modrićeva knjiga čita i prije i za vrijeme i poslije našega hodočašća u Svetu Zemlju. Ona nam, na svoj način, progovara o Isusu Kristu koji je prvi i posljednji cilj svakoga našeg hodočašća, i materijalnoga i duhovnoga. I u ovoj knjizi On je doživljen – u svoj poruci svetih mjesta – i kao navještaj i kao događaj, i svoj i naš sve do konačnoga događaja s Njime u vječnom životu. Tome smjera cijela vrlo opsežna i potanka, a opet prozračna knjiga fra Miroslava Modrića. Ona jest vodič, kako joj i podnaslov kaže, ali je i mnogo više od toga.

fra Bonaventura Duda

F. X. Nguyen Van Thuan: PUT NADE 1001 misao za radostan život

Tijekom 13 godina provedenih u zatvoru pod komunističkim režimom, od kojih je 9 godina proveo u samici, sajgonski nadbiskup François Xavier Nguyen Van Thuan potajice bilježi misli na komadiće papira koje neopaženo uspijeva dostaviti kršćanskoj zajednici u Vijetnamu. Ti su snažni duhovni poticaji kružili među vijetnamskim katolicima hrabreći ih da ostanu postojani u vjeri i nadi te da ne klonu duhom. Upravo su te misli ukoričene u ovoj knjizi koja je prevedena na mnoge svjetske jezike, postavši prvorazredni duhovni bestseler u kojem snagu, odvažnost i vedrinu pronalaze tisuće čitatelja.

Herojsko i radosno trpljenje kardinala Van Thuana za Krista te njegov primjer sveta života ostavili su traga na mnogima koji su ga poznavali pa je tako već pet godina nakon smrti pokrenut proces za njegovu beatifikaciju te dobiva naslov sluga Božji. (Verbum)

Arnold Guillet: DEVETNICA SVETIM ANĐELIMA

Najvažniji dio devetnice čine kratki opisi karakterističnih obilježja anđeoskih korova, užetih iz dnevnika Mechthild Thaller von Schönwerth koja je zahvaljujući osobitoj karizmi imala vezu sa svetim anđelima. (Verbum)

Josemaría Escrivá: BRAZDA - IV. izdanje

Kao i *Put* – knjiga je dosegla nakladu od preko tri milijuna primjeraka i prevedena je na više od trideset jezika – *Brazda* je plod nutarnjeg života i iskustva rada s dušama sv. Josemaríe Escriven.

Brazda želi obuhvatiti čitavu osobu kršćanina – njegovo tijelo i dušu, prirodni i milosni život – a ne samo razum. Stoga njezin izvor nije samo razmišljanje nego život kršćanina.

Sv. Josemaría Escrivá ne može zamisliti da se može živjeti božanski, a da se ne živi veoma ljudski. Stoga pridaje toliko važnosti ljudskim krepostima, pomanjkanje kojih označava promašaj kršćanskog života. On čitatelja potiče da poveže ljudske i božanske vidove kršćanskog savršenstva, a drugačije ne može ni biti kad se poznaje u dubinu i kad se voli i zanosno živi kršćanski nauk o utjelovljenoj Riječi. U *Brazdi* se vide duboko zacrtane praktične i životne posljedice te radosne istine. (Verbum)

Art Bennett, Laraine Bennett: TEMPERAMENT

Kako bolje upoznati sebe, skladnije živjeti s drugima i istinski rasti u vjeri

Svi se mi rađamo s posebnim značjkama vlastite osobnosti. Te osobine ne učimo niti ih biramo, one su dio načina na koji smo sazdani. Još dok se nalazimo u majčinoj utrobi, Bog ne oblikuje samo naše tijelo, on nam također daruje temperament koji tijekom cijelog našeg života utječe na naše razumijevanje stvari, navodi nas na određene izbore i raspoloženja te služi kao temelj našega moralnog i duhovnog života.

Antički su filozofi razlikovali četiri osnovna temperamenta – kolerik, melankolik, sangvinik, flegmatik – a ta su se četiri temperamenta stoljećima koristila za razumijevanje ljudske naravi. Unutar katoličke duhovnosti shvaćanje temperamenta također ima dugu tradiciju. Ova jedinstvena knjiga nudi nov i vrlo koristan pogled na taj klasični ključ za razumijevanje ljudske osobnosti. U njoj iskusan bračni i obiteljski savjetnik Art Bennett i njegova supruga Laraine pružaju lako razumljivu sintezu klasične mudrosti, suvremene psihologije i katoličke duhovnosti koja omogućuje lakše shvaćanje vlastitoga temperamenta i onoga što on znači u svakodnevnom životu. Koristeći znanje stečeno tijekom više desetljeća studijskoga poučavanja, duhovnoga života i terapeutske prakse, Art i Laraine pokazuju kako je moguće prepoznati svoj temperament i upotrijebiti ga da ostvarimo životno ispunjenje te postanemo odan supružnik, uspješan roditelj, dobar prijatelj te da intenzivnije živimo duhovni život.

Osim odgovora na pitanje što je to temperament, kao i brzih obrazaca za samotestiranje, ova knjiga donosi i pomoć za bolje razumijevanje temperamenta te utjecaja što ga on ima na duhovni život, ali i ukazuje na načine motiviranja sebe i drugih. (Verbum)

Josip Blažević: NEW AGE I KRŠĆANSTVO

“New age i kršćanstvo” jedinstven je enciklopedijski priručnik u Hrvatskoj već prepoznatljivog autora i istraživača Novoga doba i alternative dr. sc. fra Josipa Blaževića. Autor u ovom djelu nastoji čitatelju ponuditi što širu i činjenicama potkrijepljenu sliku o kompleksnom fenomenu New agea i njegovu odnosu spram kršćanstva. Ovo je djelo rezultat dugogodišnjeg rada i istraživanja suvremenih alternativnih duhovnosti, njihovih korijena i posljedica te se nameće kao izvanredno vrelo informacija o mnoštvu inačica New agea s kojima se svakodnevno susrećemo, dajući istovremeno cjelovitu sliku o povijesnim, filozofskim i antropološkim dimenzijama New agea.

Ovaj je priručnik vodič kroz dugačak niz vjerovanja, učenja i terapije, protago-niste, organizacije i udruge koje promoviraju New age preobrazbom svijesti putem duhovnoga razvoja, holističkoga zdravlja i razvoja ljudskih potencijala. Autor proučava i dodirne točke koje New age kao zbir “razvodnjениh duhovnosti” ima s vještičarenjem, sotonskim sljedbama i komunikacijama sa zlim duhovima, te upućuje na zamke i zavodljivosti ovog fluidnog pokreta koji nema ni ustroja ni jedinstvenog vjerovanja, ali prepoznaje duhovnu glad suvremenoga čovjeka kojemu pokušava ponuditi svoju duhovnu hranu.

Knjiga “New age i kršćanstvo”, među ostalim progovara o alternativnoj medicini, anđelima, astrologiji, eneagramima, kanaliziranju, kristalima, jogi, spiritizmu, vampirima, waldorfskoj pedagogiji, Lorni Byrne, Paolu Coelhu, Sai Babi itd. (Verbum)

Anselm Grün: ANĐEO STRESA

i drugi nebeski glasnici za svaki dan - 33 andela za sve prilike

Poznati njemački benediktinac, pisac brojnih duhovnih uspješnica i u nas često prevođeni Anselm Grün, ovom knjigom odgovara na sve veće zanimanje suvremenika za anđeosku nebesku pomoć i zaštitu. Ovog puta je njegovo zanimanje za anđeoskom pomoći i zaštitom prije svega usmjeren na one naoko sitne i jednostavne zgode dnevnoga života.

Tako se, primjerice, navode trenuci kada se zateknemo u nekoj prometnoj gužvi ili kad smo obasuti obvezama, kad imamo posla preko glave i kad nas svlada umor, ali i kad nas okolina opterećuje i kad smo u čestim stresovima koji narušavaju naš duhovni mir.

Andeo stresa pomaže nam kad mu se obratimo i kad moramo ‘beskrajno’ dugo čekati, a nedostaje nam strpljenja ili kad noću ostajemo budni a san jednostavno neće na oči.

Osloniti se tada na andeosku pomoći koju nam Bog obilno želi udijeliti znači potražiti onu pravu duhovnu pomoć koja je vjerniku stalno na raspolaganju, a za koju je ipak potrebno vjerovati.

Tko se ne bi prepoznao u situacijama kao što su glavobolja, nestrljivost, stres, gnuče, dosada, sumnja, samoča, zaborav, zdvojnosc, kukavičluk ili pak dokolica, kišovito vrijeme i hunjavica, grlobolja, sram, nezaposlenost ili pak poledica?

No, takvih svakodnevnih situacija ima napretek, a autor nas jednostavnim, pitkim i poticajnim riječima upućuje da baš u takvim trenucima potražimo andeosku pomoć. (KS)

Francisco Fernandez-Carvajal: RAZGOVARATI S BOGOM - svezak II.

Meditacije za svaki dan u godini. Korizma - Veliki tjedan

Novo, 2. izdanje knjige meditacija *Razgovarati s Bogom* u svom drugom svesku prati čitatelja kroz Korizmu, od Pepelnice do Velike subote. Usredotočujući se na otajstvo Kristova otkupljenja, ova razmatanja dan za danom uspostavljaju živu sponu presudnih evanđeoskih događaja sa svakodnevnim životom. Primjer Krista, koji ljubi, živi i umire za čovjeka postaje tako stalno uporište kršćanina, a zahvaljujući sudjelovanju u muci Gospodnjoj, naša se uobičajena stvarnost pretvara u sredstvo posvećenja.

Razgovarati s Bogom nije namijenjeno samo posebnim ljudima. Bog očekuje ljubav od svih, budući da smo svi Božja djeca, pozvana obraćati se Bogu kao Ocu.

Francisco Fernandez-Carvajal ovom knjigom dao je izvanrednu potporu osobnoj molitvi: zbirku razmatranja koja imaju ishodište u dnevnom misnom čitanju, tj. u biblijskim tekstovima Staroga i Novoga zavjeta, a obiluju navodima iz kršćanske predaje, prije svega iz djela crkvenih otaca, te navodima duhovnih klasika i poznatih suvremenih duhovnih pisaca. Osim toga, pisac obilno citira dokumente Drugoga vatikanskog sabora i papinske tekstove – ponajviše one Ivana Pavla II. Jasnim i pristupačnim jezikom, ovaj niz meditacija namijenjen je svim kršćanima i prati njihov unutarnji put običnih ljudi, vjernika laika, koji žive u različitim životnim okolnostima.

ŠTO KAŽU NAŠE NAJMLAĐE?

Korak po korak mi idemo naprijed

Na 3. korizmenu nedjelju, nakon što smo na sv. misi slušale o Gospodinovom susretu sa Samarijankom, a zatim ga i same susrele pod prilikama kruha u euharistijskom klanjanju, primljene smo u postulaturu, drugi stupanj redovničke formacije.

Tom smo prigodom iz ruku časne majke dobole dva važna „pratioca“ – časoslov, kako bismo u molitvi bile ujedinjene s cijelom Crkvom, čiji glas pred Gospodinom neprestano odzvanja, i krunicu, „malo Evanđelje“, kako bi nam Marija

uvijek bila nadahnuće i pomoć. Časna majka je istaknula važnost zajedništva, no naglasila kako se ne trebamo ugledati u ljude, nego zajedno s njima gledati prema jedinom uzoru, Kristu.

Za svaku je od nas ovaj dan bio poseban – Gospodin nas je do njega vodio različitim putovima i različitom „brzinom“, uvijek iznova čekajući kad bismo s tog puta zašle. Stoga se preporučamo u vaše molitve kako bismo dostoјno

slijedile stope sv. Dominika i ujedno od srca zahvaljujemo svima koji nas na tom putu prate.

A Njemu, u čijoj je ruci sav naš život, ponavljamo riječi sv. Augustina: Gospodine, sva je moja nada samo u velikom milosrđu tvome. Daj mi što zapovijedaš pa zapovijedaj što hoćeš.

Postulantice:

Mirna Bosnić, Romana Puškarić i Jana Dražić

DUHOVNA OBNOVA ZA SESTRE JUNIORKE

U petak, poslijepodne, s juga Lijepe naše sestre juniorke su doputovale u zagrebački samostan bl. Ozane gdje ih je čekala njihova učiteljica s. Antonija Matić da započnu zajedničku duhovnu obnovu, povratak na dragocjeni zdenac odmora, na izvore žive vode toliko potrebne za naš životni i redovnički hod. Dvodnevna duhovna obnova započela je u subotu 22. ožujka, a voditelj duhovne obnove bio je velečasni Domagoj Vuletić, župnik župe Krista Kralja.

Program ove duhovne obnove bio je splet zajedničkih razmatranja, klanjanja, molitve i zajedničkog blagovanja za euharistijskim stolom. Duhovnu obnovu smo započeli od ranih jutarnjih sati molitvom, svetom misom i te zajedničkim susretom i razmatranjem s voditeljem ove naše duhovne obnove. Nakon zajedničkoga ručka i par besjeda sa sestrama iz zajednice, uslijedio je poslijepodnevni dio našeg malog programa; susret s vlč. Domagojem, klanjanje (u kojem je sudjelovala cijela zajednica), zajednička večernja molitva te vrijeme večernjega povlačenja u tiki razgovor s Kristom. Drugoga

dana, u novu zoru, završili smo duhovnu obnovu molitvom i svetom misom te zajedničkim druženjem.

Teme naših promišljanja bile su brojne, ali neizostavne za duhovni hod. Za uvod u prvo predavanje vlč. Domagoj je pročitao ulomak iz knjige proroka Jeremije (17, 5 – 17,9). Izabrao je baš to poglavlje, rekao je, jer i njega upravo ono potreslo i potaknulo na promišljanje o važnim pitanjima na vlastitom duhovnom putu. U tom svjetlu su započela naša razmišljanja koja su otvarala razna pitanja koja je potrebno odgovoriti na duhovnom putu kako bi se njime moglo smjelo kročiti. Među ostalim; zašto sam ovde, što me pokreće, što očekujem, razumijem li zajednicu i razumije li zajednica mene, koja su moja nutarnja opredjeljenja i stavovi, poklapaju li se moje želje s onim što Crkva želi, zašto sam uopće postala sestra, cijenim li sebe i kako, i još puno, puno toga. Zatim klanjanje, biti u prisutnosti Krista, zajedničke molitve, vapaji Crkve,

bogati svetopisamski tekstovi, propovijedi i zajedničko blagovanje za stolom Kristova Tijela sve su odreda mali elementi što su nam pokazivali put ka Jakovljevom zdencu. Zapravo, nemoguće je ovdje napisati sve što se čulo, o čemu se govorilo i što se promišljalo, no sigurno je

da nas je potaklo i ohrabrilo da sve zovnemo da se i oni uvijek vraćaju na zdence odmora, na Kristov izvor jer jedino tamo je voda života za sve nas, i dobre i zle, i svete i grešne, Krist će napojiti svakoga.

Uz veliko hvala svima, vaše sestre juniorke

Postulantica Jana se predstavlja

Rođena sam 21. svibnja 1984. u Rijeci. Nakon završene osnovne škole i jezične gimnazije, velika ljubav prema jezicima i književnosti odvela me na riječki Filozofski fakultet, smjer hrvatski jezik i književnost – engleski jezik i književnost, gdje sam 2007. godine diplomirala. Šest sam godina zatim radila u nekoliko osnovnih škola, uglavnom kao učiteljica engleskog jezika. No, i u trenucima kad je sve bilo naizgled posve dobro uređeno, nešto je nedostajalo. Vjera je polako postajala važnija od svega ostalog, dok nije postala ljubav koja samo želi na isti način uzvratiti Onome koji nas je prvi uzljubio – posve se darujući. I eto me na Korčuli, gdje je sve napokon na pravom mjestu.

Na treću sam korizmenu nedjelju, 23. ožujka, primljena u postulaturu. Polako upoznajem

život u zajednici... Radim u vrtiću (kao „teta iz engleskog“), učim svirati, ponekad pišem... Rastem. Preporučam se u molitve da odrastem kako On želi.

Jana Dražić

Kandidatica Valentina se predstavlja

Bog s vama!

Zovem se Valentina Kolarić. Rođena sam 14. 2. 1992. u Koprivnici. Moje rodno mjesto je Marijansko svetište koje se zove Molve. Živjela sam u obiteljskoj kući s roditeljima, starijim bratom Franjom, mlađom sestrom Anom, a najstariji član moje obitelji je baka. Nakon završene osnovne škole krenula sam u srednju strukovnu školu, smjer kuhara. Nakon što sam završila školovanje, počela sam sezonski raditi u struci, uglavnom u Istri. Kako sam mislila da se moj poziv može izgubiti, krenula sam u otvarenje mojih ovozemaljskih snova. Međutim, kad sam krenula u taj pothvat, i kad sam to postigla, činilo mi se je i osjećala sam se isprazno, nepotpuno, te me je Božji glas i Božji poziv još jače dozivao u zajedništvo s njim u redovništvu. Tim putem me je vodio Bog po svome anđelu.

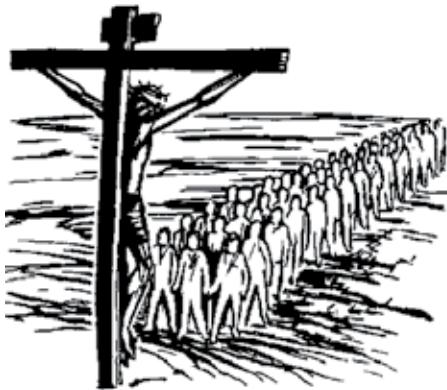
Kao što je zvijezda vodila mudrace Isusu Kristu, tako je i mene vodio anđeo u samostan sestara dominikanki. Molite za nas, i mi se za vas svakodnevno molimo.

kandidatica Valentina Kolarić

Križni put

Preda mnom je Tvoj lik, Gospodine. Tvoje izranjeno tijelo. Tvoje probodeno Srce. Ali još više, preda mnom si Ti, živi Bog, u Euharistiji. Dok razmišljam o Tvojoj muci i mislima slijedim Tvoj put križa, pomozi mi da se dostoјno pripremim za svaki susret s Tobom u svetoj pričesti.

I. postaja

Isusa osuđuju na smrt

Klanjam ti se, Kriste...

Kao što si jednom šutio pred sucem, i sada šutiš u svetohraništu. Ako te želim dostoјno primiti, moram utišati sve glasove, vanjske i nutarnje. Nauči me da Ti ne govorim riječima, nego tišinom koju najbolje razumiješ. Nauči me jezik šutljive ljubavi.
Smiluj nam se, Gospodine!

II. postaja

Isus prima na se križ

Klanjam ti se, Kriste...

Primaš križ kao što si primio i osudu – voljno, s nakanom. A koliko Ti ja puta prilazim posve rastrešeno, iz navike? Može li takva pričest donijeti ploda? Daj da euharistijskom stolu uvijek pristupam s nakanom, iz ljubavi, za vlastiti rast i spasenje duša.
Smiluj nam se, Gospodine!

III. postaja

Isus pada prvi put pod križem

Klanjam ti se, Kriste...

Već na početku padaš, a koliko si daleko od cilja! Padam i ja, što sam dalje od Tebe, to češće. Ne daj da se posve izgubim. Podsjeti me uvijek iznova kolika je milost što stanuješ ovdje, sasvim blizu, pod mojim krovom, i daj da Ti se nakon svakog pada uvijek vratim.
Smiluj nam se, Gospodine!

IV. postaja

Isus susreće svoju svetu Majku

Klanjam ti se, Kriste...

Kao i prvi put i mnogo puta nakon toga, Majka ponavlja svoj „Neka mi bude“. I dok Te promatra u boli, ne traži utjehu, ne traži drugo osim Božje volje. Nauči me Euharistiji pristupati raspoloživo, ne pridržavajući ništa za sebe, moleći za potrebe svoje i drugih, ali uvijek završavajući Marijinim riječima predanja. Gospodine, daj mi raspoloživost da me mijenjaš.
Smiluj nam se, Gospodine!

V. postaja

Šimun Cirenac pomaže Isusu nositi križ

Klanjam ti se, Kriste...

Čekao si ga, pustio da Ti pomogne kako bi Ti pomogao njemu. I došao je, isprva nevoljko – vojnici su ga prisilili – a onda si progovorio njegovu srcu. I mene čekaš, u svetohraništu bdiješ i dok ja spavam i dok sam daleko. Čekaj me, Gospodine. Čekaj i ne prestani me zvati.
Smiluj nam se, Gospodine!

VI. postaja

Veronika pruža Isusu rubac

Klanjam ti se, Kriste...

Pristupila je tako neočekivano i u svom siromaštvu ponudila Ti jedino što je imala. A koliku je nagradu za to dobila! U njene prazne ruke položio si svoju sliku. Nauči me da i moje ruke moraju biti prazne kad Ti prilazim kako bi Ti u njih stavio ono potrebno.
Smiluj nam se, Gospodine!

VII. postaja

Isus pada drugi put pod križem

Klanjam ti se, Kriste...

Nakon šutnje, nakon prave nakane, otvorena i raspoloživa srca odlučim Ti prići. A onda mi misli odlatuju i ponovno Te ostavljam. Daj mi osjetljivost da spoznam koliku mi štetu nanose i mali grijesi koje

ne pokušavam popraviti i snagu da se iz njih podignem. Jer, zar je ijedan grijeh malen kad vrijeda Tvoju neizmjernu ljubav?
Smiluj nam se, Gospodine!

XII. postaja

Isus tješi jeruzalemske žene

Klanjamо ti se, Kriste...

Tješiš, Gospodine, žene koje si susreo. I mene želiš utješiti, samo čekaš da dođem. No, dolazim li? Klečim li pred Tobom kad mi je teško ili utjehu tražim drugdje? Daj da spoznam kako je kratka ljudska utjeha i da u svakoj potrebi uvijek i najprije dolazim k Tebi.

Smiluj nam se, Gospodine!

XIII. postaja

Isus pada treći put pod križem

Klanjamо ti se, Kriste...

Kako se uvijek dogodi, Gospodine, da i nakon čvrstih odluka ponovno padam? Daj da se u svakom takvom padu sjetim da si i Ti pao i da Ti pristupim jer pričest nije nagrada svetima, nego pomoć onima koji su slabi.

Smiluj nam se, Gospodine!

X. postaja

Isusa svlače

Klanjamо ti se, Kriste...

Svukli su Te, naizgled lišili i ljudskog i božanskog. I sad si preda mnom lišen ljudskog, u tako maloj hostiji. Lišen svega, a opet, u bjelini i jednostavnosti čitav ovdje, za mene. Daj da i ja skinem da sebe sve svoje maske, sva pretvaranja, i dođem Ti u susret. Da budem posve ovdje, samo za Tebe.

Smiluj nam se, Gospodine!

XI. postaja

Isusa pribijaju na križ

Klanjamо ti se, Kriste...

Možda dok razmišljam o Tvojoj muci ili zamišljam koliku si bol iskusio dok su Ti čavlima probijali ruke i noge osjetim tugu, ljudsko suosjećanje. No, ne činim li i ja isto, ne ranjavam li i ja Tvoje presveto Tijelo svaki put kad Te u pričesti nedostojno primam, kad Te ponovno na križ pribijam rastresenošću, mlakošću, navikom?

Smiluj nam se, Gospodine!

XII. postaja

Isus umire na križu

Klanjamо ti se, Kriste...

Izdahnuo si i oni koji su Te promatrali vidjeli su samo mrtvo tijelo. Njihovim očima bio si nevidljiv Ti, uvijek živa, utjelovljena ljubav. Dok promatram hostiju, vidim li te u njoj? Onu istu utjelovljenu ljubav koju je Marija primila i rodila, koju su slavili, a zatim osudili i popljuvali, do gola svukli i razapeli? Ili vidim samo mrtvo tijelo, komadić kruha? Ti, uvijek isti, ovdje si, živi Bog u pričesti. Vidim li Te?
Smiluj nam se, Gospodine!

XIII. postaja

Isusa skidaju s križa

Klanjamо ti se, Kriste...

Marija prima Tvoje Tijelo kao ono nekad nakon navještenja. I iznad svih boli i tame, njeni srce zna da joj je u rukama živi Sin, ljubav koja ne može umrijeti. Daj da te uvijek primam kao Marija. Budi i u meni kao i na njenim rukama i Dijete i Raspeti, utjelovljeni Bog, ljubav koja ne može umrijeti.
Smiluj nam se, Gospodine!

XIV. postaja

Isusa polažu u grob

Klanjamо ti se, Kriste...

Tijelo položeno u grob čeka uskrsnuće kojim će sve učiniti novim. A što u meni čini primljena pričest? Daj, Gospodine, da svaki put kad Te primim ne živim više ja nego da živiš u meni Ti.
Smiluj nam se, Gospodine!

Kada će, Gospodine, biti moja sljedeća pričest? I kako će Te primiti? Uči me, po svom križu, što je ljubav koja se posve daruje, da svaki naš susret bude dio neba, i pomozi mi da spoznam koliki je dar Euharistija. Do konačnog susreta, do konačne pričesti, jer Nebo je pričest koja nema kraja.

Jana Dražić

U ovoj nam je rubrici „naš“ Ivan Armando prikazao povijest filijale sestara dominikanki na Čiovu. Znamo, po pričanju, da su sestre tamo djelovale, a on nam je pomogao doći do povijesnih podataka koje čine dragocjeni vez kojim je tkana naša Kongregacija. Dok mu zahvaljujemo na znalačkom, dragovoljnem istraživanju, budimo ponosne na svoje sestre koje su obilježile ovo mjesto svojim predanim radom, žrtvom i molitvom.

Povijest filijale sestara dominikanki na Čiovu (1926.-1953.)

UVOD

U doba obnove redovničkoga života unutar Dominikanskoga reda, samostan sv. Križa na Čiovu utemeljio je 1432. trogirski dominikanc Nikola Milinović, koji je odmah započeo s gradnjom crkve i samostanske zgrade. Osnivač i prvi starješina čiovskoga samostana premisnuo je 11. srpnja 1451. te bio sahranjen u samostanskoj kapitularnoj dvorani. Oni koji su ga poznavali i živjeli s njime, isticali su da je bio čovjek sveta života, zbog čega su mu subraća, ali i vjernički puk, nakon smrti iskazivali štovanje.¹ Premda su 1852. napustili Čiovo, dominikanci su se krajem 1861. vratili u samostan sv. Križa i ostali тамо до kraja 1920. kada su ga ponovo napustili.² Nekoliko godina kasnije, čiovski samostan je unajmila država i smjestila u njega Lječilište za malaričnu i kahektičnu djecu. Uz samostan su tada za djecu izgrađene tri velike barake sa po 100 kreveta, jedna baraka za raznu djecu i jedna za smještaj osnovne škole koju će djeca pohađati. Također je pod borovi-

ma uz more uređen prostor za igranje i odmor djece.³ Potom su u lječilište pozvane sestre dominikanke, koje su punih 20 godina požrtvovno i s ljubavlju skrbile za oboljelu djecu, dok ih komunističke vlasti nisu otpustile. Nakon toga su još sedam godina ostale na Čiovu kao čuvarice svetišta sv. Križa. Suočene s neimaštinom i oskudicom, te bez apostolata kojim bi se tamo bavile, napustile su Čiovo krajem 1953., prije točno 60 godina. Ta obljetnica prigoda je da detaljnije opišemo povijest sestara dominikanki u tom samostanu, tim više što su one bile posljednje predstavnice dominikanskoga identiteta i prisutnosti na Čiovu.

PRVE GODINE NA ČIOVU

Institut za proučavanje i suzbijanje malarije, kojega je 1922. u Trogiru utemeljio dr. Andrija Sfarčić,⁴ ubrzo je otvorio više podružnica, koje je utemeljitelj nazivao socijalno-medicinskim ustanovama.⁵ Smjestivši jednu takvu ustanovu za liječenje malarične i kahektične⁶ djece u napušteni dominikanski samostan sv. Križa na

1 Više o povijesti čiovskoga samostana i o njegovu utemeljitelju vidi kod: Stjepan KRASIĆ: *Dominikanski samostan sv. Križa na otoku Čiovu (1432.-1852.)*. Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 31/1991., 79-95; Stjepan Krasić: *Dominikanci. Povijest Reda u hrvatskim krajevima*. Zagreb 1997., 157-158.

2 Više o drugom boravku dominikanaca na Čiovu pisao sam u člancima *Fr. Frano Baldić O. P. – čiovski pustinjak* (Marulić, XLIV/2011., br. 3, 114-131) i *Fr. Vjekoslav Matijaca OP – uzorni apostol riječi* (Marulić, XLIII/2010., br. 3, 487-516.).

3 Usp. Pio Maroević: *Jedna 500-godišnjica*. Hrvatska straža, IV/1932., br. 230, 5.

4 Andrija Sfarčić (Milna na Braču, 1884. – Split, 1955.) bio je liječnik, ravnatelj Instituta za proučavanje i suzbijanje malarije u Trogiru (1922.-1929.) i potom načelnik Odjela za socijalnu politiku i narodno zdravlje pri Banskoj upravi Primorske banovine u Splitu.

5 Usp. Andrija Sfarčić: *Socijalno-medicinske ustanove Higijenskog Zavoda Trogir - Split*. Split 1930., 3-4.

6 Kahektičan znači oronuo, slab ili ispijen od bolesti.

Čiovo prije 1930. – Sestre s osobljem i djecom iz čiovskog lječilišta

Čiovu, Sfarčić je 1. lipnja 1926. zamolio Vrhovnu upravu sestara dominikanki Kongregacije Svetih andjela čuvara da dodijeli dvije sestre, po mogućnosti mlađe, koje bi skrbile za djecu u toj ustanovi. Naglasio je da sestre ne bi morale raditi "niže poslove", jer za to postoji posluga. Plaća sestara iznosila bi "500 dinara mjesечно i uz to bi imale stan i hranu." Ukoliko Vrhovna uprava prihvati ponudu, sestre bi s radom započele 15. lipnja ili 1. srpnja.⁷ Javljavajući 7. lipnja Institutu da je Vrhovno vijeće Kongregacije toga dana izrazilo spremnost prihvatići ponudu, časna majka Andjela Milinković zatražila je neka objašnjenja te zamolila "da po mogućnosti, sestre imadu sv. misu dnevno."⁸

Pisani odgovor Instituta, premda je vjerojatno postojao, nije sačuvan među spisima Vrhovne uprave Kongregacije, no nedvojbeno je da je u svemu postignut dogovor sa sestrama, jer je časna majka Milinković 1. srpnja zamolila

splitskoga biskupa Kvirina Klementa Bonefačića da odobri odlazak sestara na Čiovo i podijeli blagoslov onima koje će tamo biti poslane.⁹ Ni biskupov odgovor, koji je nedvojbeno bio pozitivan, nije sačuvan, baš kao ni imena prvih dviju dominikanki koje su 10. srpnja 1926. oputovale na Čiovo.¹⁰ Ipak, znamo da im se 2. listopada 1926. pridružila bolničarka s. Inočenca Tadić,¹¹ a 29. prosinca 1928. iz Šibenika je stigla i s. Jordana Prizmić, koja je preuzeila službu svekleje.¹² Kako nova filijala nije odmah bila službeno utemeljena, Vrhovno je vijeće tek 6. siječnja 1927. za prvu starješicu odredilo s. Piju Budrović. Iz zapisnika sjednice Vrhovnoga vijeća, kao ni iz drugih izvora, nije moguće saznati je li s. Pija bila jedna od prve dvije sestre koje su došle na Čiovo, ili se pridružila tamošnjim sestrama tek nakon imenovanja njihovom starješicom.¹³

⁷ Usp. Arhiv Kongregacije Svetih andjela čuvara u Korčuli (dalje: AKSAČ), Spisi Vrhovne uprave (dalje: SVU), br. 12/1926., Dr. Andrija Sfarčić Vrhovnoj upravi Kongregacije, Trogir, 1. VI. 1926.

⁸ SVU, br. 12/1926., S. Andela Milinković Institutu za proučavanje i suzbijanje malarije, Korčula, 7. VI. 1926.

⁹ Usp. SVU, br. 15/1926., S. Andela Milinković msgr. Kvirinu Klementu Bonefačiću, Korčula, 1. VII. 1926.

¹⁰ Usp. AKSAČ, *Kronika Kongregacije svetih andjela čuvara: 1922. – 1942.* (dalje: KKSAČ 1), dne 10. VII. 1926.

¹¹ Usp. AKSAČ, Dokumentacija o preminulim sestrama (dalje: DPS 1), Dosje s. Inočenca Tadić, Osobnik.

¹² Usp. SVU, br. 35/1928., S. Andela Milinković s. Jordani Prizmić, Korčula, 29. XII. 1928.

¹³ Usp. AKSAČ, *Zapisnici sjednica Vrhovnoga vijeća* (dalje:

Nažalost, nije sačuvan ugovor između Kongregacije i Instituta o namještenju sestara, tj. o njihovim obvezama i pravima. Ipak, sačuvan je dopis Banske uprave Primorske banovine od 22. siječnja 1931. koji je dostavljen uz ugovor što ga je vrhovna poglavarica trebala potpisati u ime Kongregacije.¹⁴ Vjerojatno je i ranije postojao ugovor, potpisani prije ili neposredno nakon što su sestre 1926. došle na Čiovo, što bi značilo da je ugovor iz 1931. bio revidirana verzija prvoga ugovora.

Kada su sestre došle na Čiovo, upravitelj lječilišta bio je dr. Andrija Sfarčić, koji je svakodnevno dolazio iz Trogira. Ondje je upravljao Institutom za proučavanja i suzbijanje malarije, koji je 1. travnja 1928. preimenovan u Higijenski zavod.¹⁵ Osvrćući se 1930. na rad čiovskoga lječilišta, on piše: "Bolesna djeca potiču iz svih zaraženih krajeva Dalmacije. Izim liječenja, djeca se podučavaju u čitanju i računanju (analfabetski tečajevi), a onim koji su uslijed bolesti prekinuli pohadjanje stvorena je mogućnost da mogu nastaviti pohadjanje jednorazredne pučke škole. Nekoja djeca podučavaju se u domaćem obrtu, papučarstvu, opančarstvu, a djevojčice u domaćinstvu. U buduće zavesti će se u Sanatoriju i kratki gospodarski tečajevi osobito u sirarstvu, mljekartsvu i kutlarstvu. Od 1926. godine do danas bilo je u Sanatoriju na lječenju preko 737 djece. Osim bolesnika nekada se primaju slabunjava i gladna djeca iz pasivnih krajeva."¹⁶

Svu tu djecu njegovale su sestre dominikanke, ali i poučavale ih u jednorazrednoj pučkoj školi koju Sfarčić spominje, te organizirale za njih spomenute tečajeve u gospodarstvu i domaćinstvu. Djeca su u lječilištu ostajala tri mjeseca, a potom bi se vraćala u svoje obitelji. No, ukoliko je neko dijete i dalje pokazivalo znakove bolesti, ostajalo je još tri mjeseca. Kako je Sfarčić imao sve više posla u Trogiru, ali i u

koordinaciji svih podružnica, na Čiovu ga je početkom tridesetih godina prošloga stoljeća zamijenio dr. Frano Buntjelić.¹⁷

U čiovskom samostanu sv. Križa buknuo je 1928. požar koji je progutao dva krila samostana. Zahvaljujući požrtvovnosti sestara dominikanki i dr. Sfarčića nikome se od djece nije ništa dogodilo, a samostan je ubrzo obnovljen zahvaljujući polici osiguranja od 120.000 dinara.¹⁸ Kako svjedoče sestre u njezinu nekrologu, nakon što je buknuo požar, sakristanka s. Antonina Slade, bojeći se da ne izgori i samostanska crkva, pojurila je u crkvu, otvorila tabernakul i u škapularu iznjela piksidu sa hostijama. Srećom, požar ipak nije zahvatio crkvu, ali se o hrabrom činu s. Antonine dugo pričalo, jer su svi bili dirnuti njezinom skrbi za presveti oltarski sakrament.¹⁹ Što se pak tiče same s. Antonine Slade, ona je na Čiovo vjerojatno došla nakon što je 9. studenoga 1927. prihvaćena njezina ostavka na službi šibenske priore,²⁰ a ostala je najkasnije do 18. kolovoza 1934. kada ju je Vrhovno vijeće imenovalo predstojnicom sestarske zajednice na Botičevom trgu u Zagrebu.²¹

DOBA EKONOMSKE KRIZE

Prva čiovска starješica s. Pia Budrović predala je tu službu 27. prosinca 1930. s. Bernardini Sardelić Kraljević, kojoj je 6. ožujka 1932. povjeren drugi mandat,²² pa se na službi zadržala do 19. studenoga 1934., kada ju je predala s. Emiliji Goravica i otputovala u Bolu na Braču.²³

U međuvremenu je tridesetih godina prošloga stoljeća svijet potresla ekonomska kriza, koja nije mimošla ni Kraljevinu Jugoslaviju. Pogodivši sve segmente života, nametnula je štednju čak i tamo gdje inače ne bi trebalo štedjeti, što se odrazilo i na čiovsko lječilište. U njemu se prije krize liječilo do 150 djece za koju

17 Usp. P. Maroević: *Jedna 500-godišnjica*, 5.

18 Usp. Isto, 5.

19 Usp. AKSAČ, *Knjiga preminulih sestara od 1924. – 1960.* (dalje: KPS 1), dne 14. V. 1958.

20 Usp. ZSVV, dne 9. XI. 1927.

21 Usp. ZSVV, dne 18. VIII. 1934.

22 Usp. ZSVV, dne 27. XII. 1930. i dne 6. III. 1932.

23 Usp. KKSAČ 1, dne 19. XI. 1934.

je brinulo sedam sestara dominikanki i ostalo osoblje. No, do 1932. broj djece je smanjen na najviše 50, što je omogućilo reduciranje i broja osoblja. Tako je umjesto nekadašnjih sedam, 31. srpnja 1932. u lječilištu bilo pet sestara dominikanki i to: s. Bernardina Sardelić Kraljević (starješica), s. Inočenca Tadić (bolničarka), s. Jordana Prizmić (krojačica i sakristanka), s. Fabijana Mišura (kuharica) i s. Markolina Gugić (učiteljica). Potonja je vodila osnovnu školu ne samo za djecu iz lječilišta, nego također za djecu susjednih mesta Arbanija i Žedno. Osim njih, te godine je dio ljeta na Čiovu provelo dvadesetak boležljive djece, koju su iz Splita dovele sestre Ruzarija Bujas i Margarita Kršinić. Od ostalog osoblja na Čiovu su se tada nalazili Nikola Bogdanović kao zamjenik upravitelja dr. Buntjelića, jedna činovnica i liječnikova pomoćnica, poslužnik, postolar i tri službenice.²⁴ Osim toga, kako svjedoči o. Pio Maroević, prije krize djeца su u lječilištu imala obilje hrane, koja je zbog krize svedena na minimum.²⁵

Osim što su njegovale bolesnu djecu, sestre su, kako smo vidjeli, radile i u školi koja je za tu djecu bila organizirana u sklopu Instituta. Zbog toga se nedvojbeno povećao i broj sestara u filijali, ali je škola očito bila ukinuta, jer je Nikola Bogdanović, upravitelj Instituta, u prosincu 1933. javio časnoj majci Andeli Milinković da je Ministarstvo prosvjete dopustilo otvaranje škole u samostanu sv. Križa, te ju zamolio neka poradi na tome da izvođenje nastave opet bude povjereni dominikankama. Dobivši Bogdanovićevu molbu, časna majka Milinković obratila se za posredovanje splitskome biskupu Bonefačiću.²⁶ Neki dogovor je početkom iduće godine vjerljivo bio postignut, ali ne i realiziran, jer je Bogdanović 29. kolovoza 1935. javio časnoj majci da ne šalje na Čivo sestruru određenu za predavanje u školi, pošto se škola "uslijed ve-

oma skučenog budžeta reducira".²⁷ Štoviše, 15. studenoga 1935. Bogdanović javlja časnoj majci da je odlukom bana Primorske banovine od 6. studenoga "likvidiran otsek djece" u samostanu sv. Križa, uslijed čega je prestala "potreba da se celokupno osoblje zadrži", pa se stoga sa danom 30. studenoga otpuštaju iz službe kuharica s. M. Celina Bačić,²⁸ švelja s. Jordana Prizmić i kandidatica Milka Kralj (kasnije s. Konstanca), koja je bila poslužiteljica djece.²⁹ Koncem godine, 26. prosinca 1935. Bogdanović je javio časnoj majci Milinković da se sa danom 1. siječnja 1936. privremeno otpušta još jedna sestra iz sv. Križa. Razlog je bio nedostatak finansijskih sredstava, zbog čega je Ministarstva financija provodilo oštре mjere štednje u svim domovima. Bogdanović kaže da se trudio ishoditi odluku da se to ne primjeni na lječilište u samostanu sv. Križa, ali mu to nije uspjelo.³⁰

Nažalost, ne znamo koja je sestra početkom 1936. dobila otkaz u sv. Križu, ali znamo da je 6. srpnja od tamo premještena s. Inočenca Tadić, koja je na Čivo stigla nedugo nakon prvih dvoju sestara 1926.³¹ Na vijest o njezinu premještanju, Odjel za zdravlje i socijalnu politiku Banske uprave u Splitu, vjerojatno na Bogdanovićevu intervenciju, brzojavno je 13. svibnja molio Vrhovnu upravu Kongregacije da obustavi premještaju s. Inočence.³² Prosvjedujući što premještaju sestru bez prethodnoga sporazuma sa čiovskim lječilištem, Vrhovnoj upravi je istoga dana dopis u ime bana Primorske banovine uputio načelnik, koji moli obustavu premještaja, iznoseći pri tom slijedeće razloge: "Pošto momentalno u Lječilištu vlada jaka epidemija gripe sa komplikacijama broncho pneumonija i upala srednjeg uha, kao i slučajevi morbila,³³ to

27 SVU, br. 24/1935., Nikola Bogdanović s. Andeli Milinković, Čivo, 29. VIII. 1935.

28 S. M. Celina Bačić na Čivo je nedvojbeno došla odmah nakon što je 9. V. 1935. položila prve zavjete.

29 Usp. SVU, br. 50/1935., Banovinski dječji domovi Vrhovnoj upravi Kongregacije, Trogir, 15. XI. 1935.

30 Usp. SVU, br. 50/1935., Nikola Bogdanović Vrhovnoj upravi Kongregacije, Čivo, 26. XII. 1935.

31 Usp. DPS 1, Dosje S. Inočenca Tadić, Osobnik.

32 Usp. SVU, br. 20/1936., Banska uprava Vrhovnoj upravi Kongregacije, Split, 13. V. 1936.

33 Morbilima se nazivaju ospice, male boginje, bijele kozice,

24 Usp. Arhiv dominikanskoga samostana sv. Katarine u Splitu, Ostavština o. Pia Maroevića (nesređeno), Pio Maroević: [Svetište sv. Križa na Čiovu]. Rukopis bez paginacije, izvještaj o hodočašću na Čivo održanom 31. VII. 1932.

25 Usp. P. Maroević: *Jedna 500-godišnjica*, 5.

26 Usp. SVU, br. 36/1933., S. Andela Milinković msgr. Kviranu Klementu Bonefačiću, Korčula, 10. XII. 1933.

Čiovo 1932. – Sestre dominikanke, fr. Pio Maroević, upravitelj Nikola Bogdanović, osoblje i djeca iz lječilišta

je upravi ova promjena bolničarke u ovom času vrlo neugodna, jer se je sestra Inocenca pokazala do sada kao vrsna i pouzdana bolničarka i koja, pošto je duže vremena u sv. Križu, pozna sve prilike u kući, dok bi se jedna nova morala u sve te uputiti, što u ovom momentu nije nikako moguće, a da pri tome ne trpe zdravstvene prilike u zavodu.”³⁴

Unatoč navedenim razlozima, časna majka Milinković nije uvažila molbu, nego je Banskoj upravi odgovorila: “Nije moguće da obustavim premještaj S. Inocence Tadić radi mnogih razloga, koje nijesam dužna očitovati, jer po ugovoru za sv. Križ imam slobodne ruke u premještaju sestara. Bolničarka za djecu doći će, koja će ih njegovati.”³⁵

S obzirom na razloge koje je iznio načelnik Banske uprave Primorske banovine, kratki odgovor časne majke Milinković na prvi je pogled

nepotrebno oštar i ostavlja dojam manjka razumijevanja za potrebe čiovskoga lječilišta. No, u pozadini svega krije se neprimjereno i često neuravnoteženo ponašanje upravitelja lječilišta, Nikole Bogdanovića, koji je nerijetko djeci i sestrama u samostanu sv. Križa stvarao probleme. Njegovo hirovito ponašanje do izražaja je dolazilo i prigodom premještanja sestara. Vrhovna uprava Kongregacije redovito se u tim prigodama suočavala s neugodnostima koje su prouzrokovali njegovi dopisi i neutemeljene optužbe protiv Vrhovne uprave. Tako je vjerojatno bilo i kod premještaja s. Inočence Tadić, pa stoga ne čudi navedeni odgovor časne majke Milinković.

Štoviše, upravo kod premještaja s. Inočence upravitelj Bogdanović pokazao se u svom najgorem izdanju. Očito nezadovoljan što je časna majka, bez dogovora s njime, premjestila s. Inočencu, Bogdanović je 12. srpnja 1936. uputio Banskoj upravi u Splitu dopis u kojem optužuje Vrhovnu upravu da “malo uopće vodi računa o potrebama Lječilišta zapostavljajući ga svjesno pri izmjeni sestara.” U nastavku pisma nastoji diskreditirati Vrhovnu upravu lažno prikazujući

dobrac, mrase, sipanice, krzamak i pozolica.

³⁴ SVU, br. 17/1936., Banska uprava Primorske banovine Vrhovnoj upravi Kongregacije, Split, 13. V. 1936.

³⁵ SVU, br. 20/1936., S. Andela Milinković Banskoj upravi, Korčula, 16. V. 1936.

Čiovo 1932. – Sestre dominikanke i fr. Pio Maroević

rad sestara na Čiovu. Tvrdi da kuharica uopće ne osjeća miris hrane i ne pokazuje štedljivost u pripremanju obroka, švelja je neupućena i nedorašla svojoj službi, a starješica zbog lošega zdravlja ne može obavljati svoju službu onako kako traže potrebe lječilišta. Ustvrdivši da zbog svega toga trpi normalno funkcioniranje lječilišta, Bogdanović je zamolio Bansku upravu Primorske banovine u Splitu "da poduzme korake kako bi u najkraćem roku bile sve tri sestre zamjenjene sa stručnim i zdravim sestrama", ali i da raskine postojeći ugovor sa Kongregacijom i sklopi novi.³⁶

Ne sumnjujući u Bogdanovićeve optužbe, Banska je uprava Primorske banovine dostavila njegov dopis Vrhovnoj upravi Kongregacije i pozvala časnu majku da do 1. kolovoza bezuvjetno "udovolji zahtjevima uprave lječilišta Sv. Križ, te zamjeni nesposobne sestre sa drugima koje će biti u stanju, da udovolje svojim dužnostima na čast redu i zadovoljstvo Uprave."³⁷ No, časna

majka Milinković, i inače poznata po odlučnosti i beskompromisnosti kada je u pitanju bila obrana časti njezinih sestara i Kongregacije, ne upuštajući se u rasprave, odlučila je povući sestre sa Čiova, radije nego da udovoljava hirovitom Bogdanoviću, koji uz to još i kleveće sestre. Stoga je 19. srpnja Banskoj upravi Primorske banovine u Splitu odgovorila: "Lječilište sveti Križ bilo je uvijek provideno sposobnim silama, samo nijesu iste bile po čefu Gosp. Šefa Bogdanovića, koji je bolestan i živčano rastrojen, a to dokazuje i činjenica da radi živčane bolesti nije mogao dovršiti ni svoje nauke. On se kapricira da se postavljaju sestre, koje on hoće³⁸, a vrhovna glavarica mora da ima u tome slobodne ruke. Da bude mirna Kr. Banska uprava, a i mi, dajem otakz i javljam da ču dignuti svoje sestre iz sv. Križa 1. septembra ove godine, a ako Kr. Banska uprava traži, da se držim ugovora, onda ču ih dignuti 1. novembra 1936. god. Lijepo molim, da mi se dozvoli da sestre dignem 1. septembra 1936. godine."³⁹

³⁶ Usp. SVU, br. 35/1936., Nikola Bogdanović Banskoj upravi, Čiovo, 12. VII. 1936.

³⁷ Usp. SVU, br. 35/1936., Banska uprava Primorske banovine Vrhovnoj upravi Kongregacije, Split, 14. VII. 1936.

³⁸ Naglasila u originalu časna majka Andela Milinković.

³⁹ SVU, br. 35/1936., S. Andela Milinković Banskoj upravi Primorske banovine, Korčula, 19. srpnja 1936.

Sestra poslužuje hranu djeci u čiovskom lječilištu

Zbog nedostatka pisanih izvora nije poznato kako se slučaj dalje razvijao, no Banska uprava je očito uvidjela da problem nije u Vrhovnoj upravi Kongregacije, nego u Bogdanoviću te, sukladno tome, izgladila probleme, jer se sestre ipak nisu povukle sa Čiova. Što se pak tiče s. Inočence Tadić, njezin premještaj nije opozvan, ali ni izbivanje sa Čiova nije dugo potrajalo. Naime, premda je 30. kolovoza 1938. bilo odlučeno da službu starješice ponovno preuzme s. Pija Budrović, do toga nije došlo jer je ustanova u kojoj je ona tada radila zamolila da ostane u službi barem dok se netko drugi ne uputi u vođenje knjiga. Vrhovno je vijeće 10. listopada uvažilo tu molbu i čiovskom starješicom imenovalo s. Inočencu Tadić, koja je time ujedno iz Bola na Braču ponovno premještena na Čiovo.⁴⁰ Vjerojatno negdje početkom 1941. ponovno joj je povjerena starješinska služba, a nakon isteka drugoga mandata, zbog teških ratnih i poratnih prilika nastavila je vršiti službu do 28. kolovoza 1945. Toga dana joj je Vrhovno vijeće produžilo

mandat do idućega Vrhovnog zbora Kongregacije.⁴¹ Tako se na službi starješice zadržala do 19. rujna 1947.⁴² U međuvremenu, na Čiovu je od 1. veljače 1934. do 1. srpnja 1937. boravila s. Tarcizija Petrušić,⁴³ a s. M. Lurdes Mudrinić došla je u samostan sv. Križa odmah nakon što je 9. svibnja 1937. položila prve zavjete,⁴⁴ ali je već 1938. premještena u Trogir.⁴⁵

Nedugo prije nego li je starješinsku službu predala s. Inočenci Tadić, dotadašnja starješica Emilija Goravica sastavila je i 15. kolovoza 1938. Vrhovnoj upravi Kongregacije uputila izvještaj "o radu i stanju sestara" na Čiovu. To je jedini takav sačuvani izvještaj iz te filijale, zbog čega je vrijedan i nezaobilazan izvor podataka. Iz njega se vidi da je tada na Čiovu služilo pet sestara, što je prema ugovoru bio minimalni broj, a dobivale su plaću u ukupnom iznosu od 1770 dinara. Od toga su 300 dinara zadržava-

41 Usp. ZSVV, dne 28. VIII. 1945.

42 Usp. ZSVV, dne 19. IX. 1947.

43 Usp. DPS 1, Dosje S. Tarcizija Petrušić, Osobnik.

44 Usp. KKSAČ 1, dne 9. V. 1937.

45 Usp. DPS 1, Dosje S. Marija Lurdes Mudrinić, Osobnik.

40 Usp. ZSVV, dne 30. VIII. 1938. i 10. X. 1938.

Sestra poučava djecu u pučkoj školi čiovskog lječilišta

le za svoje potrebe, a ostatak su slale Vrhovnoj upravi Kongregacije u Korčuli. Što se tiče djece koja su se tamo liječila, s. Emilija piše: "U kući stalno prebiva pedesetak dječaka i djevojčica, a izmjenjuju se svakog trećeg mjeseca. Samo u slučajevima kada se neko dijete nije izlječilo, da ga ne bismo bolesna vratili obitelji, produžava mu se boravak i u narednoj smjeni. Samo bolesna i djeca koju treba izolirati spavaju u samostanu, a preostali u dvije barake koje su građene u brdu, samostanu preko puta koji vodi u Trogir. Djeca imaju redovne i njihovu uzrastu primjerene obroke, pa ni u čemu ne oskudijevaju. Brigu o njihovu zdravlju i liječenju vode liječnici koji redovno dva puta tjedno dolaze iz Splita, a po potrebi kad god ih sestre pozovu."⁴⁶

U nastavku izvještaja s. Emilija spominje upravitelja lječilišta Nikolu Bogdanovića, koji stanuje u samostanu sa svojih dvoje blizanaca i sa suprugom, koja je ujedno tajnica i računovotkinja lječilišta. No, otvoreno govori i o nesporazu-

mima sa Bogdanovićem: "Nesporazumi između sestara i upravitelja, koji su u ružnom obliku izbili pred četiri godine – o čemu je časna majka glavarica svojedobno podrobno obaviještena, pa je i sama sudjelovala u smirivanju strasti – odavno su uklonjeni, ali do danas nije nestala nelagoda koju bude sjećanja na taj sukob, ni izvjesno nepovjerenje koje se s vremena na vrijeme javi kod upravitelja Bogdanovića. Dokle god budu vjerovale, a u to će vjerovati do kraja svog života, da će spasenje naći onaj koji je strpljiv i sklon praštanju, sestre neće dopustiti da bolesno upraviteljevo nepovjerenje prema njima ponovo razbukta sukob. Zato bismo molile časnu majku da ima povjerenja u pet svojih sestara koje rade u ovoj misijskoj kući! Pet sestara, svaka na svom mjestu, na mjestu za koje je stručno sposobljena, vode kuhinju, šiju i krpaju odjeću za djecu, njeguju bolesne i podučavaju djecu u svim školskim predmetima. Uz to dječake upućuju u poljodjelstvo, a djevojčice u šivanje, kuhanje i ručni rad!"⁴⁷

46 SVU, S. Emilija Goravica Vrhovnoj upravi Kongregacije, Čiovo, 15. VIII. 1940.

47 Isto.

TEŠKE GODINE II. SVJETSKOG RATA

Nakon što je 30. kolovoza 1938. starjeinsku službu predala s. Inočenci Tadić, s. Emilija Goravica premještena je za starješicu u zagrebački Domu za majke i dojenčad.⁴⁸ Iduće je godine na Čiovo došla s. M. Karmen Klarić, koja je ostala tamo do 1941.⁴⁹ Te je godine, 16. lipnja, uprava lječilišta tražila još jednu sestru "sa kvalifikacijom niže srednje škole za čuvanje djece,"⁵⁰ a nekoliko mjeseci kasnije i jednu učiteljicu za tamošnju djecu. Uдовoljavajući 17. ožujka 1941. potonjoj molbi, časna majka Česlava Andreis tražila je da dotična sestra prima primjerenu plaću, te da joj se osiguraju stan i hrana dodavši pri tom: "Kako su i ranije, dok je postojala škola u Sv. Križu, sestre Dominikanke popunjale mjesto učiteljice, to je pravedno da to mjesto ponovno dobiju sestre Dominikanke, tim više što sestre istoga Reda rade više godina u Lječilištu."⁵¹

U međuvremenu, na Čiovo je 1940. došla s. Perica Batistić i ostala tamo do 1945.⁵² Međutim, broj sestara u samostanu sv. Križa uskoro je spao na četiri, pa su se tako 31. prosinca 1941. tamo nalazile sestre Inočenca Tadić, Bernardica Trogrlić, Perica Batistić i Anuncijata Habulin.⁵³ Njima se 1942. pridružila s. Kornelija Geci, koja je ostala tu do 1944.,⁵⁴ a – nakon što je 22. studenoga 1942. položila prve zavjete – na Čiovo je stigla i s. Ivana Perkov te ostala tamo nešto više od tri godine.⁵⁵ Kao posljednja živuća dominikanka koja je bila na službi u antimalaričnom dječjem lječilištu na Čiovu, ona u svojim sjećanjima pripovijeda da je u njezino doba u samostanu sv. Križa bilo do 150 djece, koja su

bolovala od malarije i drugih zaraznih bolesti. Svjedočeći o problemima s kojima su se sestre u doba Drugoga svjetskog rata mučile uslijed nedostatka ljekova i prikladnih medicinskih trentmana, s. Ivana pripovijeda: "Naravno, mi smo se za njih posebno brinule na način na koji smo jedino mogle. Nije bilo toliko modernih sredstava kao danas. Kad bi netko dobio svrab, uzeli bi pepeo i umotali ih u taj pepeo. Obično je ova terapija trajala tri dana. Poslije toga bi ih okupali. Bila je to starinska, prirodna i djelotvorna terapija. Kad bi djeca ozdravila, opet su se smjela družiti sa svojim vršnjacima."⁵⁶

Silom prilika, u doba Drugoga svjetskog rata na Čiovo su se vratili i dominikanci. Nai-me, nakon što je 23. veljače 1944. u anglo-američkom bombardiranju Trogira teško stradao samostan sv. Dominika, čiji su klaustar i sjeverno krilo do temelja porušeni, a zapadno i istočno krilo oštećeni, starješina samostana fr. Petar Domančić spasio je što se spasiti moglo i preselio fratre u samostan sv. Križa na Čiovu, gdje su ubrzo pristigli i neki dominikanci iz drugih samostana.⁵⁷ Tako se u čiovskom samostanu našla na okupu dominikanska obitelj od nekoliko fratara i sestara. Doduše, fratri su se ubrzo rasporedili po drugim samostanima, a na Čiovu je ostao samo fr. Rajmund Franetović. Ostarjeli redovnik zaželio je provesti ostatak života sa sestrama dominikankama, kojima je prethodnih godina bio isповједnik i duhovnik, dolazeći redovito iz Trogira. Te je službe vršio i nakon preseljenja na Čiovo, do 31. ožujka 1945. kada je preminuo okružen sestrama dominikankama. Bio je posljednji dominikanac koji je živio i preminuo u čiovskome samostanu, te je tamo i pokopan.⁵⁸

48 Usp. ZSVV, dne 30. VIII. 1938.

49 Usp. DPS 1, Dosje S. M. Karmen Klarić, Osobnik.

50 KKSAČ 1, dne 16. VI. 1940.

51 SVU, br. 5/1941., S. Česlava Andreis Upravi Lječilišta za malaričnu djecu, Korčula, 17. III. 1941.

52 Usp. DPS 1, Dosje S. Perica Batistić, Osobnik.

53 Usp. *Status personalis et localis dioecesis Spalatensis et Makarskensis olim Salonianae die 31 decembris 1941 Ecclesiam Catholicam Gubernante Pio Papa XII. List Biskupije splitsko-makarske*, LXIII/1941., br. 4-12, 67.

54 Usp. DPS 1, Dosje S. Kornelija Geci, Osobnik.

55 Usp. *Da se bolje upoznamo: s. Ivana Perkov – dominikanka* (sa s. Ivanom razgovarala s. Slavka Sente). Ave Maria, XXX/2011., br. 2, 52.

56 Isto, 52.

57 Usp.: Andelko Fazinić: *Hrvatski dominikanci na svom križnom putu. Trogir. Gospina krunica*, XXX/1945., br. 1-3, 50; Petar Bezina: *Progoni biskupa, svećenika i redovnika Split-ske metropolije i Zadarske nadbiskupije 1941. – 1992*. Split 2000., 164-167.

58 Usp. Adm. R. P. Theol. Lect. Fr. Raymundus Franetović. *Acta Capituli Provincialis Provinciae Dalmatiae Ordinis Praedicatorum*. Sibenici 1947., 30-31.

OD OTPUŠTANJA IZ LJEČILIŠTA DO NA- PUŠTANJA ČIOVA

Jedna od posljednjih sestara koja je stigla na Čiovo prije otpuštanja sestara iz antimalaričnoga lječilišta bila je s. Anselma Vodanović. Na Čiovo je došla 1945., a nakon godinu dana premještena je na drugu službu.⁵⁹ Malo nakon toga, komunističke su vlasti zbog netrpeljivosti prema vjeri odlučile otpustiti sestre iz antimalaričnoga lječilišta. Kroničarka Kongregacije kratko je 30. prosinca 1946. zabilježila: "Otpuštene sestre iz Svetog Križa. Još su ostale tamo da urede kuću."⁶⁰ No, ubrzo je došlo do promjene te odluke, odnosno Vrhovno je vijeće na svojoj sjednici od 20. travnja 1947. jednoglasno prihvatiло prijedlog dominikanskoga provincijala Andželka Fazinića da sestre ostanu u samostanu sv. Križa, bave se tamo gospodarstvom i čuvaju svetište, koje im ujedno može dobro poslužiti kao kuća za odmor bolesnih i starijih sestara.⁶¹ Nekoliko mjeseci kasnije, 5. srpnja 1947. sa Čiova je premještena dotadašnja starješica s. Inočenca Tadić, ujedno redovnica sa najdužim *stažem* u samostanu sv. Križa.⁶² U dva je navrata boravila tamo gotovo dvadeset godina. Zbog njezina je premještaja Vrhovno vijeće 31. kolovoza 1947. novom starješicom imenovalo s. Antoninu Slade,⁶³ ali se ona zahvalila na službi, što je Vrhovno vijeće prihvatiло i 19. rujna 1947. službu starješice povjerilo s. Egidiji Tomasović.⁶⁴ Nju je 25. listopada 1950. naslijedila s. Metilda Nenadić.⁶⁵

Osim smjene starješica, bilo je i drugih

59 Usp. DPS 1, Dosje S. *Anselma Vodanović*, Osobnik.

60 AKSAČ, *Kronika Kongregacije Svetih andela čuvara: 1943.-1965.* (dalje: KKSAČ 2), dne 30. XII. 1946.

61 Usp.: AKSAČ, Česlava Andreis: *Izvještaj Vrhovne Nastojnice S. Česlave Andreis o radu, zdravlju i napretku sestara u Kongregaciji Sv. Andjela čuvara u Jugoslaviji*. Korčula, 27. kolovoza 1947.; ZSVV, dne 20. IV. 1947.

62 Usp. DPS 1, Dosje S. *Inočenca Tadić*, Osobnik.

63 Usp. ZSVV, dne 31. VIII. 1947.

64 Usp. ZSVV, dne 19. IX. 1947. Prezime s. Egidije Tomasović redovito se netočno navodi u obliku Tomašević, jer je u tom obliku zabilježeno u svim izvorima koji je spominju nakon dolaska u samostan. No, točni oblik prezimena je Tomasović, pa bi ga stoga u tom obliku trebalo i navoditi. (Usp. Slavko Kovačić: *Prvi Tomasovići u Kučićima i potomstvo Luke Antunova i Dorotijina*. Zov rodnih ognjišta, XVI/2010., br. 1, 11.)

65 Usp. ZSVV, dne 25. X. 1950.

S. Emilija Goravica
starješica 1934.-1938.

personalnih promjena na Čiovu. S. Cecilija Lučić boravila je u samostanu sv. Križa od 31. kolovoza 1947.⁶⁶ do srpnja 1952.,⁶⁷ a s. Stjepana Šikić od 1947. do 1950.⁶⁸ S. M. Lurdes Mudriňić koja je, kako smo vidjeli, već ranije boravila na Čiovu, vratila se 1949. u samostan sv. Križa i ostala u njemu do 1950.⁶⁹ S. Ljiljanka Klarić bila je na Čiovu od 1951. do 1952.,⁷⁰ a s. Agneza Domljanović mlađa provela je tamo nekoliko mjeseci 1952. godine.⁷¹

Kako su sestre otpuštanjem iz lječilišta ostale bez stalnih izvora prihoda, a na Čiovu nisu mogle nikako privređivati osim obrađiva-

66 Usp. ZSVV, 31. VIII. 1947.

67 Usp. Arhiv samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku, Marija Kulonja: *Podatci sestara od 1953. u samostanu Gospe od Ružarija u Šibeniku*. Rukopis bez paginacije, br. 2.

68 Usp. DPS 1, Dosje S. *Stjepana Šikić*, Osobnik.

69 Usp. DPS 1, Dosje S. *Marija Lurdes Mudriňić*, Osobnik.

70 Usp. DPS 1, Dosje S. *Ljiljana Klarić*, Osobnik.

71 Usp. DPS 1, Dosje S. *Agneza Domljanović*, Osobnik.

S. Vincenca Jugović
posljednja čiovksa starješica

njem skromnoga samostanskog gospodarstva, vrlo brzo je postalo očito da neće imati od čega živjeti. Osim toga, na Čiovu nisu imale nikakvoga aktivnog apostolata kojim bi se bavile, a komunisti su ih još prije listopada 1948. praktički stjerali u jednu sobu, oduvezši ostatak samostana za smještaj srednjoškolskoga doma.⁷² U takvim okolnostima je rasprava o zatvaranju te filijale bila sasvim logična. No, Vrhovno je vijeće 6. prosinca 1952. ipak privremeno odustalo od napuštanja Čiova jer je splitski Kaptol

namjeravao preuzesti samostan i zadržati sestre kao domaćice. Istoga je dana novom starješicom imenovana s. Vincenca Jugović.⁷³ Nažalost, ubrzo se ispostavilo da splitski Kaptol svoju namjeru ne može provesti u djelo, pa je časna majka Česlava Andreis u svom izvještaju pred Vrhovnim zborom Kongregacije u kolovozu 1953. najavila da će se sestre povući sa Čiova jer tamo nemaju nikavu duhovnu skrb, pa čak ni sv. misu, a osim toga se nemaju od čega uzdržavati te oskudijevaju u najnužnijim stvarima.⁷⁴ Sukladno tome, Vrhovno vijeće je 15. studenoga 1953. donijelo odluku o povlačenju sestara sa Čiova.⁷⁵ Odmah potom posljednje su dominikanke napustile samostan sv. Križa. Osim starješice s. Vincenca Jugović, pouzdano znamo da je među njima bila s. Metilda Nenadić.⁷⁶ Njihovim odlaskom je, nažalost, nepovratno nestalo dominikanske prisutnosti sa Čiova.

S. BOGOLJUBA STANČIĆ (*sestra Domina*)

Vjerojatno je najpoznatija od svih dominikanki koje su bile na službi u antimalaričnome lječilištu na Čiovu s. Bogoljuba Stančić, popularno zvana *sestra Domina*. Rođena je 11. rujna 1901. u Dolu na Hvaru od oca Marina i majke Margarite Vranković.⁷⁷ U samostan u Korčuli došla je 26. ožujka 1928.,⁷⁸ a u novicijat je stupila 5. kolovoza 1929.⁷⁹ Godinu dana kasnije, 4. kolovoza 1930. položila je prve zavjete.⁸⁰ Vjerojatno je odmah nakon toga poslana na službu u splitsku bolnicu za zarazne bolesnike, tzv. *Osamicu*.⁸¹ Tu je ostala sve dok općinske vlasti nisu 1. srpnja 1932. otpustile dominikanke, jer su odlučile preseliti bolesnike u novouređenu bol-

73 Usp. ZSVV, dne 6. XII. 1952.

74 Usp. AKSAČ, Česlava Andreis: *Izvještaj Vrhovne Nastojnice S. Česlave Andreis o radu, zdravlju i napretku sestara u Kongregaciji Sv. Andjela čuvara u Jugoslaviji*. Korčula, 27. kolovoza 1953.

75 Usp. ZSVV, dne 15. XI. 1953.

76 Usp. ZSVV, dne 19. XI. 1953.

77 Usp. Matični ured u Šibeniku, Matična knjiga umrlih – Gradska župa 1925.-1949., 395-396, br. 15/1948.

78 Usp. KPS 1, dne 12. VIII. 1948.

79 Usp. KKSAČ 1, dne 5. VIII. 1929.

80 Usp. KKSAČ 1, dne 4. VIII. 1930.

81 Više o djelatnosti sestara dominikanki u toj ustanovi pisao sam u članku: *Dominikanke u splitskoj Osamici (1922. – 1932.)*. Ave Maria, XXXI/2012., br. 3, 102-104.

72 Usp. Miroslav Akmadža: *Crkva i država. Dopisivanje i razgovori između predstavnika Katoličke crkve i komunističke državne vlasti u Jugoslaviji. Svezak I. 1945. – 1952.* Zagreb 2008., 585.

Djeca iz čiovskog lječilišta pred čudotvornim raspelom u samostanu sv. Križa (1933.)

nicu i tamo zaposliti milosrdnice.⁸² Dvije godine kasnije, 8. svibnja 1934. položila je doživotne zavjete.⁸³

Vjerojatno odmah nakon otpuštanja iz splitske Osamice, s. Bogoljuba je u srpnju 1932. poslana na Čivo. Tamo se, između ostalih, kao dječak liječio i kasniji hrvatski književnik Ivan Aralica, koji je sestru *Domino* doživio kao drugu majku te joj, zahvalan na svemu što je učinila za njega, posvetio čitav svoj autobiografski roman *Sunce* u kojemu kaže da svojoj majci zahvaljuje "rođenje i prvi deset godina života, a sav ostali život jednoj drugoj ženi!"⁸⁴ Ta druga žena jest sestra *Domina*. Pričama koje mu je pričala za boravka u samostanu sv. Križa, Aralica je prošarao sve svoje knjige, ispisujući ih "s osjećajem da nju drži za skut, da uz nju hoda, da cimne njenim skutom kad mu na nešto treba odgovoriti, a odgovora ne zna", i imajući dojam

"kako je pun pouzdanja da pričati zna samo ako nad sobom osjeća njen veo sličan leptirov krilu."⁸⁵ Kazavši da je sestra *Domina* "i sama leptirovo krilo", Aralica svoj roman zaključuje priznanjem da je upravo ona i njemu "dala krila da poleti u život."⁸⁶

Nije nam poznato do kada se s. Bogoljuba zadržala na Čivo, no svakako je od tamo otišla prije kraja 1941.⁸⁷ U godinama Drugoga svjetskog rata nalazimo je na službi u biogradskoj bolnici. Bilo je to teško doba, obilježeno oskudicom, strahom za vlastiti život, partizanskim pritiscima na sestre da pođu s njima u šumu, te tragičnim odvođenjem bolesnika, koji su potom bez suda i presude bili likvidirani. Sve to sestre su izdržale, ali su ih komunisti, nakon preuzimanja vlasti, otjerali iz bolnice. Naime, kako je bolnica postala vojna, komesar ih je stavio pred ultimatum da skinu redovnička odijela i ostanu raditi kao vojne službenice, ili da napuste bolnicu. Nakon što su odabrale ovo drugo, naređeno

82 Usp. Arhiv dominikanskoga samostana sv. Katarine u Splitu, *Ljetopis Samostana Sv. Katarine D. M. Oo. Dominikanaca u Splitu od god. 1924 – 31/7 1932.*, 188.

83 Usp. KKSAČ 1, dne 8. V. 1934.

84 Ivan Aralica: *Sunce*. Split 2006., 396.

85 Isto, 396.

86 Isto, 396.

87 Usp. *Status personalis*, 67.

im je da odmah odu iz bolnice, ali im je ipak, na zamolbu njihove starješice, dopušteno da ostanu do jutra. Sutradan su pješke krenule prema Biogradu, jer je bolnica bila smještena oko dva kilometra izvan grada. Jedan čovjek im je ponudio za smještaj svoju praznu kuću, a mještani su im donosili hranu, peć i drva za ogrijev, te ostale potrepštine. Sestre su namjeravale napustiti Biograd, ali ih je narod molio da ostanu, pa je Vrhovna uprava Kongregacije odlučila ostaviti tamo mlađe sestre, a starije i bolesnije raspoređiti po drugim samostanima i kućama. Tako je i s. Bogoljuba početkom 1946. poslana u Šibenik.⁸⁸ Tu je ostala dok, izmučena rakom jetara, nije preminula 11. kolovoza 1948. na glasu svetosti u 47. godini života i 19. redovništva. Pokopana je 12. kolovoza u sestarskoj grobnici na groblju sv. Ane.⁸⁹ *Knjiga preminulih sestara* izričito ju naziva "sveta naša sestra", te kaže da je bolesnike koje je dvorila "oduševljavala za Boga i tako ih učila da za Njega trpe".⁹⁰ Slično o njezinoj bolničarskoj službi piše i kroničarka šibenskoga samostana: "Djelovala je ta pobožna i ponizna duša kao bolničarka u Splitskoj i Biogradskoj bolnici lijepi niz godina. I tako je imala prilike mnogoju duši otrti sa lica suzu boli i zdvojnosi, te ju pripraviti na vječnost izmijenivši ju s Bogom, da se smirena preseli u lijepe nebeske dvore."⁹¹

Rukopisni nekrolog, koji se čuva u arhivu samostana bl. Hozane Kotorske u Zagrebu, također hvali s. Bogoljubu zbog njezina uzorna života: "Svoj kontemplativni život crpila je iz Euharistije. Kroz cio dan od 24 sata pratila je Raspetoga u žrtvama svete mise koje se prikazuju po čitavom svijetu i sa Žrtvom svoga Boga prinašala je svoj aktivni život. (...) Za ovu se

skromnu, jednostavnu sestruru može reći da je živjela u neprekidnoj nazočnosti Božjoj. Dvojničnost joj je bila nepoznata. Poput sv. Utjemljitelja dominikanskog Reda govorila je samo s Bogom ili o Bogu."⁹²

STARJEŠICE FILIJALE U SAMOSTANU SV. KRIŽA NA ČIOVU

Kako je već spomenuto, premda su prve dominikanke došle na Čiovu u srpnju 1926.,⁹³ Vrhovno je vijeće tek 6. siječnja 1927. prvom starješicom imenovalo s. Piju Budrović.⁹⁴ Ona je tu službu vršila do 1930. No, budući da je prema ondašnjim sestarskim konstitucijama mandat starješica filijalnih kuća trajao jednu godinu, to znači da je s. Piji Budrović, nakon prvoga mandata, 1928. povjeren drugi, a 1929. i treći mandat. Nažalost, u sačuvanim arhivskim vrelima nema podataka o točnim datumima tim imenovanja. Ipak je sigurno da je s. Pija starješinsku službu na Čiovu vršila do 1930., kada je 27. prosinca novom starješicom imenovana s. Bernardina Sardelić Kraljević.⁹⁵ Njoj je 6. ožujka 1932. povjeren novi mandat,⁹⁶ pa se na službi zadružala do 19. studenoga 1934. kada je poslana za starješicu sestarske zajednice u Bolu na Braču.⁹⁷ Na Čiovu ju je naslijedila s. Emilija Goravica. Nažalost, točan datum njezina imenovanja nije sačuvan, ali znamo da je službu vršila do 30. kolovoza 1938. kada je premještena u Zagreb.⁹⁸ Potrebno je napomenuti da je u međuvremenu mandat starješica filijalnih kuća s jedne produžen na tri godine, pa je s. Emilija odradila jedan produženi mandat. Nakon nje, Vrhovno je vijeće 10. listopada 1938. novom starješicom imenovalo s. Inočencu Tadić, koja je zbog toga došla iz Bola na Braču.⁹⁹ Vjerojatno negdje krajem 1941. ponovno joj je povjerenja starješinska

88 Usp. *Da se bolje upoznamo*: S. Viktorija Brajić (sa s. Viktorijom razgovarala s. Slavka Sente). Ave Maria, XXVI/2007., br. 1, 39-40.

89 Usp.: Arhiv samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku, *Kronika samostana Gospe od Ružarija 1905. – 1953.*, dne 12. VIII. 1948.; KPS 1, dne 11. VIII. 1948.; Matični ured u Šibeniku, Matična knjiga umrlih – Gradska župa 1925.-1949., 395-396, br. 15/1948.

90 KPS 1, dne 12. VIII. 1948.

91 *Kronika samostana Gospe od Ružarija 1905. – 1953.*, dne 12. VIII. 1948.

92 Samostan bl. Hozane Kotorske u Zagrebu, Dokumentacija o preminulim sestrarama, kutija 11, svezak 41, Nepotpisani nekrolog bez naslova.

93 Usp. KKSAČ 1, dne 10. VII. 1926.

94 Usp. ZSVV, dne 6. I. 1927.

95 Usp. ZSVV, dne 27. XII. 1930.

96 Usp. ZSVV, dne 6. III. 1932.

97 Usp. KKSAČ 1, dne 19. XI. 1934.

98 Usp. ZSVV, dne 30. VIII. 1938.

99 Usp. ZSVV, dne 30. VIII. 1938. i 10. X. 1938.

služba, a nakon isteka drugoga mandata, zbog teških ratnih i poratnih okolnosti nastavila je vršiti tu službu do 28. kolovoza 1945. kada joj je Vrhovno vijeće produžilo mandat do idućega Vrhovnog zbora Kongregacije.¹⁰⁰ Kao najdugovječnija čiovská starješica, vršila je tu službu do 19. rujna 1947., kada ju je naslijedila s. Egidija Tomasović.¹⁰¹ Nakon isteka trogodišnjega mandata, ona je 25. listopada 1950. starješinsku službu predala s. Metildi Nenadić.¹⁰² Nešto više od dvije godine kasnije, novom je starješicom 6. prosinca 1952. imenovana s. Vincenca Jugović.¹⁰³ Ona je ujedno bila posljednja čiovská starješica, koja je tu službu vršila do odlaska sestara iz samostana sv. Križa.

Iz navedenoga se, na temelju sačuvanih izvora, sa velikom preciznošću u potpunosti može utvrditi kronološki slijed čiovskih starješica:

1. S. Pia Budrović iz Staroga Grada na Hvaru 1927. – 1928.
2. S. Pia Budrović drugi put 1928. – 1929.
3. S. Pia Budrović treći put 1929. – 1930.
4. S. Bernardina Sardelić Kraljević iz Blata na Korčuli 1930. – 1932.
5. S. Bernardina Sardelić Kraljević drugi put 1932. – 1934.
6. S. Emilia Goravica sa Šipana 1934. – 1938.
7. S. Inočenca Tadić iz Staroga Grada na Hvaru 1938. – 1941.
8. S. Inočenca Tadić drugi put 1941. – 1945.
9. S. Inočenca Tadić treći put 1945. – 1947.
10. S. Egidija Tomasović iz Kučića kraj Omiša 1947. – 1950.
11. S. Metilda Nenadić iz Gornjih Vinjana kraj Imotskoga 1950. – 1952.
12. S. Vincenca Jugović iz Bola na Braču 1952. – 1953.

ZAKLJUČAK

Za dr. Andriju Sfarčića, utemeljitelja trogirskoga Instituta za proučavanje i suzbijanje malarije te njegove čiovské podružnice, tj. Lječilišta za malaričnu i kahektičnu djecu, nedvojbeno bismo mogli kazati da je, sa stajališta medicinske struke, dobro čitao znakove svoga doba.

Uočavao je ne samo medicinske probleme nerazvijenih krajeva u dalmatinskom zaleđu, nego i njihov izvor. Stoga je svojim medicinsko-socijalnim ustanovama pomagao u liječenju oboljelih, ali i u otklanjanju izvora zaraznih bolesti, koji su uglavnom ležali u slabo razvijenoj svijesti o važnosti i potrebi higijene. U tom plemenitom radu pridružile su mu se i sestre dominikanke kao bolničarke, domaćice i učiteljice oboljele djece u čiovskome lječilištu. Jednostavno kazano, toj su djeci bile poput pravih majki. I one su dobro čitale znakove svoga doba i, sukladno svojim mogućnostima, djelovale u tom pravcu. Nažalost, koliko god da su se uspješno borile protiv fizičkih zaraznih bolesti, nisu se mogle suprotstaviti komunizmu koji im je onemogućio bavljenje aktivnim apostolatom u brojnim samostanima i filijalama, uključujući i samostan sv. Križa. Premda otpuštene iz lječilišta, ostale su tamo sve dok ih oskudica nije natjerala da napuste Čiovo. Danas, kada je od napuštanja samostana sv. Križa prošlo punih 60 godina i kada više nema komunističke diktature, možda je sazrelo vrijeme za razmišljanje o mogućnosti povratka na Čiovo i ponovnog otvaranja lječilišta u starom dominikanskom samostanu. Doduše, znakovi našega doba jasno govore da antimalariačno lječilište kakvo je nekada postojalo na Čiovu više nije potrebno, ali također govore i o potrebi lječilišta za neke današnje "bolesti", zbog kojih se svijet udaljio od Boga. Kao centar za duhovnu obnovu i prostor za povlačenje u osamu, čiovski samostan bio bi idealno "lječilište" za te "bolesti", a sestre dominikanke sasvim prikladne "bolničarke".

Ivan Armanda

Članak preuzet iz godišnjaka
Kulturna baština, br. 39/2013.

¹⁰⁰ Usp. ZSVV, dne 28. VIII. 1945.

¹⁰¹ Usp. ZSVV, dne 19. IX. 1947.

¹⁰² Usp. ZSVV, dne 25. X. 1950.

¹⁰³ Usp. ZSVV, dne 6. XII. 1952.

NAŠI POKOJNICI

ANĐA VAREŠKIĆ rođena LUKANOVIĆ

1927.- 2013.

(majka s. Mirke)

U Križevcima je 21. prosinca 2013. u 11 sati prije podne prestalo kucati srce dobre majke, bake, prabake Andje Vareškić, u 86. godini života.

Andja je četvrtu dijete od šestero rođenih u obitelji Tome Lukanović, Donji Bistarač, Bosna. Kao mlada djevojka pomagala je majci koja je ostala udovica sa šestero male djece.

Kad su joj bile 22 godine upoznala je mlađića Mirka Vareškića i s njim osnovala vlastitu obitelj. U početku su živjeli u Gornjem Bistarcu. Sretan bračni par, odgojen u kršćanskom duhu, živeći Bogu odano i u slozi, darovao je Bogu i svijetu sedam novih života, četiri sina: Tomo, Ivan, Luka i Matija, te tri kćeri: Marija, Danica - s Mirka, i Lucija. Otac Mirko je radio u rudniku, a majka se, osim majčinske skrbi za djecu, borila s kućnim poslovima i vodila skromno imanje na kojem su živjeli. Sinovi su joj posebno bili na srcu i često bi ponavljala: „Muško uho je starije, pa makar imalo i godinu dana.“ Voljela je ona i brinula se i oko kćeri, ali one su bile posebne očeve mezimice. Kad su njihovi sinovi i kćeri zasnovali svoje obitelji, majka se Andja radovala svakom novom životu, pa joj je Bog dao da je doživjela 14 unučadi i 20 praunučadi.

Što još reći o mami? Svaka mi se riječ o njoj čini presiromašna, jer je ona bogatstvom svoje majčinske ljubavi ispunjavala svaki kutak našega doma, a osobito srca svoje djece. Bila je skromna i tiha žena. Zato su je voljeli susjedi i svi koji su dolazili u naš dom. Za svakoga je imala lijepu riječ. Osobito mi je ostalo u sjećanju kako moja mama nikada nije loše govorila o drugima, niti je dala da pred njom i drugi loše govore. Kad bi otac, Mirko, ponekad planuo zbog nepodopština tuđe djece, ona bi jednostavno rekla: „Imaš svoju djecu i šuti!“

Ovu idilu sretnog, obiteljskog života, prekinule su ratne strahote 1992. godine, zbog kojih se moja obitelj morala preseliti u Hrvatsku da bi spasila goli život. Najprije su se, dobrotom vlč. Alojzija Žlebečića, nastanili u Zagrebu, a kad su braća kupila kuće u Križevcima, i roditelji su se tamo preselili. Do konca života živjeli su sa sinom Tomom i njegovom obitelji.

Uvijek sam se divila živoj vjeri i iskrenoj pobožnosti svoje majke. Zrncima njene krunice slobodno pripisujem i svoje redovničko zvanje. Nakon smrti roditelja obično se zbraja što su ostavili svojoj djeci. Mogu sa sigurnošću reći da

su nam, i otac i majka, ostavili najdragocjenije blago svijeta, a to je živa vjera koju su spontano usađivali u svoju djecu.

Draga moja mama, hvala ti za taj dar, hvala ti za molitve, suze i smiješak kojom si nas pratila. Ne zaboravi nas ni sada kad se nalaziš pred licem Milosrdnog Oca i Nebeske Majke kojoj si nas tako velikodušno predala od našeg djetinjstva. Počivaj u njihovu blaženu društvu!

Majka Anda sahranjena je 23. prosinca 2014. na križevačkom groblju. Ispratila ju je

rodbina i prijatelji iz Bosne kao i znaci iz Križevaca. Na sahrani je bio i velik broj sestara dominikanki što je ostavilo posebni dojam na sve prisutne.

Ovim putem želim zahvaliti svima koji došli ispratiti moju majku na vječni počinak. Hvala č. majci Katarini i svakoj sestri na molitvama i suosjećanju.

S. Mirka Vareškić, O

VESNA RAPO

1961. - 2014.

(nećakinja s. Miroslave Jajčević)

U Zagrebu je iznenada preminula Vesna Rapo, etnologinja i arheologinja, muzejska savjetnica u Hrvatskome školskom muzeju.

Diplomirala je etnologiju i arheologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1987. godine. Gotovo cijeli radni staž ostvarila je u Hrvatskome školskom muzeju u Zagrebu gdje se zaposlila kao kustos 1992. g. preuzevši vođenje Zbirke nastavnih sredstava i školske opreme, radova učenika i nastavnika i likovnih radova.

Autorica je i koautorica brojnih izložaba, publikacija i pedagoških projekata. Obnašala je značajne funkcije u Muzeju, bila je zamjenica ravnateljice od 2000. - 2009., a također i dugo-godišnja predsjednica Muzejskog stručnog vijeća i Upravnog vijeća. Bio je to period napornog

i odgovornog rada koji je rezultirao Stalnim postavom Hrvatskoga školskog muzeja (2000.), obilježavanjem 100. obljetnice muzeja Stručno-znanstvenim skupom s međunarodnim sudjelovanjem Školstvo u 20. stoljeću (2001.) te brojnim izložbama i događanjima.

Kolegica Rapo koautorica je konceptije Stalnog postava, koautorica kataloga Stalnog postava Hrvatski školski muzej 1901.-2001., članica organizacijskog odbora Skupa i glavna urednica Analu za povijest odgoja koji 2003. g. donose sva njegova izlaganja.

Od samoga zaposlenja predano se posvetila zahtjevnom poslu – stručnoj obradi golemyih muzejskih zbirk, suradnji sa mnogim školama i institucijama (Slovenski šolski muzej, Klasična gimnazija u Zagrebu, Gimnazija Požega,

Prva hrvatska sušačka gimnazija, Udruga Ozana, Škola primijenjene umjetnosti i dizajna Zagreb...), priređivanju izložaba i pedagoških projekata, istraživanjima i pisanju. Nakon otvorenja Stalnoga postava nastavlja neumorno raditi te kao autorica ostvaruje velike projekte, izložbe iz fundusa popraćene opsežnim katalozima: Čipka u školi (2001.), Hermann Bollé i Obrt na škola u Zagrebu (2002.), Ženski ručni rad u školama Hrvatske (2003.), Muški ručni rad u pučkim, stručnim, građanskim i učiteljskim školama kontinentalne Hrvatske (2004.), Pariška soba, uspjesi hrvatskoga školstva na izložbama druge polovice 19. stoljeća (monografija, 2006.), Zdravlje i škola (2007.), Etnologija u nastavi (2007.), Kolorirane litografije, ilustrativna nastavna pomagala u zbirkama HŠM (2012.). Svoje izložbe i kataloge najčešće sama likovno oblikuje. Uza sve to, muzejske zbirke koje vodi, temeljito obrađuje klasično i digitalno, preventivno ih zaštićuje i brine o konzervatorskim i restauratorskim radovima.

Aktivno je sudjelovala na mnogim stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu - Antun Radić, Kukuljevićev sljedbenik i utemeljitelj hrvatske etnologije (Varaždinske Toplice, 2000.), Pariška soba stoljeće poslije (Bad Leonfelden, 2001.), Čipka u stručnim i obrtnim školama kontinentalne Hrvatske (Leopoglava, 2001.), Pisaljke u zbirci Hrvatskoga školskog muzeja (Ljubljana, 2013.)... Napisala je

mnoge stručne i znanstvene članke - Škole i obrazovanje Židova u Banskoj Hrvatskoj (1992.), Barokni motivi na uzorcima tekstilnog rukotvorstva iz fundusa HŠM (1995.), Građa o vinogradarstvu u HŠM te prinos školstva razvoju vinogradarstva u Hrvatskoj (1997.), Konfesionalne škole u kontinentalnoj Hrvatskoj (2003.), Pisanki i krasopisanke iz zbirk HŠM (2013.)... Održala je mnoga predavanja, radionice i vodstva po Stalnom postavu i tematskim izložbama za učenike i studente. Posebne teme njezina interesa i istraživanja bile su ženski i muški ručni rad, stručno školstvo, židovske konfesionalne škole, kuturno-povijesno naslijeđe Židova u Hrvatskoj, djelovanje Hermanna Bolléa i Ise Kršnjavoga u Zagrebu i Hrvatskoj.

Zvanje muzejske savjetnice stekla je 2009. Bila je članicom Hrvatskog muzejskog društva, Hrvatskog nacionalnog komiteta ICOM-a, Hrvatskog društva folklorista (urednica knjige Biblija – izvor religija i kultura i drugih izdanja), Hrvatskog etnološkog društva, Kulturnog društva „M. Š. Freiberger“, Matice hrvatske (član Radnik), Hrvatsko-izraelskog društva prijateljstva.

Godine 1999. odlukom predsjednika RH dr. Franje Tuđmana odlikovana je Redom hrvatskoga pletera za osobit doprinos razvitku i ugledu Republike Hrvatske i dobrobiti njezinih građana.

Elizabeta Serdar
(Hrvatsko muzejsko društvo)

Ljubila je ruke ocu i majci

Moja nećakinja, Vesna, rođena je u Potkozarju kod Banja Luke. Imala je samo jednog brata, Zdravka. Svi su je zapazili u selu jer je bila najbolji đak u cijelom razredu. Završila je gimnaziju u Banja Luci. Roditelji su je poslali u Zagreb na školovanje, a brat je izučio zanat. Jednom sam se našla kod njih kad je ona došla iz Zagreba. Ljubila je ocu i majci ruke i govorila: »Ove ruke rade dok se ja školujem«. Diplomirala je etnologiju i arheologiju na Filozofskom fakultetu u

Zagrebu. Puno je putovala, ali je uvijek išla u crkvu kad god je mogla. Bila je dva puta u Svetoj zemlji, jer je znala hebrejski jezik i puno je pisala. Puno je učinila dobra u Domovinskom ratu i zato je, od predsjednika Franje Tuđmana, dobila odlikovanje. Bila je uvijek aktivna, vedra i uspravna. Neka joj Gospodin bude milosrdni sudac i neka je nagradi za svako dobro djelo i molitvu. Draga moja Vesna, počivaj u miru!

s. Miroslava Jajčević

KORIZMENA MEDITACIJA

Oholost nas odvaja od Boga i bližnjih

Farizeji su zbog oholosti postali strogi, kruti i zahtjevni prema bližnjima, a blagi i uviđavni prema sebi: »Tovarite na ljude terete nepodnose, a sami ni da ih se jednim prstom dotaknete«, dok Isus kaže: »Najveći među vama neka vam bude poslužitelj«

Rabeći teške riječi, kako bi ih potakao na razmišljanje, naziva farizeje licemjerima, uspoređujući ih sa svježe oličenim grobnicama – izvana impresivnim, a iznutra prepunim sva-kojake truleži.

Želja za slavom »odvojila ih je od Boga; natjerala ih da potraže drugo kazalište za svoje predstave, odvela ih je u propast. Svatko se trudi biti prihvaćen od onih gledatelja koje je izabrao i njima prilagođava svoj način ponašanja«. Da bismo bili ponizni, ne smijemo nikad zaboraviti da je gledatelj našega života i djelâ sam Gospodin, kojemu se u svakom trenutku trebamo nastojati svidjeti.

Oholost se očituje u svim životnim područjima. »U odnosima s bližnjima samoljublje nas čini uvrjedljivima, krutima, oholima, nestrpljivima; stvara u nama potrebu za neprestanim potvrđivanjem vlastitoga ja i osobnih prava, čini nas hladnima, ravnodušnima, nepravednima u prosudbama i riječima. Samoljublje čini da uživamo govoriti o vlastitim djelima, uspjesima i iskustvima, o poteškoćama, o patnjama, čak i kada to nije potrebno. Prilikom vršenja određenih pobožnosti ohol čovjek uživa gledati druge, procjenjivati ih i osuđivati; nastoji se uspoređivati i smatrati se boljim od njih, vidi im samo mane i nijeće njihove dobre strane, pridaje im nečasne namjere, čak im želeteći zlo. Zbog samoljublja [...] vrijeđamo se kada smo poniženi, napadnuti ili preskočeni, ili kada nismo prihvaćeni, počašćeni ili cijenjeni u onolikoj mjeri koliko smo se nadali.«

Moramo odbaciti primjer molitve farizeja i učiti od carinika: »Bože, milostiv budi meni grješniku.« Tu kratku strjelovitu molitvu možemo mnogo puta ponavljati, kako bi se u duši potaknula ljubav prema poniznosti i svijest o njezinoj važnosti prilikom molitve.

Ova meditacija kratki je izvadak iz dnevnih meditacija koje se cjelovite nalaze u knjizi Francisco Carvajala: Razgovarati s Bogom. Svezak II. (Korizma i Veliki tjedan)

“Ako želiš znati tko te voli, ponudi mu dio svoga križa”. E, pa ponudi ga Isusu i Mariji, oni te vole uvijek bez obzira na sve !!!

Zlatko Sudac

Carevo sjeme

Car je već bio u poodmaklim godinama i znao je da će uskoro trebati izabrati svog nasljednika. Jednog dana pozvao je sve mlade ljude svog kraljevstva na sastanak.

Tada im je rekao:

- Vrijeme je da odstupim s prijestolja i izaberem nasljednika. Odlučio sam izabrati jednog od vas koji ste sada ovdje.

Zatim nastavi:

- Svakomu ču od vas dati po jedno sjeme. Posadite ga, zalijevajte, njegujte i vratite se točno nakon godinu dana na ovo mjesto i ponesite sa sobom ono što ste uzgojili od tog sjemena. Prema onome što donesete, izabrat ču svog nasljednika.

Kao i ostali, jedan je mladić primio sjeme i, kad se vratio kući, uzbudeno ispričao majci što se dogodilo. Ona mu je pronašla prikladnu posudu, a on je pažljivo posadio sjeme. Svakodnevno ga je zalijevao i budno pratilo je li nešto izraslo.

Nakon nekoliko tjedana svi su mladići hvaljivali o svojim biljkama, koje su izrasle u svoj svojoj ljepoti od sjemena koje im je dao car. Samo se njegovo sjeme nije ni pomaklo. Koliko god se trudio i koliko god posvećivao vremena i ljubavi sjemenu, ostalo je potpuno jednako. Prošlo je još nekoliko tjedana, ali je sjeme ostalo isto.

Dok su drugi zanosno pričali o svojim biljkama, mladić se osjećao potištene i kao gubitnik. Prošlo je i pola godine, ali se nije ništa promjenilo. Počeo je sumnjati nije li nešto krivo učinio pa je tako ubio sjeme. Svi su imali velike biljke, dok on nije imao ništa. Ipak, i dalje se nadao kako će nešto izniknuti.

Konačno je došlo vrijeme da se ponovno sastanu s carem na dogovorenom mjestu. Svi su mladići donijeli biljke, na temelju kojih će car procijeniti kojega će izabrati za nasljednika, samo on nije imao ništa, odnosno imao je samo sjeme koje mu je dao car. Osjećao se potištene i nije uopće htio doći pred cara prazne posude, ali mu je majka savjetovala da ipak bude iskren i prizna što se dogodilo.

S mučninom u želucu gledao je sve one prekrasne biljke koje su uzgojili drugi mladići. Svi su mu se smijali kad su vidjeli njegovu praznu posudu.

Konačno je stigao i car. Pozdravio je mladiće i šutke je krenuo promatrati biljke. Mladić se sakrio što je dalje mogao...

- Prekrasne su vam biljke, – započe car.
- Danas će jedan od vas biti izabran za sljedećeg cara.

Odjednom car opazi mladića i njegovu praznu posudu i reče svojim stražarima da ga dovedu pred nj. Mladić se uplašio. Pomislio je da će ga car dati ubiti.

Kad je stupio pred cara, svi su mu se mladići smijali, ali ne i car. On je bio iznimno ozbijljan, pa reče:

- Ovo će biti novi car!

Mladić je slušao s nevjericom i pitao se kako bi on mogao biti car kada nije u stanju uzgojiti ni obično sjeme.

Tada car nastavi:

- Prije godinu dana svima sam vam dao sjeme i rekao vam da ga posadite, zalijevate i njegujete, a onda mi nakon godinu dana donesete ono što ste uzgojili. Niste ni slutili da sam vam tada dao mrtvo sjeme iz kojega ne može niknuti nikakva biljka, a vi ste sada svi, osim ovog mladića, donijeli prekrasne biljke. Kad ste shvatili da vaše sjeme neće dati roda, jednostavno ste ga zamijenili drugim. Ovaj je mladić jedini bio hrabar i iskren i donio mi zdjelu s mrtvim sjemom. Zato će on biti moj nasljednik.

ZELENI KUTIĆ

s. Maje Karmelete Stričak OP, dipl. ing. agronomije

ČEŠNJAK

ALLIUM SATIVUM L.

RED: ASPARAGALES

PORODICA: ALLIACEAE

ROD: ALLIUM

VRSTA: ALLIUM SATIVUM

Kao i većina kultiviranih lukova češnjak potječe iz središnje Azije, odakle se proširio po cijelom svijetu. U Kini se uzgaja već 4000 godina, a u ostalim dijelovima svijeta, u Egiptu, zemljama Bliskog istoka i u južnoj Europi također je bio poznat još prije Krista.

Zbog intenzivnog mirisa i ljutog okusa češnjak se koristi kao povrće u užem smislu, prevenstveno kao dodatak brojnim jelima. Svježi češnjak dodaje se različitim salatama, a gotovo redoviti je dodatak kuhanim, pirjanim i pečenim jelima od povrća i mesa.

Prema svojem sastavu ima veliku hranidbenu vrijednost u odnosu na drugo povrće, ali zbog male količine koja se koristi kao namirnica to nema većeg značenja.

GLAVNI SASTOJCI ČEŠNJAČA U %:
VODA 63.0-75.0, SIROVE BJELANČEVINE
4.0-6.76, SIROVE MASTI 0.06-0.20, UGLJI-
KOHIDRATI 20.0-27.9, VLAKNA 0.77-1.10,
MINERALI 1.4-1.44

Za zdravstvenu vrijednost od veće su važnosti; eterično ulje, koje sadrži sumpor i daje mu okus i miris (2 do 18 mg/100g); alilpro-pilsulfid i biljni antibiotik-fitoncid alicin.

Nakon upotrebe češnjaka preko kože i dišnih organa izlučuje se alilsulfid, koji daje neugodan miris.

U SVJEŽEM ČEŠNJAČU GLAVNI SU MINERALI U mg/100g; NATRIJ 10, KALIJ 180-540, MAGNEZIJ 19-32, KALCIJ 14-38, FOSFOR 20-195, ŽELJEZO 1.4-4, SUMPOR 25

Češnjak se od davnina upotrebljava kao lijek. Danas se u ljekarnama prodaju tablete, kapsule i tinkture načinjene od češnjaka. Koristan je za snižavanje krvnog tlaka, protiv ugrušaka krvi, kolesterola i lipoproteina. Njegovo antibakterijsko djelovanje korisno je pri crijevnim bolestima, a djeluje i protiv ameba. Češnjak pomaže pri izlučivanju žući, a normalizira i djelovanje jetre. Najviše se koristi protiv prehlada i gripe, a koristan je i za bronhitis i astmu. Oblozi od sjeckanog češnjaka u narodu se koriste protiv čireva na koži, ognojenih rana, žuljeva i kurjih očiju.

GLAVNI VITAMINI U mg/100g JESTIVOGL DIJELA; KAROTEN 0.01, VITAMIN E 0.20, VITAMIN B₁ 0.18-0.21, VITAMIN B₂ 0.01-0.11, VITAMIN B₃ 0.06-0.07, VITAMIN C 9-18

U Europi najveći proizvođač češnjaka je španjolska. Kod nas se češnjak zahvaljujući velikoj adaptabilnosti proizvodi u svim krajevima, ali pretežno na malim površinama za vlastite potrebe i lokalna tržišta. Na kršnim poljima u dalmatinskom zaleđu uzgoj češnjaka ima dugo-godišnju tradiciju.

Velika većina ekotipova i kultivara češnjaka koji se uzgajaju širom svijeta ne cvate i ne donosi sjeme. Razmnažaju se isključivo vegetativno.

Lukovica češnjaka po svojoj gradi je reproduktivni organ. Sastoji se od manjeg i većeg broja češnjeva, a svaki od njih može dati novu biljku. Premještanjem asimilata iz lišća pupovi rastu i formiraju se češnjevi. U standardnoj lukovici može biti 12 do 20 češnjeva, koji oblikom

podjećaju na polumjesec. Ako se sade vrlo sitni češnjevi, može se razviti samo jedan pup, odnosno česanj okruglog oblika. Katkad se razvije sekundarno grananje, pa se postrano pojave jedan ili više novih izboja, u kojima se razvije jedan ili više češnjeva. Takva lukovica onda ima nepravilni oblik, ili sa strane posebne češnjeve.

Neki ekotipovi razviju i cvjetnu stabljiku, koja naraste 70 do 100cm i na vrhu nosi zračne češnjiće i po nekoliko sterilnih cvjetova. Iz zračnih češnjića mogu se razviti nove biljke, koje razviju sitnu lukovicu s jednim češnjem ili po nekoliko sitnih češnjeva. Ove „zračne lukovice“ neki proizvođači otkidaju čim se pojave, što omogućuje veći prinos, a neki ih koriste u zelenom ili zrelom stanju.

Biljka češnjak vrlo je otporna na niske temperature i može dobro prezimeti u kontinentalnom području. Samo neki kultivari i ekotipovi mogu biti više ili manje oštećeni od niskih temperatura. Za normalan rast i glavičenje češnjaka češnjevi za reprodukciju moraju biti izloženi niskim temperaturama manjim od 15°C uz optimum od 2 do 4°C, ili u skladištu ili u tlu. Tijekom vegetacije glavičenje pospješuju više temperature i duži dan.

Češnjak skladišten na temperaturi višoj od 20°C i posađen u kasno proljeće neće stvoriti lu-

kovicu, nego produžiti vegetativni rast do u kasnu jesen. Za zriobu lukovice odnosno ulazak u mirovanje najpovoljnije su visoke temperature, više od 25°C i suho vrijeme.

Za uzgoj češnjaka prikladnija su lakša, aluvijalna tla, dobre strukture, blago kisele ili neutralne reakcije. Češnjak je osjetljiv na zaslanjena tla. Dobra ocjeditost tla, ali umjerena vлага bliska poljskom vodnom kapacitetu u površinskom sloju (20 do 30 cm) važna je za vegetativni rast.

Za zriobu lukovice poželjno je suho i toplo vrijeme. Ako u to vrijeme padne više oborina, često pucaju vanjski ovojni listovi, ili lukovica poprimi sivu boju od saprofitskih gljivica.

Češnjak ne podnosi sam sebe niti bilo koji luk kao pretkulturu. Poželjno je da ne dođe na isto mjesto najmanje 5 godina, što je najsigurnija i ekološki prihvatljiva mjera protiv lukove nematode, koja može učiniti velike štete u nasadu. Zbog istog razloga preporučuje se organsku gnojidbu primjeniti za pretkulturu.

I za kraj što reći zaljubljenicima u češnjak nego nastavite i dalje koristiti njegove „BLAGODATI“, a vaše sestre i braću koja teže podnose „njegovu blizinu“, neka i dalje hrabro odljevaju „NJEGOVIM ČARIMA“. U svakom slučaju iz priloženog može se zaključiti zašto ga neki vole, a neki ne.

Tajna graškove mahune

ili

Kako je genetika nastala u samostanskome vrtu

Ovo je priča o grašku, o jednome redovniku, o početku jedne od danas najmoćnijih znanosti ... i o tome kako nas naši nedostatci i problemi mogu navesti na put na kojem ćemo, slijedeći zov svojih talenata, doći do čudesnih otkrića. Slijedeći kôd koje je Bog upisao u naš jedinstven genetski uzorak i ne manje jedinstvene okolnosti u kojima se nademo, živeći autentično vlastiti, a ne tuđi život, donijet ćemo dragocjene plodove.

Gregor Mendel, OESA (1822. – 1884.)

Johann Mendel rođen je u njemačkoj obitelji u Heizendorfu u Šleskoj, na području današnje Češke. Njegova je obitelj 130 godina bila posjedovala imanje na kojem se mali Johann kao dijete bavio vrtlarstvom i uzgojem pčela. Kao mladić, pohađao je gimnaziju u Opavi i kasnije na sveučilištu u Olomoucu studirao filozofiju, čijim su dijelom tada smatrane i prirodne znanosti poput poljodjelstva i botanike. Zbog bolesti je više puta morao prekidati školovanje. Na poticaj svoga učitelja fizike, Friedricha Franza, Johann je pristupio Redu sv. Augustina u samostanu sv. Tome. Započevši redovničku formaciju, uzeo je ime Gregor. Kao što to obično biva, autentičan ljudski put nikad nije bez prepreka. Njegovu je svećeničku formaciju omela činjenica što je imao golemu tremu od usmenih ispita. Iako je bilo vrlo nadaren za prirodne znanosti i uživao potporu učitelja i poglavara, kad bi morao pristupiti usmenom ispitivanju, Gregora bi uhvatila muka – tolika da je imao probavne smetnje. Godine 1850. pao je na usmenome ispitu kojim je trebao postao gimnaziski profesor. Poslan je na daljnji studij u Beč gdje je između ostaloga proučavao astronomiju i meteorologiju. Fjasko na usmenom ispitу ponovio se 1856. i tako je Gregorova predviđana profesošska karijera zauvijek zapečaćena. Vrativši se

u samostan, fratar se posvetio dvohektarskom samostanskom pokusnom vrtu koji je bio dao zasaditi tadašnji opat. Srećom, u zajednici je pronašao suradnika u subratu Franzu Dieblu. Osim križanja pčela, posvetio se velikoj tajni koja ga je zaokupljala – pojavi nasljeđivanja pojedinih osobina kod biljaka. Između 1856. i 1863. testirao je 29 000 biljaka graška (*pisum sativum*). Biologija 19. stoljeća nije u potpunosti poznavala proces razmnožavanja. Mehanizmi nasljeđivanja bili su nepoznanica. Usredotočio se na proučavanje sedam osobina za koje se činilo da se nasljeđuju neovisno o drugim osobinama: oblik sjemenke, boja lupine, oblik zrna, boja nezrelog zrna, smještaj cvijeta i visina biljke. Njegov je studij pokazao da jedna od četiri biljke ima čiste recessivne alele (oblike pojedinoga gena), dvije od četiri bile su hibridne, a jedna od četiri bila je dominantno čista.

Pokusi su ga naveli na uobičavanje dvaju zakona koji su danas poznati kao zakon segregacije i zakon neovisnoga razmještanja – dva genetička zakona koji se nazivaju i Mendelovim zakonima nasljeđivanja. Prvi zakon kaže da se tijekom nastajanja spolnih stanica razdvajaju parovi gena koji se u tjelesnim stanicama nalaze na homolognim kromosomima, a drugi da se tijekom stvaranja spolnih stanica oblici pojedinog gena za neku osobinu odvajaju neovisno od gena za bilo

koju drugu osobinu te se osobine stoga nasljeđuju neovisno jedna o drugoj. 1867. Mendel je postao opatom samostana sv. Tome. 1866. godine objavio je svoje otkriće u članku "Eksperimenti u hibridizaciji biljaka". Rezultati su dočekani s odobravanjem, ali nije prepoznata njihova šira važnost – od one uporabne u poljoprivredi – te se na njih nije znatnije osvrtalo. Tek je 16 godina nakon Mendelove smrti nizozemski istraživač Hugo de Vries križanjem biljaka došao do gotovo identičnih rezultata...da bi tek 1906. zoolog William Bateson istaknuo golemu važnost Mendelovih zaboravljenih otkrića i prvi put uporabio naziv genetika. Mendelov rad posebno je važan jer je uklonio nepoznanicu iz Darwinove teorije evolucije – na koji način potomstvo nasljeđuje osobine roditelja. U ostavštini fr. Gregora pronađeno je Darwinovo središnje djelo O podrijetlu vrsta, ali čini se da Darwin za Mendela i njegova otkrića nikad nije bio ni čuo. Ako se zna da je Crkva u Engleskoj žestoko odbacivala Darwinove tvrdnje jer su se protivile biblijskomu izvještaju o stvaranju koji se tada doslovno shvaćao, veoma je zanimljivo da je upravo jedan redovnik i svećenik otkrio ono što Darwin nije bio uspio – mehanizme nasljeđivanja.

Još je zanimljivija duhovna poruka Mende-lova djela. Mir, šutnja i boravak u vrtu koji mu je redovništvo omogućilo učinili su plodnim njegov studij. Ti plodovi, međutim, nisu bili iznijeti na svjetlo dana za njegova života, nego tek kasnije. Danas se s pravom naziva ocem ge-

netike. S druge strane, genetika je znanost koja danas najjače doziva etiku. Njezina vrtoglavu otkrića omogućila su kloniranje ovce Dolly, kao i proizvodnju genetički modificiranih biljaka kojima danas šest vodećih svjetskih biotehno-loških megakompanija, vođenih težnjom za zarađom, prijeti umanjiti bioraznolikost, iskorijeniti autohtone sorte sjemena i učiniti svjetske ratare ovisne o svome sjemenu – čime se stječe monopol u proizvodnji hrane. Uslijed uporabe jakih herbicida, broj Mendelu toliko dragih pčela smanjuje se. Problemi suvremene primijenjene genetike upućuju na nužnost povratka jedinstvu prirodnih i duhovnih znanosti – biologije, teologije i filozofije.

Napokon, Mendelovo djelo podsjeća na činjenicu da je upravo u posvećenome staležu – prvo među svećenicima staroga Egipta – niko nula znanost kakvu poznajemo, astronomija i matematika. Redovnici su uvijek bili i ostaju istraživači i njegovatelji znanosti, a samostani rasadišta kulture. Kao što je bez premca pokazao sv. Albert Veliki, promatranje svijeta oko sebe vodi do čudesnih otkrića i slavljenja Stvoritelja i Svedržitelja u kojemu živimo, mičemo se i jesmo (1 Kor 15, 17). Redovnik, redovnica i svaki kršćanin pozvani su promatrati svijet kako bi doživjeli istinu da je sve Božje čudo.

Marina Katinić

RAZBIBRIGA

Služba je služba

Subota, rano jutro, trči žena za tramvajem,
maše i viće na sav glas:

- Stani, stani! Molim te, stani, zakasniti ču na posao! Primijete je putnici u tramvaju i uz pogrde viknu vozaču da zaustavi. Vozač uspori, otvoriti vrata i ona uspije ući. Nakon što je došla do datha, klimne vozaču, okrene se putnicima i reče:
 - Ajmo, karte na pregled!

– Ajmo, karte na pregled!

Pitanje

Dode Mujo kod odvjetnika pa ga pita:

– Ma jel' istina da je kod tebe jedno pitanje 100 eura?

Odvjetnik će: “– Jest. Imaš li još koje pitanje?

Na informacijama

Došao otac na informacije. Sin nije bio baš neki učenik...
Kaže niemu učitelj: – Sjedite.

– Ma, neću sjedite, samo mi n

- Pa nije baš dobro. Jedinica iz hrvatskog jedinica

- Ma, nije bilo dobro jedinica iz matematike, jedinica iz engleskog...
- Ma, dajte vi meni recite kakav je on iz tjelesnog?

- Dobar, vrlo dobar.

– Dobrá, vlož doba.

– A kakvo mi je ponasanje?
Također vrlo dobra pristaja

– Takodej više dobro, pristojan je.
Ba, oto vidite, one čovjek su jo uč

– Pa ešto vlaste, ono cemu ga ja ucím, to valja.
Ova časina ne viseče, tvo miňte ne vedeš.

Uno cemu ga vi ucite, tu nista ne valja.